

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

ŞEBİNKARAHİSAR'IN TOPLUMSAL YAPISI
SOCIAL STRUCTURE OF ŞEBİNKARAHİSAR

Yüksek Lisans Tezi

Bilgin TEKER BEKÇİ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ayşe ÖZCAN

Giresun-2018

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün ..... tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Bilgin TEKER BEKÇİ' nin Şebinkarahisar'ın **Toplumsal Yapısı** başlıklı tezini incelemiş olup aday 06.07.2018 tarihinde, saat 14.00'te jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Prof. Dr. Ayşe ÖZCAN	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Cinem ÖZDİŞERLİ	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Nâzide HİÇMEZLİ	
Üye		
Üye		

ONAY

...../...../201..

Doç. Dr. Güven ÖZDEM
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Yeterlilik Tezi olarak sunduğum “Şebinkarahisar’ın Toplumsal Yapısı” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

05.07.2018

Bilgin TEKER BEKÇİ

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan Şebinkarahisar ilçesi, tarihi ve turistik anlamda önemli eserleri bünyesinde barındırmaktadır. Nüfusun, işsizliğin getirdiği göçler sebebiyle azalması ve beraberinde gelen sorunlar araştırmada ele alınarak hem ilçe tanıtılmış hem de çözüm önerileri sunulmuştur. İlçenin Toplumsal Yapısı ile ilgili çalışma yapılırken, nüfus, ekonomi, kültür, eğitim gibi birçok açıdan değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın konu seçimi sırasında bana yol gösteren değerli hocam sayın Prof. Dr. S. Kemal KARTAL' a teşekkür ediyorum. Ayrıca eğitimim boyunca değerli bilgilerini paylaşan bölüm hocalarım sayın Prof. Dr. Servet CEYLAN ile sayın Prof. Dr. Mehmet DURKAYA' ya teşekkür ediyorum. Tez çalışmam süresince değerli zamanını ve tecrübelerini benden esirgemeyerek çalışmamla yakından ilgilenen, eleştirileriyle ışık tutarak beni daima cesaretlendiren kıymetli hocam sayın Prof. Dr. Ayşe ÖZCAN 'a sabrı ve yol göstericiliği için sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Çalışma sürecimin her aşamasında ve tüm eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen ve her zaman yanımda olan sevgili aileme minnettarım.

Bilgin TEKER BEKÇİ

ÖZET

Bu araştırma Şebinkarahisar ilçesinin toplumsal yapısını analiz etmeyi esas almaktadır. Bu kapsamda şehrin tarihi, coğrafi konumu, turistik değerleri, ünlüleri tanıtılmıştır. Araştırmanın ilerleyen bölümlerinde çevre, nüfus, ekonomik, eğitim ve sağlık, kültürel yapı alanlarındaki sorunlar ve çözüm önerileri sunulmuştur. Son kısımda ise şehrin genel sorunları ve çözüm önerileri ele alınmıştır.

Tarih boyunca birçok uygarlığın hâkimiyet kurduğu Şebinkarahisar ilçesi eski bir yerleşim yeri olması ve coğrafi konumu nedeniyle birçok tarihi yapıya sahiptir. Tarihi kalesi, yaylaları, doğal zenginlikleri nedeni ile turizm açısından önemli bir yere sahiptir.

Araştırmada Şebinkarahisar ilçesindeki beşerî ve ekonomik sorunlar incelenmiş, yapılması gerekenler üzerinde durulmuştur. İşsizlik sebebiyle göç veren şehirde, gelişme sağlanması için öneriler sunulmuştur.

Bu çalışmada Şebinkarahisar ilçesinin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimi ile bugünkü durumu anlatılarak hem ilçenin tanıtımı hem de sorunlarının çözümü ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Şebinkarahisar. Toplumsal Yapı, Göç, Nüfus, Ekonomi.

Bilgin TEKER BEKÇİ

ABSTRACT

This research is based on the town, Şebinkarahisar and introduces the history, geographical location, touristic values and the celebrities of the city. In the following parts of the research, the problems and the suggested solutions about environment, population, economy, education, health and culture are presented. In the final part, the general problems of the city and their suggested solutions are dealt.

As Şebinkarahisar, in which many civilizations have established dominance throughout the history, is an ancient settlement and has an important geographical position, the city has many historical structures. The historical castle, plateaus and other natural richness make the town an important tourism attraction.

In this research, the human and economic problems of the town, Şebinkarahisar are investigated and the required to do list is went over. To make a progress, suggestions are presented as the city gives migration to big cities because of unemployment.

In this study, it is tried both introduce the city and reveal the solutions to the problems introduce the city and reveal the solutions to the problems by describing the social, cultural and economical development with current situation of the town, Şebinkarahisar.

Key Words: Şebinkarahisar, Social Structure, Migration, Population, Economy.

ŞEBİNKARAHİSAR'IN TOPLUMSAL YAPISI

Bilgin TEKER BEKÇİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR DİZİNİ.....	IX
TABLolar DİZİNİ.....	X
BİRİNCİ BÖLÜM: ARAŞTIRMA HAKKINDA AÇIKLAMALAR	
1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, DENENCELERİ, AMACI VE YÖNTEMİ. 1	
1.1.Araştırmanın Konusu ve Önemi.....	1
1.2.Araştırmanın Denenceleri ve Amacı.....	2
1.3.Araştırmanın Yöntemi.....	2
1.4.Araştırmanın Kavram Tanımları.....	3
1.5.Araştırmanın Sunuş Sırası.....	4
İKİNCİ BÖLÜM: ŞEBİNKARAHİSAR'IN TANITILMASI	
2. ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN LİTERATÜR ÖZETİ 5	
2.1.Kişiler Tarafından Yapılan Araştırmalar.....	5
2.2.Öteki Araştırmalar.....	6
3. ŞEBİNKARAHİSAR'IN COĞRAFİ KONUMU VE DOĞAL YAPISI.. 8	
3.1.Şebinkarahisar'ın Coğrafi Konumu	8
3.2.Şebinkarahisar'ın Doğal Yapısı	8
4. ŞEBİNKARAHİSAR'IN NÜFUS YAPISI..... 10	
4.1.Osmanlı Dönemi Nüfus.....	10
4.2.Cumhuriyet Dönemi Nüfus	13
4.3.XXI. Yüzyıl'da Nüfus	14

4.4.Nüfusla İlgili Sorunlar, İç ve Dış Göçler.....	17
4.5.Nüfus Sorunları İçin Çözüm Önerileri	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ŞEBİNKARAHİSAR İLÇESİ İLE İLGİLİ ÇÖZÜMLEMELER

5. ŞEBİNKARAHİSAR'IN TARİHİ, TARİHİ ESERLERİ VE TURİSTİK DEĞERLERİ.....	20
5.1.Şebinkarahisar'ın Tarihi.....	20
5.1.1.Şebinkarahisar Adının Kaynağı.....	20
5.1.2.İslamiyetten Önce Şebinkarahisar.....	21
5.1.3.Selçuklu Döneminde Şebinkarahisar.....	21
5.1.4.Osmanlı Döneminde Şebinkarahisar.....	22
5.1.5.Ermeni Olayları.....	23
5.1.6.Cumhuriyet Dönemi Şebinkarahisar.....	24
5.2.Şebinkarahisar'daki Tarihi Eserler.....	25
5.2.1.Meryem Ana Manastırı.....	25
5.2.2.Şebinkarahisar Kalesi.....	25
5.2.3.Taş Mescit.....	26
5.2.4.Fatih Camii.....	26
5.2.5.Şebinkarahisar – İstiklal (Belediye) Çeşmesi	26
5.2.6. Fahrettin Behramşah Camii.....	27
5.3.Şebinkarahisar'ın Turistik Değerleri.....	27
5.3.1.Taşhan.....	29
5.3.2.Atatürk Evi.....	29
5.3.3.Şebinkarahisar Yemekleri.....	30
5.3.4.Festivaller ve Yaylalar.....	30
5.4.Şebinkarahisar'ın Tarihi Eserlerine ve Turistik Değerlerine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri	30
5.4.1.Şebinkarahisar'ın Tarihi Eserler ve Turistik Değerlerine İlişkin Sorunlar	31
5.4.2.Şebinkarahisar'ın Tarihi Eserler ve Turistik Değerlerine İlişkin Çözüm Önerileri.....	32

6. ŞEBİNKARAHİSAR'IN ÜNLÜ KİŞİLERİ.....	33
6.1.Şebinkarahisar'ın Sanat ve Edebiyat Bakımından Ünlü Kişileri.....	33
6.1.1.Aziz Nesin.....	33
6.1.2.Kemal Tahir.....	34
6.1.3.Ara Güler.....	34
6.1.4.İdil Biret.....	34
6.2.Şebinkarahisar'ın Siyaset Bakımından Ünlü Kişileri.....	35
6.2.1.Rahşan Ecevit.....	35
6.2.2.Sadrazam Seyyid Hasan Paşa.....	36
6.2.3.Çeçenzade Hacı Hasan Paşa.....	36
7. ŞEBİNKARAHİSAR'IN ÇEVRE SORUNLARI VE ÇÖZÜM	
ÖNERİLERİ.....	37
7.1.Şebinkarahisar'ın Çevre ile İlgili Sorunları ve Ekonomik Etkileri...	37
7.1.1.Deprem.....	38
7.1.2.Heyelan.....	38
7.1.3.Erozyon.....	39
7.1.4.Ulaşım ve Altyapı	40
7.2.Şebinkarahisar'da Çevre Sorunları İçin Yapılanlar ve Yapılabilecek	
Olanlar.....	40
7.2.1.Deprem.....	41
7.2.2.Heyelan.....	41
7.2.3.Erozyon.....	42
7.2.4.Ulaşım ve Altyapı	42
7.2.5.Çevresel Açından Yapılabilecek Uygulamalarla İlgili Çözüm	
Önerileri.....	43
7.2.6.Ekonomik ve Toplumsal Açından Yapılabilecek Uygulamalarla	
İlgili Çözüm Önerileri.....	44
8.BÖLGESEL KALKINMA TEORİLERİ ÇERÇEVESİNDE	
ŞEBİNKARAHİSAR'IN EKONOMİK YAPISININ ANALİZİ, SORUNLAR	
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	46
8.1.Bölgesel Kalkınma Teorileri	46

8.1.1.Kuruluş Yeri Teorisi.....	46
8.1.2.Reilly Kanunu (Perakende Ticaret Etki Kanunu).....	46
8.1.3.Merkezi Yerler Teorisi.....	47
8.1.4.Stewart'ın Nüfus ve Uzaklık Üzerine Kurulan Cazibe (Çekim) Modeli.....	47
8.1.5.Yerleşme Merkezlerinin Büyüklük Sırası Yasası.....	47
8.1.6.Sektörler Teorisi.....	48
8.1.7.Kalkınma Kutupları Teorisi.....	48
8.1.8.Yeni Sanayi Odakları Teorisi.....	48
8.1.9.İhracat Merkezleri Teorisi.....	49
8.1.10.Birikimli Nedensellik Teorisi.....	49
8.1.11.İçsel Büyüme Teorisi.....	49
8.1.12.Yeni Ekonomik Coğrafya Yaklaşımı.....	50
8.1.13.Neo-Klasik Büyüme Teorisi.....	50
8.1.14.Keynesyen Bölgesel Kalkınma Teorisi.....	51
8.2.Şebinkarahisar'ın Ekonomik Yapısı ve Sorunları.....	51
8.2.1.Doğal Kaynaklar.....	54
8.2.2.Sanayi.....	56
8.2.3.Madencilik.....	57
8.2.4.Turizm.....	59
8.2.5.Ormancılık.....	60
8.2.6.Tarım ve Hayvancılık.....	60
8.2.7.Şebinkarahisar'ın Ekonomik Sorunları.....	66
8.3.Bölgesel Kalkınma Teorileri Çerçevesinde Şebinkarahisar'ın Ekonomik Yapısının Analizi	67
9. ŞEBİNKARAHİSAR'IN EĞİTİM VE SAĞLIK KURULUŞLARI SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	70
9.1.Şebinkarahisar'ın Eğitim Kuruluşları, Sorunları ve Çözüm Önerileri..	70
9.1.1.Şebinkarahisar'ın Eğitim Kuruluşları ile İlgili Sorunlar.....	70
9.1.2.Şebinkarahisar'ın Eğitim Kuruluşları ile İlgili Çözüm Önerileri.....	72
9.2.Şebinkarahisar'ın Sağlık Kuruluşları, Sorunları ve Çözüm Önerileri..	73

9.2.1.Şebinkarahisar'ın Sağlık Kuruluşları ile İlgili Sorunlar.....	73
9.2.2.Şebinkarahisar'ın Sağlık Kuruluşları ile İlgili Çözüm Önerileri.....	75
10. ŞEBİNKARAHİSAR'IN KÜLTÜREL YAPISI, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	76
10.1.Şebinkarahisar'ın Kültür Öğeleri, Gelenekler, Görenekler, Yiyecekler, Giyecekler, Düğünler ve Eğlence Türleri.....	76
10.1.1.Halk Oyunları ve Türküler.....	76
10.1.2.Düğün Adetleri (Kız İsteme, Nişan Töreni ve Nikah)...	76
10.1.3.Giyim Kuşam.....	77
10.1.4.Yiyecekler.....	78
10.1.5.Dokuma ve El Sanatları.....	79
10.1.6.Atasözleri.....	80
10.1.7.Bilmeceler.....	81
10.1.8.İnanışlar.....	81
10.2.Şebinkarahisar'ın Kültürel Yapısı İle İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	83
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: GENEL DEĞERLENDİRME	
11. BULGULAR, ÖNERİLER VE GENEL SONUÇ.....	85
11.1.Bulgular ve Öneriler.....	85
11.2.Genel Sonuç.....	89
KAYNAKÇA.....	92
ÖZGEÇMİŞ.....	103

KISALTMALAR DİZİNİ

DKMP:	Doğa Koruma ve Milli Parklar
DPT:	Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ:	Devlet Su İşleri
KAF:	Kuzey Anadolu Fayı
K.M.:	Kilometre
m.:	Metre
M.E.B:	Milli Eğitim Bakanlığı
M.S.:	Milattan Sonra
M.Ö.:	Milattan Önce
MTA:	Maden Tetkik ve Arama
T.B.M.M:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.D.K.:	Türk Dil Kurumu
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
YÖK:	Yükseköğretim Kurulu
yy.:	Yüzyıl

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo.1:	Tahrir ve Avarız Defterlerine Göre Karahisar-i Şarki Şehir Merkezinin Tahmini Nüfusu.....	10
Tablo.2:	1060 Numaralı Nüfus Defterine Göre Karahisar-i Şarki'nin Merkez Mahallelerinin Hane ve Erkek Müslüman Nüfusu.....	11
Tablo.3:	1060 Numaralı Nüfus Defterine Göre Karahisar-i Şarki'nin Müslüman Erkek Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Mahallelere Dağılışı...	12
Tablo.4:	1064 Numaralı Nüfus Defterine Göre Karahisar-i Şarki'nin Merkezi Gayrimüslim Erkek Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Mahallelere Dağılışı.....	12
Tablo.5:	Karahisar-i Şarki Vilayetinin 1927 Yılı Nüfus İstatistikleri.....	13
Tablo.6:	Karahisar-i Şarki Vilayetinin 1935 Yılı Nüfus İstatistikleri.....	14
Tablo.7:	Toplam Erkek-Kadın Nüfus Dağılımı 2017.....	14
Tablo.8:	Yaş Gruplarına Göre Dağılım 2017.....	15
Tablo.9:	Mahalle Nüfus Dağılımı 2017.....	16
Tablo.10:	Okur-Yazar Sayıları 2017.....	17
Tablo.11:	Tescilli Kültür Varlıkları.....	28
Tablo.12:	Şebinkarahisar'ın Sosyo-Ekonomik Yapısı.....	53
Tablo.13:	Sektörlerine Göre Sanayi Bölgeleri.....	57
Tablo.14:	Şebinkarahisar Maden Potansiyelleri.....	58
Tablo.15:	Tarım Alanları Dağılımı 2017.....	61
Tablo.16:	Tahıl ve Bitkisel Üretim Miktarları 2017.....	61
Tablo.17:	Sebze Üretim Miktarları 2017.....	62
Tablo.18:	Meyve Üretim Miktarları 2017.....	62
Tablo.19:	Yıllık Hayvan Sayısı ve Hayvansal Üretim 2017.....	64
Tablo.20:	Yıllık Küçükbaş Hayvan Sayısı 2017.....	65
Tablo.21:	İşletme ve Kovan Sayısı ve Hayvansal Üretim 2017.....	65
Tablo.22:	Eğitim Kuruluşları 2018.....	70
Tablo.23:	İlkokul Bilgileri 2018.....	71
Tablo.24:	Ortaokul Bilgileri.....	71
Tablo.25:	Lise Bilgileri 2018.....	71
Tablo.26:	Yüksekokul Bilgileri 2018.....	71

BİRİNCİ BÖLÜM: ARAŞTIRMA HAKKINDA AÇIKLAMALAR

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, DENENCELERİ, AMACI VE YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırma tanıtılmış olup, dört alt bölüm şeklinde araştırmanın konusu, denenceleri, amacı ve yöntemi açıklanmıştır.

1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi

Araştırmanın konusu 'Şebinkarahisar'ın Toplumsal Yapısı' nın iktisadi ve sosyal açıdan incelenmesinden oluşmaktadır. Bu toplumsal yapı incelenirken ilçenin Karadeniz ve İç Anadolu Bölgesini birbirine bağlayan önemli bir merkez olduğundan yola çıkılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Birçok uygarlığa ev sahipliği yapan ilçe, çeşitli kültür ve eserleri günümüze kadar getirmeyi başarmıştır ve turizm bakımından değerlendirildiğinde kalkınma açısından büyük ölçüde katkı sağlayacak durumdadır.

Şebinkarahisar'ın Toplumsal Yapısı ele alınırken, sosyal ve iktisadi durum detaylı olarak incelenmiştir. İlçenin birçok açıdan geri planda kalmasına karşın, taşıdığı özelliklerin ve barındırdığı imkânların doğru şekilde tanıtılmasının ve keşfedilmesinin sağlanması açısından tezin diğer araştırmacılara faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın yazarı Şebinkarahisarlıdır ve orada yaşamaktadır. Bu nedenle birçok bulguya doğrudan gözlem sayesinde ulaşabildiğinden, sorunlar ve çözüm önerilerinin gerçekçi biçimde ortaya konulması sağlanmıştır.

Araştırmada ilçe ile ilgili bütün hususlar üzerinde durulduğundan, okuyucunun bir bütün olarak değerlendirmesi kolaylaştırılmıştır. Araştırmada öncelikle konuyla ilgili literatür taraması yapılarak teorik arka plan oluşturulmuştur. Sonrasında elde edilen veriler değerlendirilerek çevre, nüfus, ekonomi, sağlık, eğitim, kültürel yapıları bakımından ilişkilendirilmiştir. Oluşturulan bulgular ile tespit edilen çözüm önerilerinin ilçenin eksikliklerinin giderilmesinde ve tanıtılmasında yararlı olacağı düşünülmektedir.

İlçenin ekonomik gelişmesi için yapılacak yatırımların artırılmasına ek olarak tarihi ve turistik değerlerinin korunması ve yaşatılması da bölgenin kalkınması ile gelecek kuşaklara kültür varlıklarının aktarılması için önemlilik arz etmektedir. Bu

çalışma ile ilçenin sahip olduğu değerlerin ve fırsatların tanıtılması yönünden farkındalık yaratılması amaçlanmaktadır.

Göçlerin başlıca sebeplerinden birinin işsizlik olduğu düşünüldüğünde, ilçedeki potansiyelin gitgide düşmesine engel olmak amacıyla sunulan önerilere özen gösterilmiştir. İlçede var olan imkânların genişletilerek gelişiminin sağlanması açısından yapılan yönlendirmelerin çalışmayı önemli hale getireceği kanısına varılmıştır.

1.2.Araştırmanın Denenceleri ve Amacı

Bu alt bölümde araştırma için saptanan denenceler ve araştırmanın amacı yer almaktadır. Araştırmada sınıanan üç denence aşağıda sunulmuştur:

Denence 1. Stratejik konumu nedeniyle iki bölgeyi birbirine bağlayan ilçenin, öncelikle karayolu ulaşımındaki yetersizliği, ekonomik kalkınmanın önündeki en büyük engeldir.

Denence 2. Nüfusun azalması ve göçün artmasının temel nedeni işsizliktir.

Denence 3. Kamu kaynaklarının doğru bir şekilde yönlendirilmesi halinde Şebinkarahisar, tarihsel ve kültürel zenginlikleri sayesinde turizm sektörü açısından önemli bir gelişme sağlayabilir.

Araştırmanın amacı, değişik nedenlerle geri planda kalarak işlevleri zayıflamış olan ve etki alanı gittikçe daralan ilçenin tanıtılarak değerlerinin ön plana çıkmasını sağlamak ve bu konuda akademik bir farkındalığın oluşmasına katkıda bulunmaktır.

1.3.Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma betimsel ve tarihsel bir araştırma olup, monografi yöntemine göre hazırlanmıştır. Monografiler bir olay, olgu, kurum veya kuruluşu olduğu gibi tanıtmaya yarayan çalışmalardır. Sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılırlar. Toplumsal yapılar, kurumlar, olguların incelenmesinde en elverişli yöntemlerdendir. Ayrıca araştırmada yazılı ve elektronik kaynaklardan kitap, tez, makale, gazete, görsel kaynaklardan yararlanılmıştır.

1.4.Araştırmanın Kavram Tanımları

Araştırma kapsamında öne çıkan toplam 8 adet anahtar kavram aşağıda birincil kaynak literatür esas alınarak tanıtılmaktadır.

Toplumsal Yapı: Herhangi bir toplumun ya da toplumsal kümenin yerleşik iç örgütleniş biçimidir (Uysal, 1996, s.115).

Toplum: Belli bir üretim biçimiyle belirlenen insan örgütlü insan topluluğudur. Toplum, tarihsel gelişme içinde biçimlenmiş bulunan, belirli bir üretim biçimini temel alan ve insanın gelişmesinde bir aşama olarak ortaya çıkan bir toplumsal bağlantılar ve büyük insan kümeleri arasındaki ilişkiler dizgesidir. Bu tanımın dışında kalan insan kümeleşmeleri, topluluk deyimiyile nitelenir (Uysal, 1996, s. 399).

Göç: Bireylerin ya da toplumsal grupların yerleşmek üzere bir yerden başka bir yere gitmeleri. Kısaca, nüfusun ikamet bakımından yer değiştirmesidir (Güney, 1998, s.117).

Ulaşım: Köyler, şehirler, ülkeler arasında bir yerden bir yere gidiş geliş, münakale, muvasala, temas (TDK sözlüğü, 2017).

İşsizlik: Bir ülkede çalışabilecek durumda olan ve çalışmak isteyen kişilerin bir bölümünün işinin olamamasına işsizlik, bu durumda olan kişilere de işsiz denir (Ünsal, 2009, s.12).

Kültür: Kültür, bir toplumun yaşam biçimidir. Başka bir deyişle, kültür, sosyal kültürel evrendeki açık seçik eylemlerin ve araçların ortaya koyduğu ve nesnelleştirdiği anlamlar, değerler ve kurallar bunların etkileşim ve ilişkileri, bütünleşmiş ve bütünleşmemiş gruplardır. Kültür, büyütülerek ekrana yansıtılmış bireysel psikolojidir. Kültür, doğanın yarattıklarına karşılık, insanoğlunun ihtiyaçlarını gidermek için yarattığı her şeydir. Kültür ya da uygarlık, bir toplumun üyesi olarak, insanoğlunun öğrendiği bilgi, sanat, gelenek, görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür. Kısaca kültür, bir toplumun yaşam biçimidir (Güney, 1998, s.180).

Tarihi Eser: Uzun zaman önce meydana getirilmiş ve tarihî değeri olan eser (TDK Sözlüğü, 2017).

Köy: Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi, köylük yer, köy yeri (TDK Sözlüğü, 2017).

1.5. Araştırmanın Sunuş Sırası

Çalışma dört ana bölüm ve bu ana bölümlere bağlı on bir alt bölümden oluşmaktadır.

“Araştırma Hakkında Açıklamalar” adını taşıyan birinci bölümde araştırmanın konusu, önemi, denenceleri, amacı, yöntemi, kavram tanımları ve sunuş sırası açıklanmıştır.

“Şebinkarahisar’ın Tanıtılması” başlıklı ikinci bölümde, Şebinkarahisar ile ilgili daha önce yapılan araştırmalara yer verilmiş, coğrafi konumu ile doğal yapısı tanıtılıp, dönemsel olarak nüfus yapısı açıklanarak nüfus ile ilgili sorunlar ve çözüm önerilerine değinilmiştir.

“Şebinkarahisar İlçesi ile İlgili Çözömler” başlıklı üçüncü bölümde Şebinkarahisar’ın tarihi, tarihi eserleri, turistik değerleri, ünlü kişileri tanıtılmış araştırma ile bağlantılı olduğu düşünölen bölgesel kalkınma planlarına değinilerek Şebinkarahisar çerçevesinde yorumlanmıştır. Ayrıca çevre, ekonomik, eğitim, sağlık, kültürel yapısı konusunda açıklamalar yapılarak sorunlar ve çözüm önerilerine yer verilmiştir.

“Genel değeriendirme” başlıklı dördüncü bölümde ise araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve bulgulara dayalı öneriler açıklanmış ve son olarak genel sonuç kısmına yer verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM: ŞEBİNKARAHİSAR'IN TANITILMASI

2. Araştırmaya İlişkin Literatür Özeti

Bu bölümde, sadece Şebinkarahisar ilgili daha önce yapılmış araştırmalara yer verilmiştir. Başka bir deyişle, bölgeyi veya ili ilgilendiren çalışmalar kapsam dışında tutulmuştur. Bu çerçevede araştırmaya ilişkin literatür sınıflandırılarak aşağıda verilmiştir.

2.1.Kişiler Tarafından Yapılan Araştırmalar

Danık (2004) çalışmasında Şebinkarahisar'ın tarihsel dokusu içerisinde Kalesini kapsamlı şekilde ele almıştır. Şebinkarahisar Kalesi'nin yapısal tarihçesi, malzeme tekniği ve süslemesi ile ilgili bilgilere verilmiştir. Ayrıca bu çalışmadan Kale'nin yeterince korunamadığı ve oldukça tahribata uğradığı da anlaşılmaktadır.

Sarısamın (1997) yaptığı çalışmasında, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'ndan sonra 52 il ve birçok ilçeyi ziyaret etmesiyle birlikte Şebinkarahisar'a olan ziyaretini, ilçenin adının Şark-i Karahisar'dan Şebinkarahisar'a değişimini, ilçe açısından bu durumun önemini ele almıştır.

Kıvrım (2015) bu çalışmasında Şebinkarahisar'ın nüfus yapısını belirlemek amacıyla 1835- 1844 yıllarındaki adıyla Karahisâr-ı Şarkî'ye ait Başbakanlık Osmanlı arşivlerini inceleyerek yerel ve azınlık halklarının yaş grupları, doğum-ölüm oranları gibi verileri elde etmiştir.

ACUN, Fatma:"Ottoman Administration in the Sancak of Karahisar-ı Şarki (1485-1569): An Analysis based on Tahrir Defters", the University of Birmingham, Centre for Byzantine Ottoman and Modern Greek Studies, Birmingham 1994.(Bu araştırmanın Türkçe olarak yayına hazırlanması planlanmaktadır.)

2.2.Öteki Araştırmalar

YÖK'ün tez merkezi arama sayfasında Şebinkarahisar'la ilgili 24 çalışma saptanmıştır. Ayrıca YÖK'ün tez merkezinde yapılan arama sonucunda toplumsal yapı ile ilgili ülke genelinde 59 çalışma saptanmıştır. Aralarından bu araştırma ile ilgili olarak saptanan 10 tez aşağıda kısaca tanıtılmaktadır.

Bayar (2005) çalışmasında Şebinkarahisar'ın örf, adet ve inançlarının yazılı hale getirerek bu kapsamda yöresel örf ve adetlere yer vermiş, ayrıca inanç turizmi açısından önemli yerlere işaret etmiştir.

Yılmaz (2006) çalışmasında. Şebinkarahisar'ın coğrafi, tarihi, toplumsal özelliklerinin açıklayarak sorunlar ve çözüm önerilerine de yer verilmiştir.

Ceryan (1990) yaptığı çalışmasında Şebinkarahisar (Giresun) ve Çevresinin Kitle Hareketleri açısından incelemiştir. Kitle hareketlerinin yoğun olduğunu ve bu durumu meydana getiren yapısal özellikleri ve önemler noktasından önerileri değerlendirmiştir.

Şaşmaz (1993) çalışmasında Şebinkarahisar çevresinde yer alan Tutak Dağı'nın güneybatısındaki Kurşun ve Çinko cevherleşmelerini damar tipi cevherleşmeler bakımından incelemiştir.

Demirkıran (1994) çalışmasında Şebinkarahisar- Giresun çevresinde bulunan İler Yaylasının maden jeolojisi ve mineralizasyonunu Kurşun-Çinko açısından değerlendirmiştir.

Yılmaz (1995) yaptığı çalışmada sahalar arası granitoid plütonları karşılaştırılmalı olarak inceleyerek granitoid ve çevre kayaçlarını kapsayan 600 km²lik bir alanın jeoloji haritası düzenlemiştir.

Karakaya (1998) bu çalışmasında yörenin magmatik kayaçlarını çeşitli özellikler bakımından incelemiş, tür ve yayılımları, mineralojik-kimyasal bileşimleri

belirlemiştir. Ayrıca bölgedeki yoğun alterasyon gelişimini, mineralleşmelerdeki mineralize suları ve etkilerini açıklamıştır.

Keskin (2006) araştırmasında ilçedeki kaya şevlerinin duraylılıklarının kinematik analizini inceleyerek sahada Oligo-Miyosen yaşlı Şebinkarahisar formasyonunda oluştuğunu belirlemiştir. Hareketlerin genelde akmalar şeklinde olduğu, bölgenin coğrafi konumundan dolayı yamaçların hızlı bir biçimde aşağı hareket ettiği, özellikle de Avutmuş Çayı'nın yüksek debili olduğu kış aylarında yamaçları söktüğü ve bu durumun heyelanların oluşmasına neden olduğunu vurgulamıştır.

Kaşlı (2007) araştırmasında 1915 yılında Şebinkarahisar'da çıkan Ermeni isyanını tüm yönleriyle ele almış ve Şebinkarahisar'ın çevresindeki Ermeni olaylarının, ortaya çıkışı, bölgedeki propagandalar, tehcir kararı uygulamaları ve bunun sonuçları açıklamıştır. Günümüzde ise bu durumun soykırım iddialarına dönüşmesi ve ülkemizin zor bir durum içerisine çekilmeye çalışılmasını da vurgulamıştır.

Tunçer (2008) çalışmasında Titrek Kavak (*Populus tremula L.*) meşçeresindeki 6 farklı popülasyonda örneklenen 30 adet örnek ağaca ait bazı morfolojik karakterler ile popülasyonlar arasındaki genetik farklılığın belirlenmesini amaçlamıştır. Bu doğrultuda ortalama çimlenme yüzdesi %65,88 olarak bulunmuştur. Örnek ağaçlara ait yaprak sap uzunluğu, yaprak eni, yaprak boyu, yaprak yüzey alanı, yaprak hava kurusu ağırlığı, yaprağın dal ile birleşme acısı, tomurcuk eni ve tomurcuk boyu arasında korelasyonlar bulunmuştur.

3. ŞEBİNKARAHİSAR'IN COĞRAFI KONUMU VE DOĞAL YAPISI

Bu bölümde Şebinkarahisar'ın coğrafi konumu, arazi şekilleri, toprak yapısı, bitki örtüsü, akarsu ve vadilerin yanında iklim yapısı incelenmektedir.

3.1. Şebinkarahisar'ın Coğrafi Konumu

Şebinkarahisar, Doğu Karadeniz Bölümünde yer alan Giresun ilinin bir ilçesidir. İlçe, 40° 17' kuzey enlemi ile 35° 26' doğu boylamında, Doğu Karadeniz dağlarının güney yamaçlarında ve Yeşilirmak'ın kolu olan Kelkit Çayı vadisinin engebeli bir kesiminde bulunmaktadır. Avutmuş Çayı vadisinin kuzey yamaçlarında kurulan şehrin denizden yüksekliği 1360 metre olup, yüzölçümü 1349 km²'dir. Şebinkarahisar, bağlı bulunduğu Giresun'un ilçelerinden, doğuda Alucra, kuzeyde Dereli, kuzeydoğuda Yağlıdere, güneydoğuda Çamoluk'a komşudur. Aynı zamanda Sivas'ın ilçelerinden batıda Koyulhisar, güneydoğuda Akıncılar, güneyde Suşehri ile Ordu'nun ilçelerinden kuzeybatıda Mesudiye ilçesiyle komşudur. Şebinkarahisar ilçe merkezi ve kalesi genellikle magmatik kayaların oluşturduğu bir zemin üzerine kurulmuş olup, şehir Kuzey Anadolu Fay Hattının oluşturduğu Marmara çanağından başlayıp Kars'a kadar uzanan deprem kuşağı üzerinde yer almaktadır. Kelkit Çayı da bu çöküntü oluşu içine yerleşmiş ve çeşitli yükseltilerdeki dağlık alanlarla çevrilmiştir (Yılmaz, 2006).

3.2. Şebinkarahisar'ın Doğal Yapısı

Şebinkarahisar ilçesinde dağlar, vadiler ve yaylalar geniş yer kaplar. 50-60 km. uzaklıkta kıyıya paralel olarak uzanan Giresun dağları, ilçeyi kıyı şeridinden ayırmaktadır. Bazı yerlerde 3000 metreyi bulan bu dağları, ancak Eğribel (2070m.) ve Şehitler(2000m.) geçitlerinden yararlanarak aşmak mümkündür. Canik Dağları da denilen bu dağların devamı olan Karagöl Dağları gittikçe yükselerek 3095 metreye kadar ulaşmaktadırlar. Alucra'dan batıya doğru uzanan ve Güneygören köyünden itibaren Şebinkarahisar'ın doğu sınırına giren Berdiga Dağı ve güneybatısında yer alan Egma Dağı ilçenin belli başlı dağlarıdır (Özdemir ve Özhan, 1983, s.37-38).

Şebinkarahisar; Karadeniz Bölgesi'nin, Doğu Karadeniz Bölümü'nde, Giresun Dağları'nın güney eteklerinde, Avutmuş Çayı vadisinin kuzey yamaçlarında yer alır. Şebinkarahisar çevresinde dağlar, vadiler ve yaylalar geniş yer kaplar. Kuzeyde yüksek ve sarp bir fiziki topoğrafyaya sahip olan Canik Dağı dizisi (Karagöl Dağı) ve

Giresun Dağları, güneydoğuda Sarıçiçek (Berdiga) Dağı, güneyde Kelkit Çayı vadisinin güney yamaçları ve güneybatıda Eğme Dağı'yla kuşatılmıştır. Şehir ve çevre arazisi, ortalama yüksekliği 1500 – 2000 metreye ulaşan yüksek platolar ile kaplıdır. Yörenin en büyük akarsuyu, araziye doğudan batıya doğru boydan boya geçen Kelkit Irmağı'dır. Asarcık yaylasından çıkan Tamzara Irmağı, Sarıçiçek yaylasından gelen Darabul deresi, Karagöl Dağları'ndan çıkan Çat suyu ve Alucra deresi birleşerek, Kelkit Irmağı'nı meydana getirirler (Yazıcı ve Güner, 2000, s.237).

Şebinkarahisar iklim bakımından Karadeniz ve İç Anadolu ikliminin tesiri altında bulunmakla beraber arazinin dağlık ve yüksek oluşu ile ilçenin güneyde bulunması ilçede Karadeniz ikliminin etkisinin fazla görülmemesine yol açmaktadır. Türkiye karasallık haritalarına bakıldığında Şebinkarahisar %35 – 40 karasallık değerleri arasında gösterilmektedir. Bu durumda Şebinkarahisar'da sıcaklık ve karasallık karakterleri açısından İç Anadolu Bölgesi iklimi; buharlaşma, nem ve yağış karakterleri açısından Karadeniz iklimine yaklaşan bir geçiş iklimi yaşanmaktadır (Yılmaz, 2006).

Şehir arazisinin başlıca jeolojik elemanları, kretase ve eosene ait volkano – sedimanter araziler, miyosen yaşlı sığ deniz tortuları ile bunları kesen kuaterner yaşlı volkanik unsurlardır. Jeomorfolojik açıdan ise, Giresun ve Sarıçiçek Dağları'nın zirvelerinden Avutmuş ve Kelkit çaylarının vadilerine kadar uzanan sahalarda; adeta basamaklar meydana getiren aşınım yüzeyleri ile bu yüzeyleri parçalayan derin vadiler, sahanın genel görünüşünü oluşturur (Yürüdü, 1998, s.2).

4. ŞEBİNKARAHİSARIN'IN NÜFUS YAPISI

Bu bölümde Şebinkarahisar'ın nüfus yapısı dönemsel olarak Osmanlı, Cumhuriyet ve XXI. yy. olmak üzere üç alt bölümde değerlendirilmiştir.

4.1. Osmanlı Dönemi Nüfus

Osmanlı Devleti'nde ilk nüfus sayımı 1831 tarihinde II. Mahmud zamanında yapılmıştır. Osmanlı Devleti bu sayımla iki amaç gütmüştür. Birincisi; Müslim ve gayrimüslim nüfusu ortaya çıkararak II. Mahmud döneminde Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması üzerine (15-16 Haziran 1826) yeni bir ordu kurulması için ülke dahilindeki aktif Müslüman erkeklerini tespit edebilmektir. İkincisi; ülke sınırı genişlediği için cizye alınabilecek gayrimüslim nüfusu belirleyebilmektir. Bu sayımlardan sonra Ceride Nazırlığı'nda toplanan pek çok nüfus defteri günümüze kadar ulaşmış ve Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinde muhafaza edilmektedir (Kıvrım, 2015, s.9-36).

Karahisar-i Şarki Osmanlı Devleti idaresine girdikten sonra 1485 tarihinde yapılan tahrir defterinde; "Nahiye-I Karahisar, nefsi-I kasaba-I kebfuniye hassa-I mirliwa" olarak kaydedilmiştir. Bu tarihte şehrin mahallelere ayrılmadığı görülmektedir. Kasaba merkezi 67 nefer (60 hane (evli), 7 mücerred(bekâr)) Müslim ve 179 nefer (151 hane, 28 mücerred) gayrimüslimden meydana gelmekte ve iki cemaat halinde yaşamaktadır. Toplam 246 haneye varan ve yaklaşık 1090 nüfusu ile bölgedeki en büyük ve yoğun nüfuslu yerleşim birimidir (Kıvrım, 2015, s.9-36).

Tablo.1: Tahrir ve Avarız Defterlerine Göre Karahisar-i Şarki Şehir Merkezinin Tahmini Nüfusu

Tarih	MÜSLİM		GAYRİMÜSLİM		TOPLAM NÜFUS
	Hane	Müc.	Hane	Müc.	Hane x 5 + müc.
1485	60	7	151	28	1090
1530	68	18	213	34	1457
1547	104	14	265	79	1938
1569	234	35	394	122	3297
1642	351		309		3300

Kaynak: (Kıvrım, 2015).

Yukarıdaki Tablo.1'deki verilerden de anlaşılacağı üzere 15. ve 16. Yüzyıllarda gayrimüslim nüfusunun daha baskın olduğu görülse de 17. Yüzyılda gittikçe artan Müslüman nüfusu açıkça görülmektedir.

Tablo.2: 1060 Numaralı Nüfus Defterine Göre Karahisar-i Şarki'nin Merkez Mahallelerinin Hane ve Erkek Müslüman Nüfusu

No	Mahalle Adı	Hane	Musinn (Güçsüz)	Tuvana (Güçlü)	Sagir (Küçük)	Toplam
1	Bülbül	213	122	188	166	476
2	Kızılca	164	77	149	173	399
3	Orta	129	77	110	120	307
4	Taş	151	84	133	129	346
5	Kale	50	34	35	60	129
6	Cami-i Müftü	137	85	107	141	333
7	Kavaklar	62	33	56	62	151
8	Kırkgöz	38	14	32	19	65
9	Kütük	42	22	34	41	97
10	Norşin	70	37	77	62	176
11	Birağul	100	43	108	103	254
12	Avutmuş	185	99	205	188	492
	TOPLAM	1341	727	1234	1264	3225

Kaynak: (Kıvrım, 2015).

1060 numaralı Müslüm nüfus defterine göre Şebinkarahisar'da Müslümanların oturduğu 12 mahalle vardır. Bunlar, Bülbül, Kızılca, Orta, Taş, Kale, Cami-i Müftü, Kavaklar, Kırkgöz, Kütük, Norşin, Birağul ve Avutmuştur. Bu mahallelerden en kalabalık olanları Avutmuş ve Bülbül mahallesi iken, nüfusun en az olduğu mahalle Kırkgöz mahallesidir.

Tablo.3: 1060 Numaralı Nüfus Defterine Göre Karahisar-i Şarki'nin Müslüman Erkek Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Mahallelere Dağılışı

No	Mahalle Adı	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61 ve üzeri	Toplam
1	Bülbül	144	71	66	71	57	45	22	476
2	Kızılca	149	54	56	59	44	25	12	399
3	Orta	106	54	37	35	38	21	16	307
4	Taş	119	48	44	50	42	20	23	353
5	Kale	51	19	13	12	16	12	6	129
6	Cami-i Müftü	123	51	37	39	40	25	18	333
7	Kavaklar	56	25	25	13	14	9	9	151
8	Kırkgöz	19	8	10	14	16	6	2	65
9	Kütük	39	13	13	12	8	6	6	97
10	Norşin	50	39	32	20	12	13	10	176
11	Birağul	89	53	41	29	24	16	2	254
12	Avutmuş	178	87	70	56	46	31	24	492
	TOPLAM	1123	522	444	410	342	229	150	3225

Kaynak: (Kıvrım, 2015).

1064 numaralı Gayrimüslim Nüfus Defterine göre Karahisar-i Şarki'de gayrimüslimlerin dört mahallede yaşadığı görülmektedir. Bunlar, Kilise, Cinan, Orta ve Rum'dur.

Günümüzde bu mahalleler yoktur. Fakat özellikle orta mahalle gayrimüslim ve Müslimlerin ortak yaşadığı tek mahalle olması sebebiyle tarihteki yeri önemlidir.

Tablo.4: 1064 Numaralı Nüfus Defterine Göre Karahisar-i Şarki'nin Merkezi Gayrimüslim Erkek Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Mahallelere Dağılışı

No	Mahalle Adı	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61 ve üzeri	Toplam
1	Kilise	64	97	74	66	39	22	6	368
2	Orta	48	76	70	53	28	14	6	295
3	Cinan	64	93	87	55	40	19	8	366
4	Rum	9	17	8	8	4	2	1	49
	TOPLAM	185	283	239	182	111	57	21	1078

Kaynak: (Kıvrım, 2015).

Sonuç olarak Osmanlı döneminde Karahisar-i Şarki nüfusu 15. Yüzyıldan itibaren erişilen kaynaklardan elde edilen bulgular sonucunda 19. Yüzyıla kadar artış

yaşamıştır. Özellikle geçen süreçte Müslim gayrimüslim nüfus dengesi 19. Yüzyılla birlikte yaklaşık %75 oranında Müslimlerden oluşmuştur.

4.2. Cumhuriyet Dönemi Nüfus

Cumhuriyet Döneminde ilk nüfus sayımı, 28 Ekim 1927 tarihinde yapılmıştır. Sayımda Şebinkarahisar nüfusunun Osmanlı Devleti zamanındaki son sayıma göre, ciddi manada gerilediği görülmektedir. 1914 sayımına göre 65.296 kişilik bir eksilme ile nüfus 108.529'a gerilemiştir. Bu gerilemeyi pek çok nedene bağlamak mümkündür. İlk olarak 1915 yılında çıkan Ermeni isyanı ve akabinde uygulanan tehcir neticesinde Ermenilerin büyük bir kısmının bölgeyi terk etmesi, vilayetin nüfus kaybında önemli bir etken olarak göze çarpmaktadır. Diğer bir önemli husus ise bahsedildiği üzere, Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan arasında Lozan hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilen mübadeledir. Daha önceki nüfus sayımlarına bakılacak olursa sancakta, 45.799 gayrimüslim nüfus yaşamaktadır. Mübadele ile giden ve savaşlarda kaybedilen nüfusa bir de göç eklendiğinde, şehir nüfusunda azalmayı normal karşılamak gerekmektedir. 1927 yılında yapılan sayımda; vilayet genelinde 2 Katolik, 12 Ortodoks, 38 Ermeni kaldığı görülmektedir (Gül, 2015, s.71-74).

Tablo.5: Karahisar-i Şarki Vilayetinin 1927 Yılı Nüfus İstatistikleri

Kazanın isimi	Kadın	Erkek	Yekün
Karahisar-ı Şarki	9.892	8.591	18.483
Alucra	11.787	9.426	21.213
Suşehri	13.951	12.441	26.392
Koyulhisar	10.481	9.031	19.512
Mesudiye	12.648	10.281	22.929
Yekün	58.759	49.770	108.529

Kaynak: (Gül, 2015).

Tablo.6: Karahisar-i Şarki Vilayetinin 1935 Yılı Nüfus İstatistikleri

Kazanın isimi	Kadın	Erkek	Yekün
Karahisar-ı Şarki	11.435	10.607	22.042
Alucra	14.377	12.271	26.648
Suşehri	16.948	14.955	31.903
Koyulhisar	11.542	10.191	21.733
Mesudiye	14.207	12.482	26.698
Yekün	68.509	60.506	129.015

Kaynak: (Gül,2015, s.71-74).

1935 yılında, Şebinkarahisar kendisini toparlamış vaziyettedir. 1927’de 18.483 olan merkez nüfusu, 1935’te 22.042 olarak sayılmıştır. Fakat 1933 yılında ilçe haline dönüştürülmesi nedeniyle istatistiklerde, Giresun vilayeti altında yer almaktadır. Bir önceki sayımla kıyaslama yapmak amacıyla daha önceden kendisine bağlı olan ilçeler de kaza nüfusuna dahil edildiğinde, ortaya 129.015 sayısı çıkmaktadır ki bu da yaklaşık %19’luk bir artış demektir (Gül. 2015, s.71-74).

4.3. XXI. Yüzyılda Nüfus

TÜİK 2017 verileri incelendiğinde, ilgili dönemde 15 mahalle ve 62 köyün bağlı olduğu Şebinkarahisar’ın toplam nüfusu 22.088’dir. Bu nüfusun 11098’i erkek 10990’ı kadındır. İlçe merkez nüfusu 10.990 olup 7113 erkek nüfusunu 6808 toplam kadın nüfusunu oluşturmaktadır. Belde ve köyler toplam nüfusu 8167’dir; bunun 3985’i erkek 4182’si kadındır.

Tablo.7: Toplam Erkek-Kadın Nüfus Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Toplam
2007	11844	11887	23731
2008	11062	11273	22335
2009	11154	11263	22417
2010	10940	11181	22121
2011	10900	11182	22082
2012	11217	11304	22521
2013	11453	11740	23193
2014	10660	11020	21680
2015	10411	10793	21204
2016	10531	10669	21200
2017	11098	10990	22088

Kaynak: (TÜİK, 2017).

Tablo.8: Yaş Gruplarına Göre Dağılım

Yaş Aralığı	Erkek	Kadın	Toplam	Toplam Nüfusun Yüzdesi
0-4	588	543	1131	5,12%
5-9	601	579	1180	5,34%
10-14	707	688	1395	6,32%
15-19	929	964	1893	8,57%
20-24	1139	1168	2307	10,44%
25-29	759	642	1401	6,34%
30-34	661	594	1255	5,68%
35-39	741	606	1347	6,10%
40-44	676	591	1267	5,74%
45-49	610	613	1223	5,54%
50-54	642	597	1239	5,61%
55-59	689	631	1320	5,98%
60-64	714	729	1443	6,53%
65-69	571	577	1148	5,20%
70-74	404	482	886	4,01%
75-79	297	411	708	3,21%
80-84	224	274	498	2,25%
85-89	120	225	345	1,56%
90+	26	76	102	0,46%
Toplam			22088	100,00%

Kaynak: (TÜİK, 2017).

TÜİK verileri göz önüne alındığında Şebinkarahisar'da nüfus hareketliliği istikrarlı bir şekilde gelişim göstermektedir. Erkek ve kadın nüfus yoğunluğunun birbirine yakın olması dikkat çekmektedir. Nüfusundan daha fazla bir kesimin kent dışında yaşadığı düşünüldüğünde kent nüfusunun %10,44'lük kısmının 20-24 yaş arası genç kesimden oluşması dikkat çeken bir ayrıntıdır.

Tablo.9: Mahalle Nüfus Dağılımı

Mahalle Adı	Erkek	Kadın	Toplam
AKBUDAK MAHALLESİ	160	152	312
AVUTMUŞ MAHALLESİ	528	491	1.019
BİROĞUL MAHALLESİ	195	196	391
BÜLBÜL MAHALLESİ	2.505	2.302	4.807
ÇİFTLİK MAHALLESİ	128	104	232
FATİH MAHALLESİ	580	651	1.231
İKİOĞUL MAHALLESİ	299	302	601
KAVAKLAR MAHALLESİ	141	131	272
KIRKGÖZ MAHALLESİ	195	193	388
KIZILCA MAHALLESİ	316	302	618
KÜTKÜT MAHALLESİ	118	112	230
MÜFTÜ MAHALLESİ	354	349	703
TAMZARA MAHALLESİ	558	534	1.092
TAŞ MAHALLESİ	465	433	898
YAVUZ SELİM MAHALLESİ	571	556	1.127

Kaynak: (TÜİK, 2017).

On beş mahallenin nüfus dağılımı incelendiğinde Bülbül Mahallesi, toplamda 4.807 kişi ile en çok, 312 kişilik Akbudak Mahallesi ise en az nüfusa sahip mahalledir. TÜİK verileri incelendiğinde kent merkezinin nüfus yükünü özellikle nüfus yoğunluğunun çok olduğu Avutmuş, Bülbül, Fatih, Tamzara mahalleri çekmektedir. Diğer mahallerde nüfus yoğunluğunun daha seyrek olduğu açıkça görülmektedir.

Tablo.10: Okur-Yazar sayıları

Yaş Grubu	Okuma Yazma Bilen		Okuma Yazma Bilmeyen	
	Erkek	Kız	Erkek	Kız
6-13	936	981	3	5
14--17	661	605	0	0
18-21	1102	1067	0	0
22-24	595	507	4	1
25-29	585	659	1	3
30-34	545	597	3	2
35-39	556	648	2	3
40-44	576	578	3	4
45-49	515	550	7	4
50-54	575	655	18	4
55-59	519	595	59	7
60-64	569	649	150	18
65+	1212	1433	820	211

Kaynak: (TÜİK, 2017).

TÜİK 2017 verilerine göre Şebinkarahisar'da okuryazarlık oranının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. +6 yaş gurubu istatistiklerine göre kentin %93,27'si okuryazardır. Okuma yazma bilmeyen sayısı %6,73 tür. +65 yaşın üzerinde okuma yazma bilmeyen sayısı 1031 olduğu düşünülürse, genç kuşağın okuryazarlık oranının istatistiksel olarak daha da yukarılarda olduğu varsayılabilir. Dikkat çeken bir diğer istatistik ise %48,10 'luk kız okuryazar oranının %45,18 erkek okuryazar oranından fazla olmasıdır. Sonuç olarak Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde olduğu gibi kentin yüksek oranda okuryazarlık geleneği günümüzde de devam etmektedir.

4.4. Nüfusla İlgili Sorunlar, İç ve Dış Göçler

Şebinkarahisar'ın demografik yapısına bakıldığında, en önemli sorunlardan birinin göç olduğu görülmektedir. Göç; bireylerin barınma, çalışma ve bazı sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için farklı bir yerleşkeye geçici olarak yerleşmesi olarak tanımlayabiliriz. Yaşanılan göçler ilçenin demografik yapısını değiştirmekte, var olan potansiyelini olumsuz etkilemektedir (Göker, 2017).

Göç hareketlerinin temel sebebi, özellikle genç nüfusun karşılaştığı işsizliktir. İlçenin istihdam olanaklarının yeterli olmaması, kişilerin iş bulmak amacıyla ülkenin büyük kentlerine göç etmesine neden olmaktadır. Göçün sebeplerine bakıldığında; eğitim, daha iyi yaşam koşullarına sahip olma isteği, büyük kentlerin sosyal ve kültürel

imkânlarının fazla olması gibi faktörler yer almaktadır. Dolayısıyla nüfus hareketinin temelinde ekonomik imkânsızlıklar yatmaktadır.

Şebinkarahisar'ın önceki yıllarda ticaret merkezlerinden biri olmasından kaynaklı göç alan bir yer olmuştur. Şebinkarahisar, 1924'lerde başlayıp 1980'e kadar devam eden bir göç alma süreci yaşamıştır. İlçeye 1926-42 yılları arasında 154 aile, 1968'de 140 yerleştirilmiş, 20 kadar ailede Şebinkarahisar'a iç göç yapmıştır. Çevre ilçelerden olan Alucra, Çamoluk, Şiran, Dereli, Yağlıdere'den de ilçeye birçok defa göç hareketleri yapılmıştır. O yıllarda çevre ilçelerden göçün temel nedenlerden biri, Şebinkarahisar'ın konumu ve eğitim, sağlık, ticaret olanaklarının ülke geneline göre daha fazla olmasıdır. İlçeye yerleşen göçmenlerin tekrardan başka bir yere göç etmesi çok da uzun sürmemiştir. Yöreyle uyum sağlayamayan göçmen nüfusun boşalttığı Sarıyer, Kayadibi, Güneyören köylerinin nüfuslarının tamamına yakını Ocaktaşı, Yeniyol ve Dönençay gibi uzak köylerden göçenler oluşturmuştur. İlçede ki iç göçün boyutlarını resmi kaynaklardan incelediğimizde Şebinkarahisar İlçe Nüfus Müdürlüğü'ne kayıtlı 78 023 kişinin bulunmasına karşılık 1997 sayımına göre ilçe nüfusunun 43183 kişi olduğu görülmektedir. 35.000 e yakın Şebinkarahisarlıların başka yerlere göç ettiği görülmektedir. Göç eden Şebinkarahisarlıların daha çok büyük şehirlere göç ettiği görülmektedir. İdarî açıdan bağlı bulunduğu Giresun İli genelinde de göç edenlerin birinci tercihi İstanbul olmaktadır. Sadece 1975-80 döneminde, Giresun'dan göç eden 35257 kişinin yarısından fazlası (%56,7) İstanbul'a yerleşmiştir (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

4.5. Nüfus Sorunları İçin Çözüm Önerileri

Şüphesiz ülke genelinde göçün temel nedeni ekonomidir. Daha iyi hayat koşullarına sahip olma gereksinimi, geçim sıkıntısı, büyük şehirlerin sosyal ve kültürel olanaklarına sahip olma isteğiyle göçler büyük şehirlere gerçekleşmektedir. Şebinkarahisar'da belli bir sermaye birikimi yapmış kesimin büyük bir kısmının da yatırımını kent dışında yapması göze çarpan önemli bir detaydır.

Genel olarak dışa göçü en asgari seviyeye indirmek için kenti ekonomik açıdan cazip hali getirmek için çalışmalar yapılmalıdır. Gerekli yatırımlarla yeni iş imkânları sağlamak sadece dışa göçü engellemekle kalmayacağı gibi özellikle boğucu kalabalık

şehir hayatının verdiği tahribattan etkilenen kesimin de tekrardan kente kazandırılmasına zemin oluşturacaktır.

Kırsal kesimdeki nüfus oranının oldukça düşük seviyelerde olduğu kentte hayat şartlarının zorluğu düşünüldüğünde özellikle köylerdeki nüfus dengesini düzenli hale getirmek adına tarım ve hayvancılıkla ilgili yapılabilecek teşviklerle birlikte nüfusla ilgili göç sorunun yanında ülkenin üretim sorununa, kendi öz sermayesine katkıda sağlanabilecektir. Özellikle devlet destekli projelerin yanında Şebinkarahisarlı iş adamlarının kente yapacağı yatırımlar bu hususta önem teşkil etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ŞEBİNKARAHİSAR İLÇESİ İLE İLGİLİ ÇÖZÜMLEMELER

5. ŞEBİNKARAHİSAR'IN TARİHİ, TARİHİ ESERLERİ VE TURİSTİK DEĞERLERİ

Bu bölüm dört alt bölümden oluşmaktadır. Şebinkarahisar'ın tarihi çeşitli dönemler itibariyle ele alınarak değerlendirilmiş olup ayrıca bu dönemlerden kalan tarihi ve turistik değerleri tanıtılarak bu konuyla ilgili sorunlar ve çözüm önerilerine yer verilmiştir.

5.1. Şebinkarahisar'ın Tarihi

Bu alt bölümde farklı kaynaklardan elde edilen bilgiler ışığında Şebinkarahisar'ın adının kaynağı açıklanmış ve Şebinkarahisar'ın tarihi İslam Öncesi, Selçuklu Dönemi, Osmanlı Dönemi, Ermeni Olayları ve Cumhuriyet Dönemi sıralamasıyla anlatılmıştır.

5.1.1.Şebinkarahisar Adının Kaynağı

Şebinkarahisar tarih boyunca farklı isimlerle değişik kavimlere ev sahipliği yapmış kadim bir kenttir. Ayrıca pek çok sultanın da iltifat ettiği bir coğrafya olmuştur. Osmanlı hâkimiyetine geçtikten sonra da bu özelliğini sürdürmüş ve uzun zaman da idare merkezliği yapmıştır (Tosun, 2014).

Pontus Devleti, Roma kumandanlarından Pompeius'a M.Ö. 65 yılında yenilince son bulmuştur. Pompeius, M.Ö. 65'te bölgeyi ele geçirince yıkılan kaleyi onararak burayı önemli bir askeri garnizon haline getirmiştir. Şehrin bu dönemdeki adı Koloneia, Kogönya olarak bilinmektedir. Sasaniler ellerinde bulunan doğu illerini M.Ö. 591 yılında yapılan anlaşma gereği Bizans'a bırakmış Kelkit Vadisi ve Şebinkarahisar da Bizans'ın yönetimine girmiştir. Bizans döneminde İmparator Justinianus şehri imar ettirmiş ve kalesini onartarak sağlamlaştırmıştır. Bu dönemde şehrin adı Karahisar anlamına gelen Mavrokastron olarak anılmıştır (Yılmaz, 2006).

5.1.2.İslamiyetten Önce Şebinkarahisar

Karadeniz’de ilk Türkleşme faaliyetleri Kimmer ve İskitler ile başlamıştır. Çeşitli göç kollarıyla Anadolu ve Ön Asya dünyasına yayılan Kimmerler, Anadolu’nun siyasi ve kültürel tablosunda değişimlere sebep olmuştur (Kalmış, 2017, s.609-618).

Şehir ve çevresinin tarih öncesi ve tarih çağları yeterince araştırılmamıştır. Yapılan incelemelerde Şebinkarahisar köylerindeki bazı höyüklerden gelen Eski Tunç Çağı çanak çömleklerine rastlanmıştır. Bölgenin ilk defa Hititler zamanında tarihi çağlara geçtiği, Hitit metinlerinde “Azzi-Hayyaşa” ülkesi olarak adlandırıldığı ve buralarda Kaşga’ların yaşadığı belirtilmektedir. Hititleri izleyen dönemde bölgenin Urartu alanına girip girmediği bilinmemektedir. Yüzey buluntuları Hitit-Urartu yerleşmelerinin varlığını düşündürmektedir. Kale içindeki su tüneli, surların oturduğu taş yatakların bu dönemlere ait olduğu tahmin edilmektedir. Daha sonra bölge kısa bir süre Kimmer ve İskitlerin saldırılarına maruz kalmıştır. Persler’in Anadoluyu fethettikleri zaman Şebinkarahisar ve çevresini de kendilerine bağladığı bilinmektedir. Şehir daha sonra bölgede kurulan Pontus Devleti sınırları içinde kalmıştır. Bizans döneminde diğer şehirler gibi imparator Justinianus zamanında şehir imar edilmiş ve kalesi onarılmıştır. Bu dönemde şehir tema merkezi kullanılmıştır. Şehir ve çevresinde Paulician mezhebi yayılmış daha sonra önemli bir piskoposluk merkezi olmuştur (Karpuz, 1989, s.4-5).

5.1.3.Selçuklu Döneminde Şebinkarahisar

Karahisar ve Alucra 1040’da fethedildiyse de bu kalıcı olmamış 1058’de bir kez daha fethedilmiştir. Ancak bu fetih de kalıcı olmamış, 1075’de Theodor Gabras, Karahisar’ı yeniden elde etmiştir. Uzun süre de Rumların elinde kalan şehir, buradaki Türkmenlerin zulme dayanamamaları sonucu, 1165’de Mengüceklerin dördüncü hükümdarı olan Erzincan’daki Fahrettin Behramşah’dan yardım istemeleriyle Fahrettin Behramşah tarafından da fethedilmiştir. 1228’de ise Alaaddin Davut Şah zamanında, Erzincan Kemah ve Karahisar-i Şarki I. Alaaddin Keykubat tarafından fethedilmiş ve Davut Şah da evlatlarıyla birlikte Konya Akşehir’e yollanmıştır.

Buralar o dönemlerde Karahisar-i Behramşah olarak bilinmektedir (Tosun, 2015, s.14).

Oğuz boylarının Anadolu'ya geldiklerinde nerelerde yerleştikleri de kesin olarak belli değildir. Ancak, Oğuzları inceleyen Faruk Sümer'e göre XVI. yüzyıl arşiv belgelerinde Şark-i Karahisar' da Kayı adını taşıyan köy ve aşiretler bulunmaktadır. Buna göre de Şebinkarahisar'ın Anadolu'da Türklerin yerleştiği ilk yerlerden birisi olduğu düşünülmektedir (Tosun, 2012).

Anlaşılabacağı üzere Selçuklular zamanında Şark-i Karahisar(Şebinkarahisar) ve civarı çok el değiştirmiştir. Selçuklulardan Rumlara, onlardan da Mengücek Beyliği'ne geçmiştir. Ancak en uzun süreli yönetim Selçukluların tanınmasıyla Mengücek Beyliği'nde olmuştur. Dolayısıyla Selçuklu idaresinde uzun süre kalmamıştır.

Ancak Selçuklu Devleti'nin bir iskân politikası olarak sınır boylarına, uç noktalarına Türkmenleri yerleştirerek tampon bölgeler oluşturduğu bilinmektedir. Bu nedenle, Şark-i Karahisar ve yakın çevresiyle birlikte Alucra, Kovata, Kovana ve Kösi'de bulunan verimli arazilere Türkmenleri iskân ettiği de dikkate alındığında bölgede çetin mücadelelerin yaşanmış olduğu kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır (Tosun, 2012).

5.1.4.Osmanlı Döneminde Şebinkarahisar

Akkoyunlu Devleti ile Osmanlı arasında 1473 yılında yapılan Otlukbeli Savaşı sonrasında Şebinkarahisar, Osmanlı Devlet idaresine girmiştir. Karahisar-i Şarkî adıyla anılmış ve yönetim açısından sancak durumuna getirilerek yönetilmiştir (Tosun, 2014).

Yaklaşık üç gün şehirde kalan Fatih Sultan Mehmed, bölgede bol miktarda bulunan şap madeninden dolayı Karahisar olarak bilinen şehrin ismine ilave olarak "Şebin" sözcüğünü eklemiştir ve şehrin adının Şebinkarahisar'a dönüşmesini sağlamıştır. Ancak daha sonra Karahisar-i Şarki denilmiştir (Tosun, 2015).

Şehir Osmanlı döneminde Karahisar-i Şarki adıyla bir sancak merkezi olmuştur. Erzincan, Amasya, Trabzon ve Sivas vilayetlerine bağlanmıştır. İlgili dönemde ekonomisi şap ve diğer madenlerin yanı sıra tarım ve zanaat kollarına dayanmıştır. Kalesinin büyük ve sağlam oluşu yüzünden önemli bir askeri merkezi kimliğini koruyan şehir, 1622 yılında Erzurum Beylerbeyi Abaza Mehmet Paşa'nın isyanı sırasında şehir ve kale birkaç defa tahrip edilmiştir. Savaşlar kadar depremler ve yangınlar da şehrin tahribine yol açmıştır (Karpuz, 1989, s.5-6).

Sonuç olarak Karahisar-i Şarki'nin (dolayısıyla Alucra'nın) Osmanlı Devleti'ndeki hukuki durumunu aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Tosun, 2014):

1478-1515 yılları arasında Şebinkarahisar, Amasya'ya bağlı kaza / liva,
 1515-1538 yılları arasında Şebinkarahisar, Erzincan'a bağlı liva,
 1538-1553 yılları arasında Şebinkarahisar, Amasya'ya bağlı liva,
 1553-1805 yılları arasında Şebinkarahisar, Erzurum'a bağlı liva,
 1805-1865 yılları arasında Şebinkarahisar, Trabzon'a bağlı liva,
 1865-1923 yılları arasında Şebinkarahisar, Sivas'a bağlı liva.

5.1.5.Ermeni Olayları

20 Ekim 1895 yılında Osmanlı Devleti'nin dış devletlerin baskıları sonucu Hıristiyanlar ve Ermeniler lehine birtakım islahatlar yapmayı kabul etmesine rağmen Ermeniler kurdukları komiteler ve sözde "hayır cemiyetleri" ile Osmanlı aleyhine çalışmalar yapmışlardır. Osmanlı Devleti'nin aldığı bu karar Fransa, İngiltere ve Rusya'yı oldukça memnun etmiştir. Ancak, Islahat projesinin tam olarak uygulanmadığını söyleyen Ermeni komiteciler Zeytun(Süleymanlı), Trabzon, Erzurum, Sivas ve Diyarbakır'da isyanlar çıkarmaya başlamış ve bu isyanlar tam olarak olmasa da Şebinkarahisar ve Yozgat çevresinde huzursuzluklara sebep olmuştur (Gazigiray, 2017, s.151-152).

23 Temmuz 1908 Meşrutiyetin ilanından sonra komite faaliyetlerinde bir sükûnet görülmüştür. Bu durum 1914 I. Dünya Savaşına kadar devam etmiş ve savaşın başlamasıyla komitelerin faaliyetleri hızla artmış tertipli ve sistemli isyanlar birbirini izlemiştir. Yoğun olarak Ermenilerin bulunduğu Şebinkarahisar da bu isyanlardan

olumsuz şekilde oldukça etkilenmiştir. Şebinkarahisar Ermeni isyanı hazırlıkları 1914 yılında başlamıştır (Özdemir ve Özhan, 1983, s.20).

Şebinkarahisar'ın coğrafi konumu ve Ermeni nüfus yoğunluğu sebebiyle isyancılar tarafından stratejik bir bölge olarak görüldüğü tahmin edilmektedir. Bölgenin dağlık olması ulaşım olanaklarının kısıtlı olması sebebiyle doğal bir savunma kalesi olarak görüldüğünden isyancılar için oldukça önemli bir konumunun olduğu düşünülmektedir.

15 Haziran 1915'te asker kaçaklarını aramak için Ermeni mahallesine giren jandarma kuvvetleri üzerine ateş açılması ile olaylar başlamıştır. İsyanın neticesinde 2'si subay olmak üzere 84 şehit, 140 yaralı, Müslüman halktan 30 şehit, 20 yaralı olmuştur. Ermenilerden ise yaklaşık 230 kişi hayatını kaybetmiştir. İsyan sırasında Şark-i Karahisar'ın önemli bir kısmı yanmış, bağlar ve bahçeler hasar görmüştür. Fakat en önemli hasarı, uzun yıllar bir arada yaşamış olan Ermeni ve Türkler arasındaki ilişkilerin bozulması oluşturmaktadır (Gül, 2015, s.18-19).

5.1.6. Cumhuriyet Dönemi Şebinkarahisar

Birinci Dünya Savaşı yıllarında bazı mahalli eşkıyalık teşebbüsleri görülmüştür. Bunun yanı sıra Ermeni ve Rumların isyan hareketlerine girişmeleriyle şehir çok büyük zarar görmüştür. Nitekim 1915 yılında Ermeni Ayaklanması sonucunda yakılan şehir tam bir harabeye dönmüş ve kale tahrip edilmiştir. 1916 yılında Rusların Şebinkarahisar'a kadar ilerlemeleri buradaki nüfusun bir kısmının Anadolu içlerine göç etmesine sebep olmuştur. Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasının ardından 1923 yılında çıkarılan bir kanun ile Türkiye'de bulunan livalar il haline getirildiğinden bu dönemde liva olan Şebinkarahisar da il merkezi olmuş ve şehirde yeni bir yapılanmayla gelişmeye başlamıştır. Ancak bu durum 10 yıl kadar sürmüştür. Nitekim 20.05.1933 tarih ve 2197 sayılı kanunla birçok il, ilçe haline getirilmiş ve Şebinkarahisar da bu kanunla ilçe merkezi olmuş ve Giresun iline bağlanmıştır. Şehir 1939 Erzincan Depremi ve 1961'de meydana gelen yangınla ahşap meskenlerin yaygın olması dolayısıyla büyük hasar görmüştür (Yılmaz, 2006).

Ekim 1924'te Mustafa Kemal Atatürk'ün ilçeye gelmesi üzerine şehrin Şark-i Karahisar olan ismi Şebinkarahisar olarak değiştirilmiştir (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

5.2. Şebinkarahisar'ın Tarihi Eserleri

Bu başlık altında birçok kültür varlığına sahip olan Şebinkarahisar'ın tarihi eserlerinden öne çıkan birkaç tanesi tanıtılmıştır.

5.2.1. Meryem Ana Manastırı

Roma döneminde Hristiyanlara yapılan yok sayma ve kısımlardan dolayı 200 yıl boyunca ibadete kapatılan Meryem Ana Manastırı M.S 2. Yüzyıldan itibaren kullanıma açılmıştır. Mağaranın oyulmasıyla ortaya çıkan bu manastır mimarisiyle Trabzon'da bulunan Sümela Manastırı'yla benzerlik göstermektedir (Şebinkarahisar Vakfı, 2018).

Kaya oyularak oluşturulan bu görkemli eser şehrin doğusunda, Şebinkarahisar merkezine 11.km uzaklığında konumlanmıştır (Özdemir ve Özhan, 1983).

5.2.2. Şebinkarahisar Kalesi

Şehirden 160 metre yüksekte olan bu kale, plan olarak yamuğa benzetilmektedir. Eserde değişik dönem mimari tekniklerini görmek mümkündür. Bazı kısımlarda kaya yontulması, bazı kısımlarda ise düz, moloz taş veya balık sırtı duvar örgüleri yapılmıştır (Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018)

Kalenin batı yönü nispeten çıkışa elverişli, diğer yönleri uçurumdur. Hisarlar toprağın zamanla çökmesi sonucu 200 metre yükseklikte kalmıştır. Nitekim kalenin ikinci kapısı 200 metreye yaklaşan bir uçuruma açılmaktadır (Özdemir ve Özhan, 1983, s.77-81).

Kalenin ilk dönem Pontus kurgusu ve devamındaki olası Roma eklemeleri ya da onarımları net olarak bilinmese de günümüzdeki karakterini büyük ölçüde Mengüceklî döneminden aldığı düşünülmektedir. Kalenin günümüzde bulunduğu durum ve sur duvarlarının büyük ölçüdeki tahribatı, topların yaptığı tahribatın

sonucudur. Bu son tahribattan sonra, süreç içinde doğa ve kaçak kazı tahribatları da düşünüldüğünde, Cumhuriyet Dönemi'ndeki tahribatın boyutu kısmi olarak kalmaktadır (Danık, 2004, s.51-78).

5.2.3. Taş Mescit

Melik Ahmet Bey tarafında 1352 yılından yaptırılan bu camii kalenin batı eteğinde bulunmaktadır. Çeşitli doğal çevre sorunları ve vandalizm etkisinden dolayı bugüne sadece iskelet yapısı kalabilmiştir (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

Mimari açıdan çok fazla özelliği bulunmayan küçük bir yapı olmasına karşın, konumu ve özellikleri itibariyle yer aldığı bölgede bulunan bir zaviyenin parçası olarak şehrin dini hayatını yüzyıllar içinde etkilemeye devam etmiştir. Mimari bakımdan içten beşik tonoz, dıştan hafif meyilli toprak damlı örtü sistemi ile ünik bir örnek olan Taş Mescit, zaman zaman yaşanan depremler, yangınlar ve hatta siyasi nitelikli bazı olaylar yüzünden tahrip olmuş, kullanılamaz hale gelmiştir. Yağma ve bakımsızlıktan dolayı yok olmaya yüz tutmuş yapı 2016 yılında, İl Özel İdaresi'nin çabalarıyla onarım süreci başlatılmış, yeniden hizmete kazandırılmıştır (İltar ve Fatsa, 2017, s.120).

5.2.4. Fatih Camii

Fatih Sultan Mehmet'in XV. Yüzyılın sonlarına doğru Otlukbeli Savaşı'nı kazandıktan sonra Şebinkarahisar'ı ziyareti sırasında yaptırmış olduğu bu cami, ilk olarak ahşap olarak inşa edilmiştir. İki kez yanmış olan bu camii, 1888 yılında Mutasarrıf Rasih Paşa ile Defterdar Mahmut Nedim'in öncülüğü ve halk –devlet yardımıyla kesme taş kullanılarak yeniden inşa edilmiştir (Kültür Portalı, 2018).

5.2.5. Şebinkarahisar – İstiklal (Belediye) Çeşmesi

1927 yılında Belediye başkanı Hüsnü Bey zamanında, Torullu Sarı Mustafa Usta tarafından, eski belediye binasının karşısına yapılmıştır. Çeşmenin yapım sebepleri, Kurtuluş Savaşı'nın anısına ve Cumhuriyet'in kuruluşuna mal edilmesidir. Dört taş sütunun taşıdığı ahşap bir çatı altında mono blok silindir bir taştan oluşmuştur. Çatısı her yönden üçgen alınlıklı ve ahşap kafeslidir. Tam üst köşede ayyıldız yer almıştır. Gerek sütun başlıkları ve gerekse çeşmenin ana gövdesi üzerindeki süsleme

eski geleneklerin bir devamı niteliğindedir. Çeşme taşı, üstte yarım küreciklerle ve mermerlerle çevrilmiş, gövdesi incelerek en üstte tek bir küreye yer verilmiştir. Muslukların çevresindeki defneyaprakları ve mermi kabartmaları bu çeşmeye ayrı bir görünüş kazandırmıştır (Özdemir ve Özhan, 1983, s.90).

5.2.6. Fahreddin Behramşah Camii

Bu cami Mengücek Hükümdarı Fahrettin Behramşah adına oğlu Muzafferüddin Mehmet tarafından XII. Yüzyılda bugünkü Avutmuş Mahallesinde inşa ettirilmiştir (Giresun Üniversitesi Şebinkarahisar Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, 2018).

Üç kubbeli, son cemaat yeri ve tek kubbenin örttüğü harem kısmından oluşan cami, yol seviyesinden aşağıda olduğu için avluya taş merdivenle inilmektedir. Bir sütunun üç bölüme ayırdığı son cemaat yerinin solunda minare kaidesi bulunmaktadır. Ana kubbe yan duvarların köşelerine yerleştirilmiş kemerlerle taşınmaktadır (Özdemir ve Özhan, 1983, s.81-82).

5.3. Şebinkarahisar'ın Turistik Değerleri

Şebinkarahisar'ın belirlenen turistik değerlerinden tescilli kültür varlıkları bu başlık altında tablo halinde sunulmuştur. Ayrıca ilçenin eskiden beri yapılan yemekleri ile dönem dönem yapılan festivalleri ve önemli sayılan yaylarına değinilmiştir.

Şebinkarahisar tescilli 57 kültür varlığıyla, Giresun'un turistik ve kültür değerleri bakımından en başta gelen ilçelerinden biridir. Şebinkarahisar ilçesindeki tescilli yapılara aşağıda tablo halinde yer verilmiştir (T.C. Giresun Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018).

Tablo.11: Tescilli Kültür Varlıkları

SİT ALANLARI	Şebinkarahisar kalesi
DİNİ YAPILAR	Fatih Camisi, Kurşunlu Camisi, Taş Mescit, Behramşah Camisi, Kadıoğlu Camisi, Tamzara Camisi, Yeni yol Köyü Küçük Fatih Camisi, Fatih Mahallesi Kilisesi, Tamzara Kilise ve Şapeli, Altınova (Balcana) Kilise Camisi, Evcili Köyü Kilise Camisi, Meryemana Manastırı, Asarcık Kilisesi, Lice Kilisesi, Göynük Kiliseleri (I-II), Turpçu, Köyü Kilise Camisi
KAMU YAPILARI	Eski Hükümet Konağı, Turpçu Köyü İO
SU YAPILARI	Kurtulmuş Hamamı, Avutmuş Hamamı, Tamzara Hamamı, Asarcık Köprüsü, Tamzara Köprüsü, Satlar Köprüsü, Alay Çeşmesi, Eyvan Çeşmesi, Hacı Yakup Çeşmesi, İstiklal Çeşmesi, Kurşunlu Çeşmesi, Müftü Çeşmesi, Hüseyin Efendi Çeşmesi, Müftüefendi Mahallesi Çeşmesi, Osman Paşa Çeşmesi, Avutmuş Çeşmesi, Reşit Ağa Çeşmesi, Süleyman Ağa Çeşmesi, Coyna Çeşmesi, Çavuşpınarı Çeşmesi, Şişmanpınar Çeşmesi, Taslıpınar Çeşmesi, Yedipınar Çeşmesi, Ekecek Çeşmesi, Felahpınarı Çeşmesi, Pertevniyal Çeşmesi, Zeynube Hanım Çeşmesi
TİCARET YAPILARI	Taşhanlar
KONUT MİMARİSİ	22 adet konut

Kaynak: (T.C. Giresun Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018).

5.3.1. Taşhan

17. yüzyılda Şebinkarahisar Sipahi Reisi Taban Ahmet Ağa tarafından yapılmıştır. Kale ve Orta mahalleye giden yolun sağ ve solunda yer alan ve taştan bedesten olarak yapılan bu binalar 1939 depremine kadar bozulmamıştır. Her bedesten iki katlı olup orta yerlerinde ışık alabilecek açıklık bırakılmıştır. Ayrı ayrı giriş çıkış kapıları mevcuttur. 1915 tarihinden 1939 depremine kadar cezaevi olarak kullanılan bedestenler çeşitli sebeplerle tahrip edilmiştir. Bu bedestenler halk arasında Taşhanlar olarak adlandırılmaktadır (Özdemir ve Özhan, 1983, s.84).

5.3.2. Atatürk Evi

Atatürk elli gün süren Doğu Anadolu gezisi sırasında, Şebinkarahisarlıların yoğun isteği üzerine 11 Ekim 1924 gününü M. Emin Tüfekçi Bey'e ait olan bu evde geçirmiştir. Evin giriş katında bulunan çalışma ve yatak odasında, Atatürk'e ve Şebinkarahisar'a ait fotoğraflar ve belgeler sergilenmektedir. Birinci katta ise Atatürk'ün buradayken kullanmış olduğu yatak, çalışma masası, koltuklar, sandalyeler, kanepeler, piyano ve yöreye has birtakım etnografik eserler sergilenmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2018).

Söz konusu bina, yapılan çalışmalar ile 11 Ekim 1982 tarihinde Atatürk'ün ilçeye gelişlerinin 58. yıldönümünde müze olarak ziyaretçilerin ilgisine sunulmuştur. Binanın bahçesi düzenlenerek, gelenlerin oturabileceği ve dinlenebileceği bir ortam oluşturulmuştur. Binanın ikinci katında bir oda "Atatürk Kitaplığı" şeklinde tasarlanmış, sadece Atatürk ile ilgili 500 kadar kitap temin edilerek bir kitaplık meydana getirilmiştir. Birinci katın holü, Atatürk'le ilgili resim galerisi olarak düzenlenmiş ve burada Atatürk'le ilgili, her türlü resim ve slaytlar ziyaretçilere gösterilmektedir. Birinci katın diğer iki odası Atatürk'ün ziyaret tarihlerinden kalma, hatta daha da eski antika değeri olan eşyaların sergilendiği bölümdür. Binanın üçüncü katı Atatürk ve Yaveri Cevat Abbas Bey'in yatak odaları şeklinde düzenlenmiş, o gün kullanılan eşyaların bir bölümü temin edilmiş ve ziyaretçilerin ilgisine sunulmuştur. Günümüzde Şebinkarahisar Belediyesi'ne ait olan müze, haftanın her günü ziyarete

açıktır. Şebinkarahisar ilçesindeki gezilmesi gereken kültür varlıklarından birisidir (Sezer, 2017, s.45).

5.3.3. Şebinkarahisar Yemekleri

Şebinkarahisar ilçesi gastronomik turizm açısından çok eski ve zengin bir mutfağa sahiptir. İklimin yemek kültürü üzerindeki etkisi bilinen bir gerçektir. Şebinkarahisar çok yağış alması ve tarım azlığı nedeniyle diğer bölgelerden farklı özgün bir mutfağa sahiptir. Kış mevsiminin sert geçmesi sebebiyle kolay bozulmayan kurutulmuş birçok gıda çeşidi sonbaharda hazırlanmaktadır. Onlarca farklı ve özgün yöresel yemeklerinden birkaçı şöyledir; gelecoş, göllü gavut, toyga çorbası, fındık helvası, gilik, fırın kurusu, ısırgan yağlaşı, keşkek.

5.3.4. Festival ve Yaylalar

Şebinkarahisar'ın en büyük festivali olan, aynı zamanda adını ilçenin en önemli yöresel ürünlerinden biri olan cevizden alan Şebinkarahisar Kültür Sanat ve Ceviz Festivali her sene yaz mevsiminde yöresel ve ülke çapında ünlü sanatçıları Şebinkarahisarlılarla buluşturmaktadır. Festivalde yöresel ürünler tanıtılarak çeşitli eğlencelere yer verilir.

İlçede festivallerin yanı sıra tarihi çok eskiye dayanan bir yayla kültürü de vardır. Bunların başında Dikmetaş Yaylası, Ozanlı Köyü Yaylası, Çalgan Yaylası gelmektedir.

5.4. Şebinkarahisar'ın Tarihi Eserlerine ve Turistik Değerlerine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Bu başlık altında Şebinkarahisar'da var olan tarihi eserler ve turistik değerlerle ilgili saptanan bilgiler ışığında öngörülen sorunlar ve bunlara yönelik çözüm önerilerine yer verilmiştir.

5.4.1 Şebinkarahisar'ın Tarihi Eserler ve Turistik Değerlerine İlişkin Sorunlar

Şebinkarahisar ilçesinin kültür turizmi bağlamında barındırdığı zayıf yönler şöyle açıklanabilir: Şebinkarahisar'ın çok kapsamlı kültür varlıklarını insanlara ulaştıramaması, ilçenin tanıtımının yapılamaması, ilçenin tarihi eserlerine gerekli değeri verememesi, eserlerin dokusuna uygun restorasyon yapılamaması; bunun yanında, ilçe yollarının altyapısının ihtiyacı karşılayacak düzeyde olmaması turizm alanında yeterli ve nitelikli insan eksikliği ve Şebinkarahisar halkının kültür turizmi alanında gereken farkındalığının olmaması kültür turizmi yönünden zayıf yönler olarak görülmektedir.

Şebinkarahisar ilçesinde kültür turizmi bağlamında değerlendirilebilecek fırsatları ele almak gerekirse: Özellikle dünyada ve ülkemizde kültür ve inanç turizmine olan ilginin artması, türbeler başta olmak üzere inanç yapıtlarından dolayı inanç turizmi bakımından yerli turistlerin bu bölgeye yönelik ilgilerini arttırmaktadır. Bu bağlamda Hıristiyanlık inancında çok önemli yere sahip olan kiliselerden biri olan Meryem Ana Kilisesinin ilçede bulunması bir başka fırsattır. Son zamanlarda bölgede (özellikle Arap ve Ortadoğu ülkelerinden gelen) turist potansiyelinde artış görülmesi önemli bir ayrıntıdır. Bunun yanında Şebinkarahisar'ın yetiştirmiş olduğu devlet büyükleri ve iş adamlarının, ilçeyi kalkındırmak için bir araya gelip önemli adımlar atması kültür turizmi açısından azımsanmayacak bir fırsatın destekçisidir.

Değnilmesi gereken birkaç husustan daha bahsedecek olursak: Adını Tamzara dokumasından alan Tamzara Defilesinin 2015'ten beri yapılması, Türkiye'nin en büyük tünel projelerinden biri olan Eğribel Tünelinin tamamlanması ile özellikle kış aylarında ulaşım yollarının kapanma sorunun ortadan kalkacak olması, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından üstlenilen Tarihi Kale Sokağı Evleri projesinin hayata geçiriliyor olması, DOKAP gibi kurumların bölgeye yönelik turizm faaliyetleriyle ilgili projelere yer vermesi ve son olarak Giresun Üniversitesi öncülüğünde birçok akademisyenin bölge ile ilgili akademik araştırmalar yapması gibi önemli fırsatlar kültür turizmi gelişimine önemli katkılar sağlayacaktır.

Şebinkarahisar ilçesinin kültürel turizm bağlamında karşılaşılabileceği tehditler başlıca şöyle sıralanabilir: Son zamanlarda bölücü terör örgütü faaliyetlerinin yeniden ortaya çıkması, ülkemizdeki terör olaylarından kaynaklı durumlardan dolayı ilçede yapılması düşünülen sosyal etkinliklerin iptal edilmesine sebep olmaktadır. Bunun yanında turistik merkezlere uzak olması bir başka tehdit olmakla birlikte son olarak turizm konusunda bölgeye yönelik özel sektör ve devlet destekli yatırımların yeterli ölçüde olmaması önemli bir durumdur.

5.4.2. Şebinkarahisar'ın Tarihi Eserler ve Turistik Değerlerine İlişkin Çözüm Önerileri

Şebinkarahisar ilçesinde turizmle ilgili yatırım faaliyetleri henüz istenilen düzeyde değildir. Şebinkarahisar ilçesindeki konaklama tesislerinin 2015 yılı istatistiklerini incelediğimizde, ilçedeki belediye belgeli konaklama tesislerine bu yıl içerisinde 6844 misafir giriş olup yapmış ve bunlar içerisinde yabancı ziyaretçi bulunmamakta, tamamı yerli ziyaretçilerden oluşmaktadır. Sözü edilen konaklama tesislerinde 14036 kişi geceleme yapmıştır ve bunların da tamamı yerli ziyaretçilerdir. Bu tesislerde ortalama kalış süresi 2,1 gün iken, doluluk oranı % 36,6'dır. Tesislerdeki doluluk oranı bakımından il ortalamasının (% 20,4) ve ülkemiz ortalamasının (% 31,2) üzerinde bir durum olduğu gözlenmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Konaklama İstatistikleri, 2016).

Şebinkarahisar ilçesinde turizm faaliyetlerinin gelişmesinde etkili olabilecek bir diğer unsur, turizmde konaklama olanaklarıdır. İlçede az da olsa konaklama olanağı mevcuttur. 2017 yılı itibarıyla ilçede 2 adet turizm işletme belgeli konaklama tesisi bulunmaktadır. Bunların oda kapasitesi 59, yatak kapasitesi 98'dir. Bunun yanı sıra ilçede 2 adet belediye belgeli konaklama tesisi mevcuttur. Bunların da oda kapasitesi 25, yatak kapasitesi 65'tir. Bunlara ek olarak Öğretmenevi ve Orman İşletme Müdürlüğü'ne ait misafirhane de bulunmaktadır (Sezer, 2017, s.52).

Bu veriler ve araştırmalar ışığında bölgede turizmi cazip hale getirmek sadece kültürel mirası korumakla elde edilecek bir sonuç değildir. Gerekli tanıtımlar kültür bilinci ve özellikle ihtiyaçları karşılayacak kapasitede ve kalitede konaklama

olanakları kurumsallaşmış duruma getirilmelidir. Gerekli yatırım desteği, kültür bilinci yaratılmış bir toplum ve sistematik bir altyapı ile hem bölgenin turizmi istenilen bir seviyeye ulaşabilir hem de turistik değerler gelecek nesillere deformasyona uğramadan aktarılabilir.

6. ŞEBİNKARAHİSAR'IN ÜNLÜ KİŞİLERİ

Bu bölümde Şebinkarahisarlı başlıca bilinen ünlüler; sanat, edebiyat ve siyaset dünyasından kişiler şeklinde bir sınıflandırma altında tanıtılmaktadır.

Ayrıca Şebinkarahisarlı olup ilçeye önemli katkıları bulunan Hüseyin Hüsnü Tekışık, Prof. Dr. Zahir Bakıcı gibi eğitimci ve akademisyenler de mevcuttur. Ancak tezin kapsamını aştığından bu kişiler hakkında ayrıntılı bilgiye yer verilmemiştir.

6.1. Şebinkarahisar'ın Sanat ve Edebiyat Bakımından Ünlü Kişileri

Şebinkarahisar'ın sanat ve edebiyat bakımından ünlüleri; Ara Güler, İdil Biret, Hattat Zühdî Zeki Efendi, Hattat Ahmet Şemseddin Karahisari, Aziz Nesin, Kemal Tahir, Kerime Nadir' dir.

Bu alt bölümde, yukarıda sayılan ünlülerden en bilinenlerine yer verilmiştir.

6.1.1. Aziz Nesin

1915 yılında İstanbul'da doğmuştur. Babası Şebinkarahisar'ın Ocaktaşı (Gölve) köyündendir ve bu köyden İstanbul'a gitmiştir. Kuleli askeri lisesini ve Askeri Fen Tatbikat okulunu bitirerek orduya girmiştir. Bir müddet subay olarak görev yaptıktan sonra ordudan ayrılmıştır. Gazetecilik, kitapçılık, fotoğrafçılık yapmıştır. Çağının ünlü mizah ve makale yazarıdır. 1934 yılında evlenen Aziz Nesin dört çocuk babasıdır. Başlıca eserleri: Koltuk, Gol Kralı, Kazan Töreni, Toros Canavarı, Fil Hamdi ve Nutuk Makinası'dır. Yüzlerce hikâye ve fıkra yazmış olan yazarın yurt dışından alınmış çeşitli ödülleri vardır (Özdemir ve Özhan, 1983, s.149).

Aziz Nesin 1995'te vefat etmiştir.

6.1.2. Kemal Tahir

Asıl adı Kemalettin Demir olan Kemal Tahir 1910 yılında İstanbul'da doğdu. Babası, II. Abdulhamit'in yaverlerinden Şebinkarahisarlı Deniz Yüzbaşı Tahir Bey ve annesi Saraylı Nuriye Hanımdır. İlköğrenimini Cezayirli Hasan Paşa İlkokulunda, orta öğrenimini Galatasaray Lisesinde sürdüren Kemal Tahir, annesinin ölümü üzerine tahsilini yarım bırakarak avukat kâtipliğine ve daha sonra Zonguldak Kömür İşletmeleri Ambar Müdürlüğüne girmiştir. Yazı hayatına şiirle başlayan Kemal Tahir, Vakit, Haber, Son Posta gazetelerinde röportaj yazıları çıktı ve çevirmen, düzeltmen olarak çalıştı. Yedigün ve Karikatür dergilerinde sekreterlik, Karagöz Gazetesi'nde başyazarlık, Tan'da yazı işleri Müdürlüğü yaptı. 1957'de Aziz Nesin'le birlikte "Düşün Yayınevi"ni kurdu. Eserleri: Sağırdere (1955), Körduman (1957), Yediçınar Yaylası (1958), Köyün Kamburu (1959), Büyük Mal(1970), Kelleci Mehmet (1962), Bozkırdaki Çekirdek (1967), Devlet ana(1967), Yol Ayırımı (1971), Yorgun Savaşçı (1965) ve Kurt Kanunu(1963). Devlet ana isimli eseri 1967 Türk Dil Kurumu ödülünü, Yorgun savaşçı 1967-1968 yılı Yunus Nadi ödülünü almıştır (Kültür Bakanlığı, 2018).

6.1.3. Ara Güler

Dünya çapında fotoğrafçılık sanatı ve gazetecilik yönünden isim yapmış olan Ara Güler Şebinkarahisarlıdır. 1928 yılında İstanbul'da doğan Ara Güler gazetecilik enstitüsünden ayrılarak film stüdyolarında çalışmıştır. Yeni İstanbul gazetesinde magazin foto muhabiri olarak gazeteciliğe başlamıştır. Ara Güler daha sonra Hayat dergisinde fotoğraf müdürü olarak 1961 yılına kadar çalışmıştır. Hayat (Türkiye), Paris-Match (Fransa), Stern (Almanya), Life-Time (Amerika Birleşik Devletleri) gibi çeşitli ülkelerde yayınlanan tarih ve sanat kitapları için Türkiye'nin bölgesel özelliklerini yansıtan fotoğraflar çekerek Türk fotoğraf sanatının dışarıda tanıtılmasında büyük rol oynamıştır. New York modern sanat galerisinde fotoğrafları sergilenen Ara Güler, dünyanın en başarılı on fotoğrafçısı arasına girmiştir (Özdemir ve Özhan, 1983, s.152-153).

6.1.4. İdil Biret

İdil Biret, 1940 yılında Ankara'da doğmuştur. Annesi Şebinkarahisarlı babası ise Erzincanlıdır. Müzikle uğraşan bir ailenin çocuğudur. Üç yaşında ilk piyano

derslerini piyanist Mithat Femen'den almıştır. Yedi yaşında Ankara Radyoevinde J.S. Bach'ın Re Majör piyano konçertosunu yorumlaması büyük ilgi uyandırmıştır. İdil Biret için T.B.M.M tarafından çıkarılan özel yasaya göre Fransa'ya gönderilen sanatçı Paris konservatuarında piyano ve bestecilik öğrenimi görmüştür. Buranın yükseköğrenimini birincilikle bitiren İdil Biret, 1958 yılından bu yana Avrupa, Amerika ve Afrika'nın birçok ülkelerinde verdiği konserlerle ülkemizi başarı ile temsil etmektedir. Kraliçe Elisabeth (Belçika), Van Cliburn (ABD), Busoni (İtalya), Liszt (Almanya), gibi birçok uluslararası piyano yarışmasında jüri üyeliği yapan İdil Biret'in aldığı ödüller arasında "Lilli-Boulangier (Boston), "Harriet Cohen / Dinulipatti" (Londra), Polonya Hükümetinin "kültürel liyakat" ve Fransız Hükümeti'nin "chevalier de l'ordre national de merite" nişanları bulunmaktadır. İdil Biret, 1971 yılından beri devlet sanatçısıdır (T.C. Kültür Bakanlığı, 2018).

6.2. Şebinkarahisar'ın Siyaset Bakımından Ünlü Kişileri

Şebinkarahisar'ın siyaset bakımından ünlüleri; Rahşan Ecevit, Sadrazam Karakulak İbrahim Paşa, Sadrazam Sait Hasan Paşa, Şeyhülislam Karahisarlı İbrahim Paşa, Trabzon Sivas ve Erzurum Valisi Çeçenzade Hacı Hasan Paşa olarak sıralanabilir.

Bu alt başlıkta siyaset alanında başarılı olan Şebinkarahisarlı tanınmış kişilerin biyografilerine yer verilmiştir.

6.2.1.Rahşan Ecevit

Aslen Şebinkarahisarlı bir ailenin çocuğudur. Babası Namık Zeki Aral, annesi Zahide Aral'dır. Robert Koleji mezunudur. İzmir'de doğup büyüyen Rahşan Ecevit, Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ni bitirmiştir. 1970'li yıllarda köylüler ile uzmanların iş birliğini öngören Köylü Derneği'ni kurmuştur. 1986'da Bülent Ecevit'in yasaklı olduğu dönemde, Demokratik Sol Parti'yi kurmuştur ve partinin genel başkanı olmuştur. Yasaklar kaldırıldıktan sonra genel başkanlığı Bülent Ecevit'e devredip örgütlenmeden sorumlu genel başkan yardımcılığını üstlenmiştir (T.C. Kültür Bakanlığı, 2018).

6.2.2. Sadrazam Seyyid Hasan Paşa

Şark- i Karahisar sancağına bağlı eski adı İskefser olan Reşadiye'nin Odun köyündendir. Yeniçeri ocağında yetişen Kul Kethudası olup, 1738'de Yeniçeri Ağası olmuştur. Ancak 1746'da azledilerek Rodos'a sürülmüştür. Sonrasında 1747'de İcel'e, 1748'de Diyarbakır'a vali olmuştur. 1748'de vefat etmiştir. Unkapanı'nda çeşme, Sultan Beyazıd civarında cami, sebil, han, mektep yaptırmıştır. I. Mahmut'un saltanatında 23 Ağustos 1743- 9 Ağustos 1746 tarihleri arasında iki yıl on ay onaltı gün sadrazamlık yapmış bir devlet adamıdır (Bayhan, 2003).

6.2.3. Çeçenzade Hacı Hasan Paşa

Çeçenzade Hasan Paşa'nın mahlasından belli olduğu üzere Çeçen asıllı olduğu açık olmasına karşın ne zaman ne şartlarda Anadolu'ya geldiği, nasıl Karahisar'lı olduğu hususlarında bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 18. Yüzyılda geldiği tahmin edilmektedir. Hazinedar zade Süleyman Ağa'nın yanında yetiştiği, Kapıkethüdalığına yükseldiği, Süleyman Ağa'nın Trabzon Valisi olmasıyla Trabzon'da mütesellimi olduğu sonrasında da kendisinin de Paşa olduğu bilinmektedir. Sicil-i Osmanide Hasan Paşa (Çeçenzâde) ile ilgili, Erzurum tarafı hanedanından olup, 1822-1823 Bayezid sancak yöneticisi, Mart- Nisan 1823'te Kars Muhafızı. Ocak 1824'te vezirlik ve Trabzon Valiliği, 1826-1827 Anapa muhafızlığıyla Çerakise memurluğu ve ardından da Şark Seraskerliğiyle Sivas Valisi olup, Erzurum'un zaptına yetişememesi yüzünden 1830-1831 azledilip sonrasında vefat ettiği bilgileri yer almaktadır. Sicil-i Osmanideki bilgiler böyle olmakla birlikte kendisinin Erzurum değil Karahisar-i Şarki'li olduğu belgelere yansımıştır. Çeçenzade Hacı Hasan Paşa'nın Erzurumlu gösterilmesinin nedeni 1553-1805 yılları arasında Karahisar-i Şarki'nin Erzurum vilayetine bağlı bir sancak olması düşünülmektedir (Tosun, 2014, s.8).

7. ŞEBİNKARAHİSAR'IN ÇEVRE SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bu bölümde Şebinkarahisar ilçesinin çevre sorunları ve çözüm önerilerine yer verilmiştir. İki alt bölüm halinde değerlendirilen bu konunun ilk kısmında Şebinkarahisar'ın çevre ile ilgili sorunları ve ekonomik etkileri, ikinci kısmında Şebinkarahisar'da çevre sorunları için yapılanlar ve yapılabilecek olanlar ele alınmıştır.

7.1. Şebinkarahisar'ın Çevre ile İlgili Sorunları ve Ekonomik Etkileri

Bu alt bölümde ilçenin doğal afetlerle ulaşım sorunlarının neden olduğu ekonomik etkiler açıklanmıştır.

İlçenin doğal yapısı, arazi koşulları ve KAF kuşağında olması yıllardır doğal afetlerle ilçenin içe içe yaşamasını sağlamıştır. Özellikle heyelan, erozyon ve arazi koşullarının dezavantajı sebebiyle altyapı ve ulaşım ilçenin temel çevre sorunlarının başında yer almaktadır.

Giresun ilinin temel çevre sorunlarına doğal afetler yanında katı atıklar, hava kirliliği, su kirliliği ve gürültü kirliliğini de ekleyebiliriz. Şebinkarahisar ise Giresun il merkezine göre bu sorunlarla daha az karşılaşmaktadır.

İlçede büyük ölçüde sanayileşme olmaması, tarımda kimyasal gübre kullanımının yok denilecek kadar az olması ilçedeki akarsuların kirlilik oranını oldukça düşük seviyede tutmaktadır. İlçedeki düşük ölçüde hava kirliliğine kış aylarında ısınma ihtiyacı için kullanılan yakıtlar sebep olmaktadır. İlçedeki bir diğer sorun, evsel atıkların toplama ve geri dönüşümünü yapacak bir tesisin bulunmamasıdır. Şebinkarahisar ilçesinin nüfus yoğunluğunun fazla olmaması, endüstriyel tarımın ve sanayileşmenin gelişmemesi bunun yanında doğal yapısı sebebiyle birçok akarsu, dağ ve yaylara sahip olması il merkezine göre hava kirliliği, su kirliliği ve gürültü kirliliğinin oldukça düşük seviyelerde görülmesine yol açmaktadır (T.C. Giresun Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2014).

7.1.1. Deprem

İnsanların ve doğanın zamanı belirsiz felaketlerinden biri olarak görülen deprem, olduğu anda ve sonrasında yaşananlarıyla büyük bir doğal afet olarak görülmektedir. Depremler, her an şiddetle, aniden ve bir ön uyarı olmadan günün her saati oluşabilirler (T.C. Giresun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, 2018).

Şebinkarahisar KAF (Kuzey Anadolu Fay)'ın 15 km kuzeyinde bulunmaktadır. İlçe ikinci dereceden deprem bölgesinde yer almaktadır. İlçe tarihine bakıldığında çok büyük hasarlı depremlerin meydana geldiği görülmektedir. Eski kayıtlarda ilçede 1873, 1889, 1899, 1904, 1909 tarihlerinde depremlerin gerçekleştiği fakat bu konuda detaylı bilgilerin bulunmadığı gözlenmiştir. 1929 ve 1939 yıllarında ise Şebinkarahisar tarihinin en büyük depremleriyle karşı karşıya gelinmiştir. 27 Aralık 1939 yılında merkez üstü Erzincan olan dünya tarihini en büyük depremlerinden biri gerçekleşmiştir (Özdemir, 2005).

1939 depreminden Şebinkarahisar büyük ölçüde etkilenmiştir. İlçede 1451 kişi hayatını kaybetmiş, ilçe merkezi ve köylerdeki tarihi yapı ve binaların birçoğu çökmüş veya tamamen yok olmuştur (Tosun, 2013).

Bütün doğal afetler içerisinde en yıkıcı etkiye sahip olanı şüphesiz depremdir. Deprem, ansızın ve derin etkileri nedeniyle korunulması ve önlem alınması gerekli en önemli doğa olayıdır. Şebinkarahisar'da gerekli önlemlerin alınmaması durumunda ilçenin güney ve batı kısımlarında çok büyük hasarların meydana gelebileceği, can ve mal kaybı ile büyük ölçekte ekonomik çöküntü yaşanabileceği muhtemel görülmektedir.

7.1.2. Heyelan

Jeolojik yapısı nedeniyle yumuşak killi toprak yapısına sahip Şebinkarahisar ilçesi için en büyük tehditlerden biri heyelandır. İlçede iyi çimentolaşmamış kayaç yapının ve dağlık yamaçların olması, dik ve eğimli toprak yapısı ve sağanak şeklinde görülen yağışlardan kaynaklı sürekli olarak kütle hareketleri görülmektedir (Alkan, 2010).

İlçenin topoğrafik yapısı gereği eğimli olması, heyelan oluşumunu tetikleyen en önemli unsurdur. Yağış, kaya ve toprak yapısı, doğal afetler ve doğal yapıyı bozucu inşalar da heyelanı besleyen koşullardandır. Şebinkarahisar'da yoğun yağışlar ve sellerin heyelanı tetiklemesi, oluşan heyelanların ise sellerin tahrip gücünü arttırmamasından dolayı doğal afet yoğunluğu fazla görülmektedir.

Oluşan heyelanlarla birlikte çok sayıda can ve mal kaybı meydana gelmekte, ekim alanları büyük boyutlarda hasar görmekte, tarım ve hayvancılık faaliyetleri sekteye uğramaktadır. Şebinkarahisar'da sıklıkla görülen heyelanlar, çok sayıda can ve mal kaybının yanı sıra ilçe ekonomisi üzerinde de yıkıcı bir etki oluşturmaktadır. İlçede gerçekleşen heyelanlar uzun süreli olarak ulaşım yollarının kapanmasına neden olmaktadır. Ayrıca ilçe içindeki ve dışındaki hareketlilik ile ekonomik faaliyetlerin durma noktasına gelmesine yol açmaktadır.

7.1.3. Erozyon

Erozyon en genel anlamı ile toprakların buldukları yerden su ve rüzgârlarla taşınarak başka yerlere nakledilmesidir (Uslu, 1968, s.174-181).

Erozyon Şebinkarahisar için yıkıcı etkiye sahip doğal afetlerden biridir. Heyelandan farklı olarak, dış etkilere bağlı olarak meydana gelen erozyon; daha çok eğimli, yağışlı, kuvvetli rüzgâr ve yumuşak killi topraktan beslenir. Şebinkarahisar bu türden afetler için çok elverişli bir bölgelerden biridir.

Sağanak şeklinde yağın yağmur ve kuvvetli rüzgârın etkisiyle toprağın aşınıp, taşınması ve sürüklenmesiyle oluşan erozyon tarım topraklarının verimini düşürüp, tarım alanlarını daraltmaktadır. Erozyon oluşumu aynı zamanda taşkın ve çığ oluşumunun da tetikçisidir. Tarım ekonomisi bu türden afetlerden önemli boyutlarda etkilendiğinden geri dönülmez sorunlara kapı aralamaktadır.

Erozyon kaynaklı olarak; meraların yok olması da ilçe hayvancılığının gerilemesine, hayvancılık temelli gelirin azalmasına, iş gücünün yok olmasına ve mecburi göçlerin oluşmasına zemin hazırlayarak Şebinkarahisar'ın hayvancılık ve nitelikli iş gücünden yoksun olmasına neden olacaktır.

7.1.4. Ulaşım ve Altyapı

Tarih boyunca Şebinkarahisar, devletler için önemli ekonomik merkezlerden biri olmuştur. Ticaretin gelişmiş olduğu Şebinkarahisar'da geçmişten günümüze kadar yol ve ulaşım sorunlarının üstesinden gelinmeye çalışılmıştır. Büyük altyapı sorunları olan ilçenin buna bağlı olarak sosyal ve ekonomik olarak kalkındığı söylenemez. Osmanlı döneminde Şebinkarahisar'ın merkezden Anadolu'ya geçişte ana yollarından biri olmaması ilçe ulaşımı için büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Topografik olarak dağlarla çevrili olan ilçenin yol ve ulaşım için dağlarının delinmesi ve yolların bu güzergâhlar üzerine konumlandırılması gerekmektedir. Bu altyapısal faaliyetler, zorlu ve maliyetli olduğundan yetkililerin bu süreçte geri çekildiği düşünülmektedir. Cumhuriyet döneminin pek çok periyodunda Şebinkarahisar'ın Doğu Karadeniz ve Anadolu'yu bağlaması için birçok ulaşım projesi sunulmuş fakat her seferinde çeşitli politik veya ekonomik nedenlerden askıya alınmıştır.

Şebinkarahisar'ın ekonomik kalkınmasının önündeki en büyük sorun şüphesiz ulaşım ve altyapı sorunudur. İlçeden şehir merkezine gidiş 116 km' de gerçekleşmektedir (T.C. Karayolları Genel Müdürlüğü, 2018).

Aylar boyu yolları karla kaplı olan Şebinkarahisar'ın ulaşım ve ekonomik faaliyetleri durma noktasına gelmektedir. Şebinkarahisar halkı on yıllardır ilçe için tünel ve bölünmüş yollar istemektedir. 20.yy. dan günümüze Şebinkarahisar halkı ilçe ulaşımı için tünel isteklerini zaman zaman yeniden gündeme getirmiştir.

Ulaşım sektörü ekonomi ve ticaret için vazgeçilmez bir konumdadır. Şebinkarahisar, ulaşım ve altyapı sorunlarından kaynaklı olarak yük ve yolcu taşımacılığında istenilen noktanın çok gerisinde kalmıştır.

7.2. Şebinkarahisar'da Çevre Sorunları İçin Yapılanlar ve Yapılabilecek Olanlar

Bu alt bölümde doğal afetler ve ulaşım sorunlarına yönelik değerlendirmeler konusunda bilgi verilmiştir. Ayrıca çevresel, ekonomik ve toplumsal açıdan yapılabilecekler hususunda çözüm önerilerine yer verilmiştir.

7.2.1. Deprem

Şebinkarahisar tarihinde deprem yıkıcı bir etki bırakmıştır. Belediyeler, ilgili müdürlükler ve ilçenin ileri gelenleri olası depremin hasarlarını en aza indirmek amaçlı birtakım çalışmalar yürütmektedirler.

Giresun AFAD birimi tarafından, Alucra, Çamoluk ve Şebinkarahisar ilçelerinde "Arama Kurtarma Malzemeleri Sergisi ve Tanıtımı" gerçekleştirip toplumsal farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır (T.C. Giresun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, 2018).

Afad Şebinkarahisar'da olası deprem sonrası için Bülbül Mahallesi Yeni Çarşı 2. Caddede 26000 metrekarelik spor sahası salonunu toplanma alanları olarak belirlemiştir (T.C. Giresun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, 2018).

Şebinkarahisar, muhtemel deprem öncesi gerekli durumda ki tedbirleri almak durumundadır. Aksi takdirde doğal afet yoğunluğu fazla olan ilçede yıkımın derin olacağı düşünülmektedir.

Yukarda belirtilen birtakım deprem çalışmaları, risk bölgesinde olan ilçe için yeterli durumda değildir. Yapılan çalışmalar yerel belediye ve müdürlüklerce uzman ekip eliyle geliştirilip ilçeyi depreme hazır hale getirerek, ilçe halkının da bilinçlenmesi sağlanmalıdır. Deprem bilincini küçük yaşlardan itibaren aşılacak amaçlı okullarda deprem tatbikatları artırılıp, deprem sırasında ve sonrasında yapılacaklar detaylı olarak gösterilmelidir.

7.2.2. Heyelan

Heyelan, dış etkilere çok da bağımlı olmadığından, alınacak önlemler çok büyük değişimler yaratmamakla beraber yaşanılması muhtemel can ve mal kayıplarını en aza indirgemedede faydalı olacaktır.

İlçe arazi yapısı tespit edilip, heyelan riski bulunan alanlar belirlenmeli bunun yanında doğal veya yapay önlemler alınıp olası heyelanların tahrip gücü azaltılmalıdır. Gerekli birimlerle ortak projeler oluşturulup, azami sürede hayata

geçirilmelidir. Bunun yanında heyelan korunumu ile ilgili sosyal projeler yapıp, halkın heyelan konusunda bilinçlenmesi sağlanmalıdır.

7.2.3. Erozyon

Şebinkarahisar'da erozyona karşı gerek belediyelerle gerekse de ilçenin ileri gelenlerinin merkezi yönetimle iş birliğinden doğan birçok proje hayata geçirilmiştir. Giresun Orman Müdürlüğü'nce başlatılan Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Çalışması, 2012 yılına kadar Şebinkarahisar'da 5 bin 740 hektarlık alanda 3 milyona yakın fidan dikilmiştir (T.C. Giresun Orman Bölge Müdürlüğü).

Şebinkarahisar Orman İşletme Müdürlüğü Bölükçam Orman İşletme Şefliğinde Haşhaş Deresi Erozyon Kontrol Uygulama projesi geliştirilmiştir. 20.000 dekar alanda erozyon kontrol çalışması yapıp 2017 yılı boyunca bu çalışmalar devam ettirilmiştir (T.C. Orman Su İşleri Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, 2018).

Diğer bir çalışma, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesindeki ÇATAK Programında, toprak ve su kalitesinin korunması, doğal kaynakların sürdürülebilirliği, erozyonun önlenmesi ve tarımın olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik alanların korunması amaçlanmıştır. Şebinkarahisar'ın Kılıçkaya Barajı çevresindeki köylerde 2015 yılından itibaren uygulanmaktadır (T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 2018).

Bu projeler mevcut durum için onarıcı etkiye sahip olmakla birlikte yeterli seviyede değildir. İlçede erozyon önlenmesi için toplumsal bilinç ve beşerî çabayla yapılması gereken birtakım önlemlerin elzem bir şekilde uygulamasının mecburi olduğu düşünülmektedir.

7.2.4. Ulaşım ve Altyapı

2011 yılında Karayolları Genel Müdürlüğü'nce başlatılan Eğribel Tüneli, Şebinkarahisar üzerinden geçerek Giresun ve Sivas'ı dolayısıyla Karadeniz'i İç Anadolu ve hatta GAP'a bağlayacak geniş çaplı bir tünel projesidir. 2 bin 200 metre rakımda Dereli ve Şebinkarahisar ilçeleri arasında yapımına başlanan Eğribel Tüneli

Karadeniz ve Karasal iklimler arası geçişi de mümkün kılacaktır. Tünelin 2018 yılının haziran ayında hizmete açılacağı planlanmaktadır (Anadolu Ajansı, 2018).

Yapılan bu tünel projesiyle yüzyıllardır ilçe halkının en büyük sorunu olan ulaşım ve altyapı sorunu kısmi ölçekte çözüme kavuşacaktır. Yapılan yol çalışmalarıyla birlikte bölge, il ve ilçeler arası iletişim ve hareketlilik artacak, dolayısıyla ekonomik açıdan kalkınma gerçekleşecektir.

Ulaşım ve altyapının gelişmiş olduğu yerlerde gözlenen en önemli olgulardan biri, nüfus yoğunluğudur. Şebinkarahisar; yol ve altyapı çalışmalarına daha çok kaynak aktarılıp, büyük kentlere göç eden Şebinkarahisarlıların tekrardan ilçeye dönmesini sağlayıp nitelikli iş gücü oluşturulmalıdır.

Yapılan bu çalışmalarla birlikte ilçe halkı ürettiği mallarını pazar alanlarına daha hızlı ve konforlu bir şekilde taşınmasını sağlayıp ekonomik bir refah düzeyine çıkmalıdır.

Ulaşımın yeraltı kaynaklarının çıkarılıp, çıkarılan kaynakların da hedeflenen merkezlere aktarılmasında çok önemli bir yeri vardır. Şebinkarahisar yeraltı kaynakları bakımından zengin olduğundan, gerekli olan teknik personelin maden yataklarına ulaşımı, çıkarılan madenlerin merkezlere aktarımı ve satışından kaynaklı gelirle birlikte ilçe ekonomisi daha özgür ve refah konuma yükselecektir.

7.2.5. Çevresel Açıdan Yapılabilecek Uygulamalarla İlgili Çözüm Önerileri

Heyelan ve deprem bölgesinde olan ilçede yeni yapılar sağlam zemin üzerine yapılmalıdır. Dik ve eğimli durumda ki ovalar iskâna açılmamalı, bina yapılması engellenmelidir. İlk olarak heyelana hassas alanların tespitinin yapılması gerekmektedir. Şebinkarahisar'ın eğimli bölge yapısını zorlayıcı derecede bozulmasına izin verilmemeli bunun için ilçede eğimi yüksek araziler ağaçlandırılmalı ve doğal bitki örtüsü korunmalıdır. Ayrıca çok yüksek eğimli, riskli olarak görülebilecek bölgelerde gereklilik duyulması durumunda yapay setler oluşturulmalıdır.

Özellikle heyelan ve kaya düşmesi olasılığı fazla olan yerlerde çelik grid uygulamaları, yol kenarlarına kutu gabion duvar uygulaması, yol boyu yağmur suyu kanalları yapılması önem teşkil eden bir durumdur. Yoğun yağmurun etkisini azaltmasını sağlanıp, eğimi yüksek dağlık bölgelere ağaçlandırma çalışmaları üzerinde durulması gereken bir başka durumdur. Erozyon; yoğun yağış ve şiddetli rüzgâr etkisinde toprak altında gerçekleşen kütle hareketlerine denildiğinden, bölgenin doğal coğrafi yapısı sebebiyle rüzgârın etkisini hafifletmek amaçlı dağlık yamaçlara gerek görülmesi durumunda rüzgâr bentleri kurulmalıdır.

7.2.6. Ekonomik ve Toplumsal Açıdan Yapılabilecek Uygulamalarla İlgili Çözüm Önerileri

Ekonomik ve toplumsal açıdan ele alındığında mevcut ve yeni yapılması planlanan yapıların tümünde deprem sigortası yapılması göz ardı edilmeyecek bir husustur. Bunun yanında eski tarihlerde yapılan binaların kentsel dönüşüm kapsamında yenilemesi yapılmalı, gerekli durumda daha güvenli yerlere taşınmalıdır. Bölgenin deprem riski potansiyeli sebebiyle yeni veya dönüştürülmüş yapı grupları depreme karşı dayanımı yüksek, deprem ve inşaat yönetmeliği göz önünde bulundurularak inşa edilmelidir.

Ulaşım güzergâhlarının, özellikle heyelanın olması muhtemel yerlerden mümkün olabildiğince uzakta tutulması gerekmektedir. İlçe adına hayati bir öneme sahip olan arazi kullanımı ve yapılaşma kontrol altına alınıp, gerekli durumlarda müdahaleler yapılmalıdır. Ayrıca önceden belirlenmiş olan heyelan ihtimali yüksek yerlere, yerleşim izni verilmemeli, Yetkililerce önceden belirlenmiş olan erozyon riski yüksek olan bölgeler için detaylı bir araştırma planı oluşturulmalı ve gerekli çalışmalarla birlikte uygun projeler hayata geçirilmelidir.

İlçe halkının heyelana karşı geliştirmiş olduğu yöntemler ilkel ve sağlıksız olduğundan yetkili birimlerin gerekli jeoteknik çalışmaları yapması sağlanmalı, Şebinkarahisar Belediyesi ve ilgili müdürlüklerce gerekli bilgilendirme ve denetlemeler yapılarak, bilinçsiz tarım faaliyetlerinden kaynaklı toprak erozyonu oluşmasının önüne geçilmelidir. Yaşanan erozyon felaketinin olumsuz etkilerini

azaltmak için öncelikli erozyon bölgesi olmak üzere tüm halka ulaşılması için işitsel ve görsel yerel yayın yoluyla tüm halka ulaşılmalıdır. Ayrıca şebinkarahisar'da afet öncesinde, afet anında ve sonrasında riskin azaltılması amacıyla yürütülecek çalışmalarda, ilgili kurumların koordinasyon, müdahale ve yönetim kapasitesini yeterli düzeye getirmek için bir Acil Durum Yönetim Merkezi oluşturulmalıdır.

8. BÖLGESEL KALKINMA TEORİLERİ ÇERÇEVESİNDE ŞEBİNKARAHİSAR'IN EKONOMİK YAPISININ ANALİZİ, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bu bölüm bölgesel kalkınma teorileri, Şebinkarahisar'ın ekonomik yapısı, başlıca geçim kaynakları, ekonomik potansiyeli ile birlikte ilçenin ekonomik sorunları, bu sorunlara yönelik çözüm önerileri ve bölgesel kalkınma teorileri çerçevesinde Şebinkarahisar'ın değerlendirilmesinden oluşan üç alt başlık altında ele alınmıştır.

8.1. Bölgesel Kalkınma Teorileri

Ekonomik anlamda kalkınma kavramı düşünüldüğünde, kent açısından birçok anlam taşımaktadır. Bunların başında sosyal refahın geldiği düşünülürse, geri kalmış şehirlerin gelişmesi için çeşitli politikalar geliştirilmiştir.

Bu bölümde araştırmanın ekonomik açıdan değerlendirilmesine ışık tutmak amacıyla, konuyla yakından ilgisi bulunduğu düşünülen bölgesel kalkınma planlarından bazıları tanıtılmıştır.

8.1.1. Kuruluş Yeri Teorisi

Von Thünen tarafından ortaya atılan bu teorinin temelinde taşıma maliyetleri dikkate alınır. Tarımsal ve endüstriyel faaliyetler genellikle belirli bir yörede gerçekleştirilir. Ancak üretimin büyük bir kısmı farklı yerlerde tüketilir. Rasyonel işletmeciler kuruluş yeri seçiminde taşıma maliyetlerinin minimum olduğu yerleri tercih ederler. Böylece kuruluş yeri kararları, bölgelerin gelişmişliklerinin nedenlerini açıklamada önemli rol oynar (Dinler, 2008, s.6)

Kuruluş yeri kararlarında, firmaları harekete geçiren nedenler; maliyetlerin minimizasyonu, gelir maksimizasyonu, kar maksimizasyonu ve tatmin şeklinde sınıflandırılmıştır (Stilwell, 1980, s.33)

8.1.2. Reilly Kanunu (Perakende Ticaret Etki Kanunu)

Amerikalı ekonomist J. Reilly tarafından ortaya konulan bir kanundur. Bu kanuna göre, bir ticari işletmenin ya da kentin perakende ticaret etki alanı, o kentin nüfusu ile kentle tüketicinin bulunduğu uzaklığa bağlıdır. Reilly, bu kanunu, perakende satış yapan işletmelerin ticari etki alanlarını saptamaya çalışırken, Newton'un yer çekimi kanunundan esinlenerek ortaya koymuştur (Dinler, 2005, s. 21).

8.1.3. Merkezi Yerler Teorisi

Walter Chrsitaller tarafından oluşturulan bu teorinin temeli, diğer alanlarda bulunmayan ürün ve hizmetlerin merkezlerde bulunması ve bu merkezlerden temin edilmesine dayanır. Bu nedenle tüketiciler ihtiyaçları doğrultusunda merkeze giderler, bu durum merkezin yerleşmede bir etki alanı oluşturmasına sebep olmuştur. Merkezler ise sahip oldukları farklı fonksiyonlar kapsamında kademelenmektedir. Üst kademe merkezler, alt kademe merkezlerin sunduğu hizmetlerin tamamı ve bunun dışında da farklı hizmetler sunmaktadır, bu kapsamda alt kademe merkezler, üst kademe merkezlerin etki alanında kalmaktadır (Sakarya, 2013, s. 31).

8.1.4. Stewart 'ın Nüfus ve Uzaklık Üzerine Kurulan Cazibe (Çekim) Modeli

Çekim modeli ilk defa Newton'un evrensel çekim yasasından esinlenilerek ortaya atılmıştır. Princeton Üniversitesinden astronom Stewart, öğrencilerinin memleketlerine olan mesafenin Newton'un Çekim Yasasına benzediğine dikkat çekerek çekim kanununu mekânsal etkileşime uyarlamıştır. Genel olarak iki bölge arasındaki demografik, coğrafik, sosyo-kültürel ve tarihi, ekonomik, politik açıdan göçün itme ve çekme faktörleri şöyle sıralanmıştır: itme faktörleri: nüfus artışı, yüksek doğurganlık oranı, uzaklık (mesafe), ortak sınır, insan hakları ihlalleri, etnik, cinsiyet ve dini ayrımcılık, yoksulluk, işsizlik, düşük ücret, temel sağlık ve eğitimden yoksunluk. çatışma, emniyetsizlik, şiddet, kötü yönetim, yolsuzluk. Çekme Faktörleri; aile birleşmesi, diyaspoya (kopuntu), ayrımcılıktan kurtulma, ortak dil, kolonyal ilişki (ortak sömürge), daha yüksek ücret beklentisi, daha iyi yaşam şartları potansiyeli, kişisel veya mesleki gelişim, emniyet ve güvenlik, politik özgürlük (Bindak, 2015, s. 113).

8.1.5. Yerleşme Merkezlerinin Büyüklük Sırası Yasası

Singer ve Gibrat, bir ülkedeki yerleşme merkezlerinin arasındaki belirli bir hiyerarşinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Bir ülkedeki n'inci sıradaki kentin nüfusu ile o ülkedeki en kalabalık kentin nüfusu arasında matematiksel bir ilişki olduğunu savunmaktadırlar. Böylece, en büyük nüfuslu kentin nüfusu bilindiği takdirde, diğer tüm kentlerin nüfusunun ve toplam kent nüfusunun saptanmasının mümkün olduğunu ileri sürmektedirler. Ayrıca Zipf, bu teoriyi daha da ileri taşıyarak ekonomik alana

dağılmış bulunan kentlerin yıllar boyu gösterdikleri gelişme hızlarının kendi aralarında oranlı olduğunu ortaya koymuştur. Dolayısıyla, ekonomik alanda kentler arasındaki hiyerarşinin zaman içinde bozulmadığı anlaşılmaktadır (Dinler, 2005, s. 35).

8.1.6. Sektörler Teorisi

Sektörler Teorisi'ne göre ülke ekonomisinin gelişmesi, sektörlerle bağlı olarak gerçekleşmektedir. Bir sektörde (özellikle tarım sektöründe) çalışan emek sayısındaki artış, zaman içinde kişi başına düşen gelirin azalmasına yol açacaktır. Çalışan emek sayısındaki azalış ise kişi başına düşen gelirin artmasını sağlayacaktır. Ayrıca tarım sektöründe çalışan nüfusun büyük bir kısmının, sanayi sektörüne geçiş yapması halinde sanayi sektörünün geliyeceği ifade edilmektedir (Vatansever Deviren ve Yıldız, 2014, s. 8).

8.1.7. Kalkınma Kutupları Teorisi

Bu teoriye göre, hiç ekonomik gelişmenin olmadığı bir ülkede, herhangi bir bölgenin bünyesindeki bir noktada herhangi bir sebeple ekonomik hareketlilik başlayınca, pozitif içsel ve dışsal ekonomilerin de etkisiyle yörenin giderek kalabalıklaşarak kalkınma kutbu haline dönüşecektir. Bünyesinde kalkınma kutbu oluşan bölge giderek gelişirken, öteki bölgelerin bu gelişmeye ayak uyduramadığı ve hatta mevcut ekonomik canlılıklarının da kaybedildiği gözlenmektedir. Ancak kalkınma kutbunun belirli bir seviyeye eriştikten sonra, başlangıçta gerileyen bölgelerin de gelişme yolunda ilerledikleri görülmektedir. Çünkü bir ülkenin gelişme sürecine giren bölgesi, öteki bölgeleri de etkilemektedir (Dinler, 2005, s. 109).

8.1.8. Yeni Sanayi Odakları Teorisi

Bu teori, ortak özellikleri bulunan üç vaka çalışmasından yola çıkılarak çeşitli araştırmacıların katkısıyla şekillenmiştir. Üçüncü İtalya, Silikon Vadisi, Güney Paris bölgesindeki Bilimsel Şehir çalışmalarından oluşan teoride bu alanları ortak özellikleri: coğrafik yığılma, esnek üretim sistemleri, iş gücünün toplumsal bir bölümünün varlığı, dışsal ölçek ekonomileri, yüksek hayat standardı ve iş ortamının elverişli olması şeklinde sıralanmaktadır. Teorinin temelinde yeni sanayi odakları kapsamında, doğrudan ya da dolaylı olarak aynı pazar için üretim yapan, aralarında güvene dayalı işbirliği içinde olan, ürünlerde hızlı değişiklikler yapacak ileri üretim

teknikleri kullanan işletmelerden oluşan son derece ihtisaslaşmış bölgeler yatmaktadır (Yiğit, 2014, s.113-115).

8.1.9. İhracat Merkezleri Teorisi

İhracat merkezleri teorisinde önemli nokta, bir ülkeden diğerine yapılan ihracatlardır. Bu bağlamda bir ülkedeki gelişme; ülke dışında kalan yerlerin, söz konusu ülkenin mallarını talep etmesine bağlı olarak gerçekleşmektedir. Ülkenin veya bölgenin genel ekonomik performansı ve başarısı açısından dış ticaret alanında rekabet edilebilirliği belirleyici rol oynamaktadır (Vatansever Deviren ve Yıldız, 2014, s.1-35).

8.1.10. Birikimli Nedensellik Teorisi

Gunnar Myrdal (1957)'in öncülük ettiği birikimli nedensellik yaklaşımına göre ise, piyasa güçleri bölgesel dengesizlikleri azaltmaktan ziyade artırma eğilimindedir ve gelişen bölgelerdeki ekonomik aktivitelerin, diğer bölgelerdeki verimli üretim faktörlerini çekmeleriyle gelişen bölgelerde büyüme, geri kalmış bölgelerde ise durgunluk ya da gerileme sürekli hale gelebilecektir. Myrdal (1957) ayrıca bölgesel dengesizliklerin olumsuz etkilerini ortadan kaldıracı ve bölgesel eşitliği sağlayıcı devlet politikalarının önemine de vurgu yapmaktadır (Taş, Kara, Türkmen ve Günay, 2014, s. 2).

8.1.11. İçsel Büyüme Teorisi

İçsel Büyüme Teorisinin temellerinin Romer ve Lucas tarafından atıldığı konusunda ortak bir görüş bulunmaktadır. Teoriye göre, ekonomik sistemin kendi dinamikleri içinde, çeşitli faktörlerin etkileşimiyle içsel olarak gerçekleştiği ileri sürülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmaların amacı, içsel büyümeyi etkileyen faktörlerin ve onu etkileyen kamu kesimi ile özel kesimin tercihlerinin irdelenmesidir. İçsel büyüme modelleri açıklanırken, ekonomik büyümenin, piyasa mekanizması içinde faaliyet gösteren ekonomik göstergeler tarafından içsel olarak belirlendiği varsayılır. Buna ek olarak büyümenin itici gücü tanımlanarak sürecin işleyişi açıklanır (Yener Ercan, 2000, s.130).

8.1.12. Yeni Ekonomik Coğrafya Yaklaşımı

Paul Krugman tarafından ortaya atılan bu görüşe göre aynı tür sektör içinde yer alan bütün firmaların bir ağ ilkesini dikkate alarak kar paylarını yükseltebilecekleri üzerinde durulur. 1990'lardan sonra önem kazanan yeni ekonomik coğrafya teorisine göre, iktisadi gelişmede merkezileşmiş bölgelerin satış ya da müşteriye daha iyi ulaşabilirlik açısından avantajlarının bulunduğu düşünülmektedir. Bu durumda gelişmeyi belirleyecek faktörlerin etkisiyle, yakınsama ya da ıraksamanın görülmesi mümkün olacaktır. Bunu tayin eden kesin değişken ise uzaklık, yani ulaştırma maliyetleridir. Krugman'a göre farklı bir malın üretimi artan ölçek getirileri nedeniyle, büyük piyasalara yakın yerlerde üretilecektir. Böylece üreticiler aynı zamanda ulaşım maliyetlerini de düşürebilecek ya da en aza indirebileceklerdir. Bu durumda nüfus açısından zengin bölgeler, daha otarşik bir yapıya sahip olacaklar ve ulaşım maliyetleri daha da azalacaktır. Ancak yatırım açısından cazibesi artan bölgelerde faktör fiyatları arttıkça, faktör talebi fiyatın daha ucuz olduğu çevre bölgelerden karşılanacaktır. Bu süreç sonucunda bölgeler arasında bir ıraksama ya da yakınsamanın ortaya çıkmasını üç husus belirleyecektir; bunlardan ilki işletmelerin kuruluş yeri olarak satışlar açısından merkezi konumdaki bölgeleri seçmeleri, ikincisi çalışanların çalışma alanı olarak merkezi konumdaki bölgeleri tercih etmeleri ve üçüncüsü merkezdeki işletmelerin gelişme açısından daha geri olan çevre bölgelerden hammadde ve ara malı satın almaları. Bunlardan ilk ikisi ıraksamaya sonuncusu ise yakınsamaya yol açmaktadır (Arıbaş ve Deniz, 2015, s.183-184).

8.1.13. Neo-Klasik Büyüme Teorisi

Neo-klasik büyüme modeli ilk olarak R. Solow (1956) ve T. Swan (1956) tarafından geliştirilmiştir. Uzun dönem büyüme analizi için gerekli tekniklerin kullanılmasına olanak sağladığından en çok kullanılan modeller arasında yer almaktadır. Teorinin temelinde yatan kavram üretim fonksiyonudur. Modelin temel varsayımlarına bakıldığında; azalan verimler yasası, sermaye ile işgücü arasında ikame, ölçeğe göre sabit getiri, kapalı bir ekonomide tek bir malın üretimi, nüfus ile işgücünün sabit oranı olduğu görülmektedir (Karakayalı ve Dilber, 2013, s. 92).

8.1.14. Keynesyen Bölgesel Kalkınma Teorisi

Harrod-Domar Modeli olarak bilinen modelin iki belirleyici bulunmaktadır. Bunlar; tasarruflar ve yatırımlardır. Ayrıca modelde, üretimin sermayeye, birikimin de gelire bağlı olması şeklinde iki varsayım söz konusudur. Bu modelde ulusal gelir belirlenirken, ekonomik büyümenin yatırımların miktarına, yatırımların miktarının da tasarrufların düzeyine bağlı olduğu vurgulanmıştır. Harrod-Domar modeline göre ekonomilerin, gelirden tasarruf yapıp yatırıma dönüştürüldüğü takdirde büyüyecekleri savunulmaktadır (Vatansever Deviren ve Yıldız, 2014, s. 1-35).

8.2. Şebinkarahisar'ın Ekonomik Yapısı ve Ekonomik Sorunlar

Bu başlıkta Şebinkarahisar'ın sırasıyla doğal kaynakları, bünyesinde bulunan çeşitli su kaynakları, su projeleri, sanayi, madencilik, turizm, ormancılık, tarım ve hayvancılık konularında bilgilere yer verilmiş ve bu açıklamalar akabinde ilçenin ekonomik sorunları değerlendirilmiştir.

İlçe kısa bir süre il olduğu dönemde civar yerleşim birimlerinin ekonomik ve ticari merkezi konumunda kalmıştır. Günümüzde bu yapı az da olsa ağırlığını halen korumaktadır.

Şebinkarahisar'da ekonomik yapının temelini tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. İlçe genelinde tarım alanı olarak 41185 hektarlık alan mevcutken, ancak bu alan içinde ekilen alan 21 bin hektarlık sahadır. Tarım alanlarının neredeyse yarısının nadasa bırakılması yaşanan göç neticesinde tarım alanlarının ekilmediğini göstermektedir. En fazla yer kaplayan tarım bitkileri buğday ve arpadır. Yem bitkileri (fiğ, yonca) ikinci gurubu oluşturur. Bunların dışında sebze, meyve ve tütün yetiştirilen önemli ürünler arasındadır. Çevre köylerde fasulye ve nohut üretimine ilgi artmıştır. Yörede, Arslanşah fasulyesi çok meşhurdur. Her yıl köylüler, fasulye festivali düzenlemektedir. Üretilen fasulyenin büyük bir çoğunluğu Şebinkarahisar'da her hafta yapılan Salı pazarında satılmaktadır (Bayar, 2005).

Şebinkarahisar'da üretilen tarım ürünleri ağırlıklı olarak hayvancılıkta kullanılmaktadır. Özellikle hayvancılık yerel halk tarafından oldukça benimsendiği

için tarım ürünlerinin büyük çoğunluğu yem olarak kullanılmaktadır. Diğer tarım ürünleri de genelde bölge halkının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde dağılım göstermektedir. Meyve üretiminin bir kısmı kurutulmuş olarak ilçe dışına satılmaktadır. Bölgede en önemli ve üzerinde durulması gereken tarım ürünü, değer ve özel bir tür olması sebebiyle Şebin cevizidir. Şebinkarahisar Karadeniz Bölgesi'nde olmasına rağmen İç Anadolu'ya yakın coğrafyası sebebiyle Karadeniz ikliminden uzak bir görüntü sergilediği için yağışların azlığı sebebiyle yazları kurak geçen Şebinkarahisar'da sulanabilir tarım arazisi 115.400 dekar kadardır. Devletin imkânlarıyla yaptırılan sulama kanalları, göletler, sulama bentleri, su toplama havuzları yanında, dernekler tarafından yaptırılan su toplama havuzları, sulama faaliyetlerinde önemli yer tutmaktadır. Dikmetaş Gölet'i ve Turpçu Gölet'i en önemli sulama tesislerindedir. İlçe arazisi hayvancılık yapmaya elverişli olduğundan kentin doğal geçim kaynağı hayvancılık odaklıdır. Tarım daha çok hayvancılığa destek olarak yan üretim sınıfında gibi görülebilir. Özellikle Asarcık, Saydere, Yedigöz, Sarıçiçek, İndimerek, Çatak, Acıkiraz gibi yaylalar hayvancılık için oldukça önemlidir. Büyük baş yetiştiriciliğinin başında keçi, koyun, manda ve sığır gelmektedir. Bölge halkı özellikle Kurban Bayramı öncesinde büyük baş hayvanları büyük kentlere pazarlayarak ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır (Okuyar, 1998).

İlçe ekonomisine katkı sağlayan bir diğer gelir kaynağı da arıcılıktır. İlçe genelinde kovan sayısı 10 bin civarındadır. Şebinkarahisar balı da 'sarıçiçek' balı namıyla ün yapmış olup, Çamoluk ve Alucra balı gibi aranılır hale gelmiştir. Karadeniz kıyı şehirleri özellikle balıkçılıkla önemli gelir kaynağı elde etmektedir. Her ne kadar Şebinkarahisar kıyı kenti olmasa da Kılıçkaya baraj gölü, balıkçılık açısından iyi bir potansiyel oluşturmaktadır. Şebinkarahisar'ın coğrafi yapısı özellikle ulaşım sorunları ve doğal afetlere açık bir bölge olması büyük çaplı yatırımlar açısından risk taşıdığı için bu tür yatırımların bölgedeki oranı oldukça düşüktür. İlçe ve yöresinde imalat yapan atölyelerin dışında önemli bir sanayi kuruluşu bulunmamaktadır. Madencilik ile uğraşan Ber-Oner, Başaran Süt Fabrikası, Şebin Tavukçuluk, Has Hisar Yem Fabrikası kentin belli başlı kuruluşlarıdır. Ortalama 500 kişi, küçük esnaf gurubunu oluşturarak yörenin ticari hayatını oluşturmaktadırlar. Ticari malların büyük çoğunluğunu hayvansal ve tarımsal ürünler kapsamaktadır. Bölge madencilik açısından oldukça zengin yataklara sahiptir. Şap, Simli kurşun madeni, linyit, granit, uranyum madenleri

bulunmaktadır. Ayrıca, Tutak dağı civarında kurşun-çinko madeni 'Ber-Oner Madencilik' tarafından işletilmektedir (Bayar, 2005).

Tablo.12: Şebinkarahisar'ın Sosyo-Ekonomik Yapısı

Nüfus	50 926(273)
Şehirleşme Oranı (%)	72,09(78)
Nüfus Artış Hızı (%)	24,40(130)
Nüfus Yoğunluğu	37(551)
Nüfus Bağımlılık Oranı (%)	64,58(281)
Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü	5,92(227)
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	64,79(617)
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	4,28(416)
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	30,93(197)
İşsizlik Oranı (%)	13,23(62)
Okur Yazar Oranı (%)	86,17(393)
Bebek Ölüm Oranı (%)	43,41(329)
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL)	17 384(643)
Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı (%)	0,00440(476)
Tarımsal Üretimin Ülke İçindeki Payı (%)	0,03565(542)

Kaynak: Devlet Planlama Teşkilatı, 2004.

Devlet planlama teşkilatının 2004 yılında açıkladığı ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırmasında Şebinkarahisar 3. Bölge ve 872 ilçe arasında 313. Sıradadır. Ayrıca ilçenin fert başına gelen bütçe geliri 17384 TL ve 872 ilçe arasında 643. Sıradadır (Devlet Planlama Teşkilatı, 2004).

Devlet planlama teşkilatının 2004 araştırma sonuçları incelendiğinde ilçenin 872 ilçe arasında işsizlik sıralamasında 62. sırada olması ilçe ekonomisinin iyi olduğunun göstergesi olarak gösterilemez çünkü ilçenin ekonomik potansiyelinden gerekli verimin alınamamasının temelinde ilçe nüfusunun, iş imkânlarının düşük statülerde olması nedeniyle farklı il merkezlerinde istihdam edilmesi ile ilişkilidir.

İlçenin vergi gelirlerindeki ülke içindeki payında 426. sırada olması ve çok geniş tarım alanlarına sahip ilçenin tarımsal üretimin ülke içindeki payında 542. Sırada olması ekonomik potansiyelin istenilen düzeyde olmamasının kanıtı olarak gösterilebilir.

8.2.1. Doğal Kaynaklar

Bu kısımda Şebinkarahisar ilçesi sınırları içerisinde bulunan belli başlı doğal kaynaklar ve bu kaynaklarla birlikte yapılan projelerin ekonomiye katkısı anlatılmıştır.

Kelkit Çayı

Şebinkarahisar'ın akarsu şebekesini büyük oranda Kelkit Çayı ve kolları oluşturmaktadır. Kelkit Çayı, ilçenin güneydoğusunda Doğanyuva köyünün yakınlarında ilçe topraklarına girer. İlçe sınırları içinde doğu – batı yönünde ilerleyen Kelkit Çayı 33 km. mesafe kateder (Yılmaz, 2006).

Bu akarsular, arazinin dağlık olması nedeniyle sel baskınlarına zemin oluşturabilmektedir. Özellikle bahar aylarında karların erimesi ve yağış rejiminin artışı ile en yoğun seviyeye ulaşırlar. Fakat yaz aylarında yağış rejiminin azalması ve buharlaşmanın artması ile yoğunluğunu kaybeder.

Avutmuş Irmağı

Eğribel sırtlarından ve Asarcık Yaylasından çıkarak Arzuman mevkiinde Şehir suyuna karışır. Uzunluğu 20 km'dir (Giresun Üniversitesi, 2018).

Şehir Suyu

Şehir suyu üç çayın birleşmesiyle meydana gelir. Bu ise şehrin bağ ve bahçelerini sulayan önemli bir sudur. Bundan başka Zıhar suyu ile Baz deresinin birleşmesi ile meydana gelen Alucra suyu, kuzeyden gelen Say deresi ile Arzuman'da Tamzara suyuyla da birleşerek şehir suyu adını almaktadır. Güney-batı yönünde Tönük köyü yakınlarında Kelkit çayı ile birleşir. İlçemiz içindeki uzunluğu 40 km'dir (Çalık, 2015).

Darabul Suyu

Sarıçiçek Yaylasından çıkar, dar vadilerden geçerek Güvercinlik köyünün karşısında Kelkit ırmağına karışır. Uzunluğu 20 km'dir. Çat suyu, Karagöl dağlarının

eteklerinden çıkar, dar ve derin vadilerden geçerek Kelkit ırmağına karışır (Giresun Üniversitesi,2018).

Kılıçkaya Baraj Gölü

Kılıçkaya Barajı, Kelkit Nehri üzerinde enerji üretmek amacıyla 1980-1990 yılları arasında inşa edilmiş bir barajdır. Gölalanı 64 km² olan barajın, 33 km²'si Sivas'ın Suşehri ilçesi sınırlarında yer alırken, 31 km²'si Giresun'un Şebinkarahisar ilçesi sınırlarında bulunmaktadır. Toprak gövde dolgu tipi olan barajın gövde hacmi 7.000.000 m³, akarsu yatağından yüksekliği 134,00 m. normal su kotunda göl hacmi 1400,39 hm³, normal su kotunda gölalanı 64 km²'dir. Baraj 124 MW güç ile senede 332 GWh'lık enerji üretmektedir (T.C. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, 2018).

Su Projeleri

Giresun ilinin ekonomisinin %80'i tarıma dayanır. Bölge bol yağış alan bir bölge olduğu için bitki örtüsü bakımından zengin şehirler arasında bulunmaktadır. Başlatılan büyük sulama projeleri alanları dışında kalan kırsal kesimlerde kısa sürede sulu tarıma geçilmesi ve civardaki içme kullanma suyu ihtiyaçlarının karşılanması hedeflenen "GÖLSU" projesi kapsamında Giresun ilimiz de nasibini almaktadır. Doğu Karadeniz Gelişim Projesi (DOKAP) kapsamında bulunan Giresun ilinde tamamlanan ve tamamlanacak projeler ile 2003-2019 yılları arasında 66290 dekar zirai alanın sulamaya açılması, sulamaya açılan alanlardan 43.275.000 TL yıllık zirai gelir elde edilmesi, 150 adet yerleşim yerinin ve 17.910 dekar arazinin taşkınardan korunması hedeflenmektedir (T.C. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, 2018).

Çalışmaları hızla devam eden ve projede sona yaklaşan Şebinkarahisar Dönençay Barajının temelden yüksekliği 50 metre olup 1,82 milyon m³ su biriktirme hacmine sahiptir. Barajda depolanacak su ile 7.020 dekar zirai arazinin sulanmasına hizmet edecektir. Projede Dolusavak beton imalatlarında ve gövde dolgusunda çalışmalar devam etmektedir. Tesis kısa bir zamanda tamamlanarak işletmeye alınacaktır. Proje tamamlandığında 2017 birim fiyatları ile dekar başına 540 TL gelir artışı, ülke ekonomisine yıllık 3,8 milyon TL katkı sağlanması hedeflenmektedir. Proje ile birlikte bölgede sulu tarıma geçilmesiyle ürün çeşit ve deseninde artış sağlanması

elde edilecek gelir artışının bölge insanın ekonomik kalkınmasına katkı sağlanması hedeflenmektedir (T.C. Devlet Şu İşleri Genel Müdürlüğü, 2018).

8.2.2. Sanayi

Şebinkarahisar, coğrafik ve topografik yapısı gereği hayvancılığa oldukça elverişlidir. Şebinkarahisar genelinde günlük süt üretimi 130 ton civarındadır. Fakat ilçenin sürekli dile getirilen ulaşım sorunu sanayi etkinliklerini de olumsuz etkilemektedir. İlçede bulunan iki küçük fabrikada bu sorundan dolayı tam verimle çalışmamaktadır. Şebinkarahisar'da meyve üretimi meyve kurusu, pestil ve pekmez gibi birçok doğal gıda sanayi tesislerinin kurulmasında etken faktörlerden birkaçıdır. İlçede bugün ki anlamda gelişmiş sanayi kuruluşlarından bahsetmek oldukça güçtür. Şebinkarahisar'da 32'ye yakın şirket ve 450 kadar da esnaf belirlenmiştir. Bunlardan en önemlileri ise Çağlayan Köyü yakınlarındaki Ber-oner Madencilik A.Ş.'ye ait Çinko-Kurşun Flatasyon tesisleridir. Şebinkarahisar çevresindeki sanayi tesislerini çoğunlukla marangoz atölyeleri (25 işyeri, 35 çalışan) ile zirai aletler üreten ve tamir eden işyerleri meydana getirmektedir (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

Arazi yapısının elverişli olmaması ilde büyük çapta sanayi tesislerinin kurulmasının önünde büyük engel teşkil etmektedir. Ekonominin temelini tarımsal sanayi oluşturmaktadır. Özellikle merkezlere, pazarlara ve hammadde kaynaklarına uzaklık. fabrika kurulacak alanların yetersizliği ile birlikte ulaşım alanındaki güçlük ilde sanayi gelişimine engel olmaktadır. İlin güneyinde bulunan Şebinkarahisar, Alucra ve Çamoluk ilçelerinde ise sanayi kolu olarak madencilik sektörü ile buğdaygiller ve baklagillere dayalı tarım-gıda sektörleri mevcuttur (T.C. Giresun Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2014).

Tablo.13:Sektörlerine Göre Sanayi Bölgeleri

ADI	YERİ	Alanı(m ²)	ÇALIŞAN SAYISI
Giresun K.S.S. İşletme Kooperatifi	Giresun	136.000	1.750
Şebinkarahisar K.S.S. Kooperatifi	Şebinkarahisar	70.000	172
Bulancak K.S.S. İşletme	Bulancak	104.000	Kooperatifi 900
Batlama K.S.S. Yapı Kooperatifi	Giresun	14.000	600
Giresun Organize Sanayi Bölgesi	Giresun	339.214	689

Kaynak: (T.C. Giresun Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2014).

Atölye tipi işyerlerinin en yaygını marangozhanelerdir. Sayıları 24'ü bulan bu işyerlerinde en fazla birkaç kişi çalışmaktadır. Arı kovanları ve bal çerçeveleri, bazen kapı ve pencere, bazı mobilyalar, sofrta oklava gibi mutfak aletleri ile çoğunlukla kereste üretiminin, bu işletmelerde yaygın olduğu görülmüştür. Diğer bir büyük imalat gurubunu zirai alet üreticileri oluşturmaktadır. Bu işyerleri siparişe bağlı olarak römork, tırmık gibi zirai aletleri üretirken çoğunlukla bunların tamirâtı ile uğraşmaktadır. Bunların dışında ilçede 4 tane büyük sanayi tesisi bulunmaktadır (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

8.2.3. Madencilik

Şebinkarahisar'da çokça maden yatakları bulunmaktadır. İlçede bulunan bazı madenler; alunit(şap), pirit, granit, linyit, uranyum, kurşun-çinkodur. İlçeye ismini veren şap madeni Şebinkarahisar için 20-21. Yüzyıllara kadar da ilçenin ekonomik gelişmesi ve kalkınmasında çok önemli bir yeri olduğu söylenebilir. Günümüzde de şap madeni açısından çok zengin olan rezervler gereği gibi değerlendirilememektedir. İlçe'nin Şaplıca ve Konak taraflarında 30 milyon ton görünür rezerv olduğu belirlenmiştir. Yörede işletilebilir özelliklerde granit mostraları, Uranyum yatakları Doğanıyva ve Tepeltepe köylerinin çevrelerinde ekonomik bulunmayan linyit

yatakları ayrıntılı şekilde incelenmeyen pirit oluşumları bulunmaktadır. İlçede işletilen tek maden olan, Ber-Oner şirketine ait Tutak Dağı kurşun-çinko madeninin, İler Yaylasında 3-5 milyon ton civarında rezervli olduğu belirlenmiştir. (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

Giresun ili genel olarak Karagöl Dağı ile Tohumluk Beldesi arasında uzanan büyük tektonik hattın kuzeyi ve güneyinde birbirinden farklı istiflenme özelliklerine sahip iki tektonik ünite üzerinde bulunur. İlin kuzey kesimindeki en yaşlı kayalar Paleozoyik yaşlı metamorfik şistler ve Permien yaşlı mermerlerdir. Kuzey istifindeki intrüzif kayalarsa başlıca Kampaniyen-Eosen yaşlı granit ve diyoritlerden oluşur. Güney istifinin tabanını Permo-Triyas yaşlı metamorfik şistler oluşturur. Güney istifinde Üst Paleozoyik granitoidleri ile Kampaniyen-Eosen yaşlı granit ve diyoritler yer alır. Bölge yoğun bir şekilde volkanizmanın etkisi altında kalmıştır. Bu volkanizmaya bağlı olarak VMS (Volkanik Masif Sülfid) olarak adlandırılan metalik maden yatakları oluşmuştur (Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, 2018).

MTA'nın çalışmaları sonucunda Şebinkarahisar'daki maden potansiyelleri şu şekildedir:

Tablo.14: Şebinkarahisar Maden Potansiyelleri

MADEN ADI	BÖLGE	TENÖR	REZERV
ALUNİT (Alu)	Şebinkarahisar-Gedehor, Gelcese, Licese Yatakları	% 2.41-8.90 Al ₂ O ₃ , % 1.37-1.67 K ₂ O, % 0.04-0.07 Fe ₂ O ₃	7.826.613 ton görünür rezerv
BAKIR-KURŞUN-ÇİNKO (Cu-Pb-Zn)	Şebinkarahisar-Asarcık Sahası	% 0.4 Cu, % 4-4.4 Pb, % 3 Zn (50 gr/ton Ag değeri bilinmektedir)	2.058.000 ton görünür+ muhtemel+mümkün rezerv.
BAKIR-KURŞUN-ÇİNKO (Cu-Pb-Zn)	Şebinkarahisar-Dereköy Sahası	% 4 Pb, % 8.6 Zn	1.590.000 ton görünür; 600.000 ton muhtemel ve 1.120.000 ton mümkün rezerv.

FLORİT (F)	Şebinkarahisar- Etiryayla, Saydere Oluşumları	Bilinmiyor	Küçük rezervli7
URANYUM (U)	Şebinkarahisar Sahası	%0.04 U3O8	300 ton, Ayrıca Eskine ve Hacıdere'de iki ayrı oluşma bilinmektedir

Kaynak: (MTA,2018).

İlçedeki ekonominin büyük payının tarım tarafından sağlandığı düşünüldüğünde maden potansiyelinin getirmiş olduğu ekonomik katkı oldukça önemlidir. Bu potansiyelin getirmiş olduğu yatırımlarla istihdama da önemli katkılar sağlamıştır.

Şebinkarahisar' a 18 km mesafede bulunan Nesko Maden ve Ticaret A.Ş. – Giresun Şebinkarahisar Maden İşletmesi 2008 yılında Yıldızlar SSS Holding bünyesine katılmıştır. Kurşun-çinko üretimi yapan bu tesis yeni aramalar sonucu bulunan bakır-kurşun-çinko yataklarını 2012 yılında yapılan revizyon çalışmaları ile bakır-kurşun-çinko tesisine dönüştürülmüştür. Holdingin “çevreye saygılı madencilik” politikası gereği 2012 yılında yeni prosesle birlikte değişen atık karakterizasyonuna uygun olarak 1.000.000 \$ maliyetli arıtma projesi de faaliyete geçmiştir. Nesko Maden, demir dışı madencilikte bakır, çinko ve kurşun üretimine 1987 yılından bu yana faaliyetlerine aralıksız olarak devam etmektedirler (Madensektor, 2018).

8.2.4. Turizm

Şebinkarahisar'ın eski bir yerleşim yeri olduğu, farklı medeniyetlere ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Birçok tarihi yapının yanında birçok kültürü miras olarak günümüze kadar taşımıştır. Ayrıca doğal güzellikleri de eklendiği zaman ilçenin turizm potansiyeli oldukça fazladır. Öne çıkan tarihi yapıları sıralarsak; Şebinkarahisar kalesi, Taşhanlar, Fatih Camisi, Kurşunlu Camisi, Taş Mescit, Behramşah Camisi, Kadioğlu Camisi, Tamzara Camisi, Yenyol Köyü Küçük Fatih Camisi, Fatih Mahallesi Kilisesi, Tamzara Kilise ve Şapeli, Altınova (Balcana) Kilise Camisi, Evcili Köyü Kilise Camisi, Meryemana Manastırı, Asarcık Kilisesi, Licese Kilisesi, Göynük

Kiliseleri (I-II), Turpçu, Köyü Kilise Camisi'dir. Bunun yanında ilçede konaklama olanakları ilçe kaymakamlığı verilerine göre 4 adet otel ve öğretmen evi ile sınırlıdır. Özellikle yıllardır sorun olan ve halen olmaya devam eden ulaşım ve göç sorunu bu potansiyelin önündeki en önemli engeldir. Bugün bile insanları Şebinkarahisar'a ulaştırabilecek iyi bir karayolu bulunmamaktadır. Bununla ilgili en büyük çalışma Eğribel Tünel'i projesidir. Bugün itibariyle turizmin ekonomiye katkısı beklenenin oldukça altındadır. Ancak devam eden projelerle birlikte ilerleyen yıllarda turizmin ilçeye ekonomik katkısının artacağına inanılmaktadır (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

8.2.5. Ormancılık

Şebinkarahisar orman bakımından bölgenin en zengin topraklarına sahip olmasına rağmen yüzyıllarca süren insan ve doğal afet kaynaklı tahribe yenik düşme noktasına gelmiş ve orman açısından fakirleşmiştir. Şebinkarahisar Orman İşletme Müdürlüğü'ne göre ilçenin ormanlık arazisi 24.888 ha genişliğindedir. Şebinkarahisar'da ki orman arazisinin %72,0'ı çeşitli kalitedeki ormanlarla kaplı durumdayken geri kalan arazi boş sahaları ve çalılıkları kaplamaktadır. Bu verilere bakılarak ilçe arazisinin gerçek orman alanlarının oranı %18,4 olduğu belirlenmiştir. Bu oranın Türkiye genelinin (Türkiye geneli: %26) altından olduğu görülmektedir. Şebinkarahisar ormanları yükselti, bakı, topoğrafik özellikler gibi sebeplere dayalı olarak bir kademelenme göstermektedir. İlçe ormanlarında yapılacak ve yakacak odun üretimi yapılmaktadır; yapılacak odun üretimi iğne yapraklı ağaçlardan sağlanmakta, yakacak odun üretimi ise ibrelili ve yapraklı ağaçlardan temin edilmektedir. Bu üretimin büyük çoğunluğu çam ve daha azı göknar ağaçlarından elde edilmektedir. Tomruk, maden direği, sanayi odunu, kâğıtlık odun kesimleri yapılmaktadır (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

8.2.6. Tarım ve Hayvancılık

Bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, kalite ve verimlerin yükseltilmesi, uygun koşullarda korunması, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanması faaliyetlerinin tümü tarım olarak tanımlanır. Dağların kıyından itibaren başlamasına, eğimli ve engebeli araziye rağmen; ulaşım güçlüğü ve sermaye azlığı nedeni ile başta sanayi olmak üzere diğer sektörler yeterince gelişemediği için ve iklim koşulları ticari değeri yüksek fındık üretimine imkân sağladığı için tarım Giresun ekonomisinin

temelini oluşturmaktadır. Giresun sınırları içerisinde en fazla tarım alanı, ilin en geniş yüz ölçümüne sahip ilçesi olan Şebinkarahisar'da bulunmaktadır. Şebinkarahisar'ı sırasıyla Merkez ilçe, Tirebolu ve Bulancak ilçeleri izlemektedir (T.C. Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü).

Tablo.15: Tarım alanları dağılımı

ALAN TÜRÜ	TOPLAM ALAN(DEKAR)
Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri Alanı	2652
Nadas Alanı	124000
Sebze Alanı	259
Süs Bitkileri Alanı	0
Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı	157381

Kaynak: (TÜİK, 2017).

Şebinkarahisar tarım alanı olarak büyük bir yüz ölçüme sahip olmasına rağmen özellikle Karadeniz kıyı kesimleri kadar yağış sıklığı yaşamadığı için ve yeraltı sularının varlığı, toprak kayması ve sulama sistemlerinin gelişmemesinden dolayı tarımda özellikle suya çok ihtiyaç duymayan ürünler üzerinde daha çok üretim mevcuttur. Arazi şartlarından dolayı tarımın olası durumdan daha az gelişmesinin en büyük kanıtı TÜİK verilerinden anlaşıldığı gibi toplam tarım alanının, nadas alanının neredeyse yarısı kadar olduğu gerçeğidir.

Tablo.16: Tahıl ve Bitkisel Üretim Miktarları

TAHILLAR VE DİĞER BİTKİSEL ÜRÜNLER	BİRİM(TON)
(Buğday, Durum Buğdayı Hariç)	16492
Arpa	12232
Triticale	434
Fasulye, Kuru	20
Nohut, Kuru	10
Patates (Tatlı Patates Hariç)	864
Yonca (Yeşilot)	11000
Korunga (Yeşilot)	3220
Mısır (Slaj)	450

Kaynak: (TÜİK, 2017).

İlçede TÜİK verileri dikkate alındığında arpa ve buğday üretimi dışında kalan ürünler ekonomiye katkıdan çok ilçe ihtiyacını karşılayacak miktardadır. Yonca ve

Korunga üretimi daha çok hayvancılıkla uğraşan aileler tarafından yem ihtiyacını karşılamak için üretilmektedir.

Tablo.17: Sebze Üretim Miktarları

SEBZELER	BİRİM(TON)
Fasulye, Taze	9
Lahana (Beyaz)	90
Marul (Kıvırcık)	6
Marul (Göbekli)	4
İspanak	2
Biber (Dolmalık)	20
Biber (Sivri)	11
Hıyar (Sofralık)	60
Patlıcan	4
Domates (Sofralık)	310
Prasa	1

Kaynak: (TÜİK, 2017).

Tablo.18: Meyve Üretim Miktarları

MEYVELER İÇECEK VE BAHARAT BİTKİLERİ	BİRİM(TON)
Sofralık Üzüm, Çekirdekli	1
Sofralık Üzüm, Çekirdeksiz	1
Elma (Golden)	383
Elma (Starking)	109
Elma (Amasya)	719
Diğer Elmalar	601
Armut	455
Ayva	40
Kiraz	393
Vişne	21
Şeftali	49
Erik	84
Kızılcık	108
Çilek	6
Dut	664
Ceviz	591

Kaynak: (TÜİK, 2017).

Şebinkarahisar meyve ve sebze üretiminde sadece kent ihtiyaçlı bir üretim potansiyeline sahip olsa da özellikle endüstriyel bitki olarak yetiştirilen tek ürün olan tütün, kota uygulamaları neticesinde tarım alanlarının azalması ile cazibesini yitirmiştir. Bunun yanında Şebinkarahisar cevizini ayrıca açıklamak gerekir. Bu kapsamda şöyle bir özet değerlendirme verilebilir:

Şebin ceviz çeşidi Şebinkarahisar İlçesi Kırkgöz Mahallesi orijinelidir. Çeşidin orijinindeki ortalama meyve ağırlığı 9,40 g, iç ağırlığı 6,60 g, iç randımanı %63 ve yağ içeriği ise %69,40 olarak belirlenmiştir. Çeşidin Tokat İli – Niksar İlçesi Ekolojik Şartlarında ise ortalama meyve ağırlığı 11,36 g iç ağırlığı 7,44 g iç randımanı %65,14 ve yağ içeriği ise %67 olarak saptanmıştır. Niksar Ekolojik koşullarında çeşitte salkımda 2-4 adet meyve ve yan dallarda ise %30-40 arasında meyve varlığı tespit edilmiştir (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

Çeşidi değerli kılan önemli özellikler:

1. Geç yapraklanma nedeniyle ilkbahar geç donlarına tolerans
2. Yan dallarda yeterli oranda meyve teşekkülü
3. Salkımda en az 2-4 adet meyve sayısı
4. İnce kabuk
5. İç cevizin kabuktan kolay ve bütün olarak çıkması
6. Açık renkli iç ceviz
7. Düşük oranda iç büzüşmesi

Çeşidin olumsuz özellikleri:

1. İç kurduna hassasiyet
  2. Kurağa hassasiyet
  3. Güneş yanıklığına hassasiyet
  4. Kabuğun çok kolay kırılması nedeniyle taşınmada karşılaşılan zorluklar
- (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

Özelliklerden anlaşıldığı gibi Şebin cevizi salkımda en az 2-4 meyve vermesi nedeniyle oldukça verimlidir. Ayrıca ince kabuklu olması iç cevizin bütün olarak çıkarılmasında kolaylık sağlamaktadır. Kabuklu ortalama kg fiyatları 30-35 TL'dir. Kabuksuz ortalama kg fiyatları 60-65 TL'dir. 1 kg kabuklu cevizden yaklaşık 600gr iç

ceviz elde edildiği göz önüne alındığında ve Şebin cevizinin ince kabuklu olması ve iç cevizin kırılmadan çıkarılması nedeniyle ekonomik getirisi oldukça yüksektir. Tarım Bakanlığı verilerine göre 5 dönümlük bir bahçeden tam verim alındığında yaklaşık 2 ton birinci sınıf ürün elde edilmesi, Şebin cevizinin ekonomik açıdan önemini vurgulamaktadır. Bunun yanında getirisi yüksek olan Şebin cevizinin dış etkenlere karşı zayıf olması üretimde olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Güneş yanıklığına hassasiyet, dış kabuğun ince olması, kurağa hassasiyet olumsuz özellikler olarak sıralanabilir. Özellikle geçtiğimiz üç yıl içerisinde aşırı soğuklardan dolayı Şebin cevizinin beklenenin çok altında ürün verdiği bilinmektedir. Tüm bu şartlara rağmen Şebin cevizinin sınıfının en değerli türlerinden biri olması ekonomik potansiyelini oldukça canlı tutmaktadır. Geniş yaylaları bulunan Şebinkarahisar hayvancılık faaliyetlerine çok müsaittir. Asarcık, İndimerek, Saydere, Yedigöz, Sarıçiçek, Çetek Yaylaları en meşhur yaylalarındandır. Yörede küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık, birlikte yapılmakta olup sığır ve koyun sayısında son dönemlerde hızlı bir artış görülmektedir. Süt üretimi yüksek olmasına rağmen, ulaşım imkânlarının elverişsizliği ve ilçede hayvansal ürünleri işleyen kuruluşların yetersizliğinden dolayı bu ürünler çoğunluğu evlerde işlenmektedir (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

Tablo.19: Yıllık Hayvan Sayısı ve Hayvansal Üretim

Hayvan Adı	Yetişkin	Genç-Yavru	Toplam	Sağılan hayvan sayısı (baş)	Süt (Ton)
Sığır (Kültür)	10900	4100	15000	5400	19.693.80
Manda	289	80	369	104	102.416
Sığır(Melez)	9000	1.381	10.381	4950	13.468.95
Sığır(Yerli)	425	195	620	279	363.816
Koyun (Yerli)	7000	5900	12900	3.045	237.51
Keçi(Kıl)	7.378	5300	12.678	4.268	401.192

Kaynak: (TÜİK, 2017).

Tablo.20: Yıllık Küçükbaş Hayvan Sayısı

Hayvan Adı	Mevcut sayı
Yumurta Tavuğu	32800
Hindi	1200
Kaz	100

Kaynak: (TÜİK, 2017).

İlçede hayvancılık bölge halkı tarafından oldukça benimsenmesine rağmen endüstriyel anlamda gelişmediği için TÜİK verileri sayıları olduğundan az görülmektedir. Bunun nedeni, bölge halkının yüksek bir kısmı küçük ve büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yapmakta ve bu hayvanlardan elde ettiği ürünleri evlerinde kendi ihtiyaçları olarak işlemektedir. Dolayısıyla istatistiki verilere ne yazık ki yansımamaktadır. İlçedeki bu potansiyelin gerekli teşvik ve yatırımlarla beraber ekonomik canlılığa katkı payı oldukça yüksek olacaktır.

Tablo.21: İşletme ve Kovan Sayısı ve Hayvansal Üretim

Hayvan Adı	Arıcılık yapan işletme sayısı(adet)	Yeni kovan sayısı	Eski kovan	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
Arıcılık	285	12,463	118	12,581	226.4	5

Kaynak: (TÜİK, 2017).

İlçe çok geniş bozkırlara sahip olması bakımından arıcılığa oldukça elverişlidir. Son yıllarda bölge halkının arıcılığa ilgisi oldukça artmış durumdadır. Şebinkarahisar balı kalitesini 1400 üreticinin katıldığı Uluslararası Muğla Arıcılık ve Çam Balı kongresinde Anzer balıyla aynı kalitelere sahip olarak en iyi ballar arasında yerini almış ulusal haber ajanslarının da ilgisini çekmiş ve yerini alarak kalitesini kanıtlamıştır. Gerekli desteklerle birlikte arıcılık ihracat yapabilecek duruma gelerek büyük ekonomik katkılar sağlayabilecek potansiyele sahiptir.

Şebinkarahisar Gülü

Bu bitki, Pierre de Tchihatcheff (Pyotr Alexandrovich Chikhachov,16 Ağustos1812-13 Ekim 1890, Rus Doğa Tarihçisi ve Yer Bilimcisi) tarafından 1867

yılında, Giresun ili, Şebinkarahisar ilçesinde ve kısmen de Gümüşhane ilinde tespit edilmiştir. "Giresun Karasal ve Sucul Biyoçeşitlilik Envanter Çalışması" nda literatür bilgileri kısmında Giresun ve Gümüşhane illeri dağılımlı endemik bitki olarak belirtilmiştir. 150 yıldır tespiti yapılamayan bitkinin, Adonis cyllenea varyete paryadrica (kan damlası, horoz gülü) yöresel adı Şebinkarahisar Sarı Dağ Gülü'dür. Bitki, 19 Mayıs Üniversitesi Biyoloji Bölümündeki akademisyenlerin yönlendirmeleri, Şebinkarahisar'da yaşayan duyarlı vatandaşların katkıları, Giresun Orman ve Su İşleri yetkilileri, Şebinkarahisar DKMP yetkililerinin özverili çalışması sonucunda, 150 yıldan sonra 12.07.2017 tarihinde tekrar tespit edilmiştir (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2018).

150 yıl aradan sonra tekrar görülen Şebinkarahisar Gülü Doğa Koruma ve Milli Parklar tarafından korumaya alınmıştır. Gerekli çalışmalar yapıp üretimi yapıldıktan sonra nadir bir tür olması sebebiyle ilçenin ekonomik havuzuna bir katkı da Şebinkarahisar gülünden sağlanacağı düşünülmektedir.

8.2.7.Şebinkarahisar'ın Ekonomik Sorunları

Şebinkarahisar'ın ekonomik durumuna bakıldığında ilçenin turizm potansiyelinin kullanılamaması başlıca sorunlardan biridir. Özellikle ilçede birçok tarihi yapının bulunması ve ilçe kültür ve inanç turizmine elverişli olmasına rağmen gerekli tanıtımların yapılamaması, konaklama imkânlarının kısıtlı olması, tarihi eserlerin korunmasına ve tanıtılmasına ilişkin çalışmaların yeterli olması bu potansiyeli canlı tutmakta sorun teşkil etmektedir. Yerel yönetimler ve bakanlık çalışmalarıyla, turizm alanında yapılacak çalışmalarla birlikte ilçe ekonomisine canlılık kazandırılmalıdır.

Tarım ve hayvancılığın ilçede çok yaygın olmasına karşın endüstriyel anlamda gelişmemesi bir değer sorundur. İlçe de büyük bir kesimin tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamasına rağmen üretimin büyük ölçüde yerel ihtiyaçlar karşılama odaklı olması ekonomik bir kayıptır. Gerekli teşvikler ve yatırımlarla birlikte bölge halkı hem bireysel anlamda ekonomik güce sahip olabileceği gibi ilçe ekonomisine de büyük ölçüde katkı sağlayacaktır. Büyük ve küçükbaş hayvancılığın yanında, arıcılık ve tarıma elverişle ilçede bu potansiyelin beklenen düzeye

getirilmesi ile birlikte sadece ekonomik değil sosyal anlamda da ilçeye canlılık katacaktır.

Ekonomik sorunların bir diğer temel nedeni de ilçenin coğrafi yapısı, kütle hareketleri, yağış rejiminin değişkenliğidir. Özellikle tarım ile ilgilenen kesimin doğal koşullar sebebiyle beklenen üretimin altında verim alması ekonomik sorunlarla birlikte ilçenin kanayan yarası olan göç sorunun sebeplerini oluşturmaktadır. Endüstriyel anlamda gelişimin önünde olan bir diğer engel ise ilçenin yıllardır çözemediği ama 2018 yılı itibari ile tamamlanması beklenen Eğribel Tüneli ile aşmayı düşündüğü ulaşım sorunudur. 2017 Giresun Valiliği faaliyet raporlarına göre Giresun ve tüm ilçeleri dahil toplamda 72,65 km asfalt çalışmasının 38,3 km'nin Şebinkarahisar'a uygulanması ulaşım alanında kentin ne kadar geride olduğunun bir göstergesidir (T.C. Giresun Valiliği, 2018).

İlçenin ekonomik sorununun temelinde göç yatmaktadır. Özellikle genç nüfusun istihdam alanlarının kısıtlı olması sebebiyle, geçim kaynaklarını büyük şehirlerde araması ilçenin iş gücü kaybına zemin hazırlamaktadır. Şebinkarahisar'daki girişimciler ve devlet destekli endüstriyel projeler ile istihdam alanları açılarak hem ekonomik canlılığın sağlanacağı hem de göç sorununun çözülebileceği düşünülmektedir.

8.3.Bölgesel Kalkınma Teorileri Çerçevesinde Şebinkarahisar'ın Ekonomik Yapısının Analizi

Günümüzde bölgelerarası gelişmişlik farkları, ülkeler için önemli bir sosyo-ekonomik sorunu teşkil eder. Gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan Türkiye'de bu sorun uzun yıllar boyu etkisini göstermektedir. Teşvik ve yatırım projeleri gibi çeşitli araçlarla bölgelerarası dengesizliklerin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi amaçlanmaktadır. Ancak kaynak ve imkânlar çoğu zaman yeterince verimli şekilde yönlendirilemediğinden, dengesizliklerin arasındaki uçurum da artış göstermektedir.

Maliyetlerini minimuma indirerek karlarını maksimize etmeye çalışan firmalar, üretim ve dağıtım yerlerini seçerken maliyet kalemlerinden biri olan taşıma giderlerini dikkate aldıklarında tüketiciye en yakın teslim alanını seçmeye çalışırlar. Taşıma masraflarının önemli bir nokta olduğu kuruluş yeri teorisi ve yeni ekonomik coğrafya yaklaşımı ile Şebinkarahisar değerlendirildiğinde, ilçenin büyük il

merkezlerine uzak olması, tarıma elverişli olduğu halde üretimin sadece ilçe içerisindeki ihtiyaçları karşılamaya yönelik olması bakımından önem arz etmektedir. Tarım veya endüstri sektöründe yatırım yapmak isteyen girişimciler için uzaklığın getirdiği taşıma masrafları artacağından üretim tercihlerini başka yerler için kullanacaklardır. Bu bağlamda, ilçenin lojistik faaliyetlerinin gelişmesi açısından ulaşımın kolaylaştırılmasına yönelik politikaların uygulanması gerekmektedir.

Reilly kanunu açısından Şebinkarahisar ele alınırsa, nüfusun az olması sebebiyle, ilçedeki işletmelerin perakende etki alanları oldukça dardır. Yakın ilçelerde pazar imkânı bulmakla birlikte yeterli potansiyelin sağlanamaması dolayısıyla fiyatlarda farklılık yaşanmaktadır.

Şebinkarahisar, merkezi yerler teorisi kapsamında değerlendirildiğinde, çeşitli ürün ve hizmetlerin ilçeden oldukça uzaktaki merkezlerde bulunması, birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Özellikle sağlık ihtiyaçları bu hususta önemli bir yere sahiptir. Temel ve kısa vadeli ihtiyaçlar dışında, halkın büyük çoğunluğunun bu ihtiyaçlarını özellikle ilçeye yakın il merkezlerinden karşıladığı saptanmaktadır. Göçün sebeplerinden biri de kişilerin belirli yaşam standartlarını sağlayabilmeleri açısından yerleşim yerlerini, ilçeden farklı merkezlere doğru değiştirmeleridir.

Stewart 'ın nüfus ve uzaklık üzerine kurulan cazibe modelindeki göçün itme ve çekme faktörlerine bakıldığında, Şebinkarahisar'da, uzaklık, işsizlik, temel sağlıktan yoksunluk gibi itme faktörleri görülmektedir. Yaklaşımındaki bu faktörlerin yanında kişisel ve mesleki gelişim, eğitim ve aile birleşimleri gibi sebeplerle de ilçe göç vermeye devam etmektedir. İlçede bulunan meslek yüksekokullarının nüfusa etkisi kısa vadede bir potansiyel oluşturduğundan, uygulanacak politikalarla kalıcı çözümler sunulmalıdır.

Sektörler teorisine göre bir sektörde çalışan emek faktörünün artmasının kişi başına düşen geliri düşüreceğine değinilmiştir. Özellikle tarım sektörü açısından elverişli bir ilçe olmasına rağmen Şebinkarahisar'da tarımsal faaliyetlerin potansiyelin oldukça altındadır. Öncelikle sanayi alanında girişimlerde bulunarak gelişmenin sağlanması ile birlikte tarım sektöründe çalışabilecek emek faktörünün fazla kısmının sanayi sektörüne aktarılması ile yaklaşıma göre vurgulanan kişi başına düşen gelir durumunun dengelenebileceği düşünülmektedir.

Şebinkarahisar'ın yakındaki il merkezlerine uzak ve çevresindeki küçük ilçelere yakın olması göz önünde bulundurulduğunda, önemli bir alt merkez konumundadır. Özellikle Alucra gibi ilçelere göre gelişme potansiyeli ile ürün ve hizmet çeşitliliğinin kısmen yüksek olması sebebiyle birçok açıdan imkânlarının olduğu söylenebilir. Kalkınma kutupları teorisi çerçevesinde değerlendirildiğinde, ilk olarak Şebinkarahisar'ın bir kalkınma kutbu oluşturularak ekonomik gelişmenin canlandırılması sağlanmalıdır. Teoriye göre, kutup oluşan bölgenin dışında kalan bölgeler başta geri kalmış gibi gözükseler de, Şebinkarahisar'ın kalkınması belirli bir seviyeye ulaştığında diğer bölgelerinde gelişme göstereceği anlaşılmaktadır.

Yeni sanayi odakları teorisi açısından Şebinkarahisar ele alındığında, sanayi anlamında yeterince gelişemediğinden, teorinin hedefindeki başarıyı sağlayacak özellikleri taşımadığı düşünülmektedir.

İlçenin üretim faaliyetlerini ve çeşitliliğini artırmasıyla birlikte endüstrileşmenin etkisi ile ihracat için uygun bir pazar olabileceği düşünülmektedir. Özellikle ceviz kalitesi bakımında önemli bir konuma sahip olan Şebinkarahisar, gerekli teşvikler ve duyarlı girişimciler ile sürdürülebilir başarılarla imza atabilecektir.

Birikimli nedensellik teorisine göre piyasa güçlerinin verimli faktörler üzerindeki etkileri sebebiyle bölgelerarası gelişmişlik dengesizliklerini artırdığı belirtilmektedir. Bu teoriye göre verimli faktörlerin gelişmiş bölgelere aktarılmasıyla, geri kalmış bölgelerin durgunluk seviyesi artacağından, Şebinkarahisar'daki işgücünün azalması ve tarıma elverişli arazilerin nadasa bırakılması, ilçenin gerilemesine sebep olacaktır.

İlçenin sosyo-ekonomik anlamda gelişmesinin başlangıcı mutlaka üretim ile gerçekleşecektir. Neo-klasik yaklaşımının temeli olan üretimin yanı sıra, Keynesyen bölgesel kalkınma yaklaşımının önemli noktası olan tasarruflar birlikte değerlendirildiğinde, bölgesel dengesizliklerin azalacağı düşünülmektedir. Ayrıca devletin uygulayacağı uzun vadeli yatırım politikalarının ilçe nüfusuna önemli ölçüde katkı sağlayacağı beklenmektedir.

9. ŞEBİNKARAHİSAR’IN EĞİTİM VE SAĞLIK KURULUŞLARI, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bu bölümde ilçenin eğitim ve sağlık kuruluşları incelenerek saptanan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri iki ana alt başlık altında incelenmiştir.

9.1. Şebinkarahisar’ın Eğitim Kuruluşları, Sorunları ve Çözüm Önerileri

Bu alt bölümde Şebinkarahisar’daki eğitim kuruluşları hakkında bilgi verilerek sorunlar ve çözüm önerileri iki başlık altında incelenmiştir.

9.1.1. Şebinkarahisar’ın Eğitim Kuruluşları ile İlgili Sorunlar

Bu bölümde Şebinkarahisar’da bulunan eğitim kurumlarına ilişkin bilgiler ve sorunlarına yer verilmiştir.

Tablo.22: Eğitim Kuruluşları

İLKOKUL	ORTAOKUL	LİSE
Avutmuş İlkokulu	İstiklal Ortaokulu	O.H.H Tekişik Anadolu Lisesi
İstiklal İlkokulu	Yavuz Selim Ortaokulu	Sağlık Meslek Lisesi
Uğurca İlkokulu	İmam Hatip Ortaokulu	Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi
Yavuz Selim İlkokulu	Yavuz Selim İmam Hatip Ortaokulu	Şebinkarahisar Çok Programlı Lisesi
	Şebinkarahisar Yatılı Bölge Ortaokulu	Fen Lisesi
		Şebinkarahisar İmam Hatip Lisesi

Kaynak: (M.E.B, 2018).

İlçe genelinde 2018 itibari ile Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı 4 ilkokul, 5 ortaokul ve 6 lise olmak üzere toplam 15 tane okul mevcuttur. Ayrıca ilçede 4 derslik, 7 öğretmen ve 148 öğrenci sayısına sahip “125. Yıl Ana Okulu” mevcuttur. Ek olarak Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde 4 kurum mevcuttur. Bunlar Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, Mesleki eğitim merkezi müdürlüğü, Şebinkarahisar Öğretmenevi ve Şebinkarahisar Rehberlik Araştırma Merkezidir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2018).

Tablo.23: İlkokul Bilgileri

OKUL ADI	DERSLİK SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI
Avutmuş İlkokulu	7	7	122
İstiklal İlkokulu	19	22	411
Uğurca İlkokulu	3	3	36
Yavuz Selim İlkokulu	13	17	310

Kaynak: (M.E.B, 2018).

Tablo.24: Ortaokul Bilgileri

OKUL ADI	DERSLİK SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI
İstiklal Ortaokulu	14	23	317
Yavuz Selim Ortaokulu	10	13	224
İmam Hatip Ortaokulu	7	12	148
Yavuz selim İmam Hatip Ortaokulu	10	13	224
Şebinkarahisar Yatılı Bölge Ortaokulu	11	13	115

Kaynak: (M.E.B, 2018).

Tablo.25: Lise Bilgileri

OKUL ADI	DERSLİK SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI
Ö.H.H Teknisik Anadolu Lisesi	10	20	286
Sağlık Meslek Lisesi	7	10	214
Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	8	21	110
Şebinkarahisar Çok Programlı Lisesi	16	17	165
Fen Lisesi	12	19	211
Şebinkarahisar İmam Hatip Lisesi	16	22	326

Kaynak: (M.E.B, 2018).

Millî Eğitim Bakanlığı verileri incelendiğinde ilçe merkezinde ilkokullarda 42 derslik 49 öğretmen 879 öğrenci, Ortaokullarda 52 derslik 74 öğretmen 1028 öğrenci, liselerde ise 69 derslik 109 öğretmen ve 1312 öğrenci mevcuttur. Toplamda 163 derslik 232 öğretmen ve 3219 öğrenci mevcuttur. Kentin nüfusunun 11000 civarında olduğu düşünüldüğünde 3219 aktif okuyan sayısı azımsanmayacak kadar iyi bir tablodur.

Tablo.26: Yüksekokul Bilgileri

Okul adı	Program sayısı	Derslik sayısı
Şebinkarahisar Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu	17	10
Şebinkarahisar Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	16	12
Şebinkarahisar Uygulamalı bilimler yüksekokulu	8	17

Kaynak: (Giresun Üniversitesi, 2018).

Şebinkarahisar'da Meslek Yüksekokulu, Cumhuriyet Üniversitesi'ne bağlı olarak 1997 yılında Şebinkarahisar Meslek Yüksekokulu adı ile kurulmuştur. 1998 yılında Elektrik ve Gıda Teknolojisi programlarına öğrenci olarak eğitim-öğretime başlamıştır. 2006 yılı içerisinde Şebinkarahisar Meslek Yüksekokulu 17.03.2006 tarih ve 26111 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5467 Sayılı kanunla, 2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununa eklenen yeni ek maddelerle kurulan Giresun Üniversitesi'ne bağlanmıştır. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığının 10.05.2012 Tarihli toplantısı sonucunda 2547 Sayılı Kanun'un 2880 Sayılı Kanun'la değişik 7/d-2 maddesi kapsamınca Şebinkarahisar Meslek Yüksekokulumuz Şebinkarahisar Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Şebinkarahisar Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Olarak ikiye ayrılmıştır. Uygulamalı Bilimler Meslek Yüksekokulu, Giresun Üniversitesinin hızlı gelişme sürecinde eğitim-öğretim ailesine son katılan en genç ve vizyoner üyelerinden biridir. Eğitim-Öğretime Şebinkarahisar Yerleşkesi içerisinde kendine ait binasında 2010-2011 Akademik Yılında başlamıştır. Bu bina, hayırsever iş adamı Feyzi KIRAÇ tarafından yaptırılarak 2009 yılı Ağustos ayında üniversiteye teslim edilmiştir (Şebinkarahisar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, 2018).

Kentin genç nüfus okuryazarlık oranının yüksek olduğunu daha önce nüfus yapısında incelemiştik sonuç olarak ilçenin eğitime ilgisi oldukça yoğun iken imkân ve koşulları gözden geçirecek olursak; ilçede eğitimi karşılayacak ölçüde okullar ve eğitim merkezleri var olmasına karşın okullarda yeterli laboratuvar, bilişim merkezleri ve sosyal etkinlik alanları kısıtlıdır. Bunun yanında beslenme ve güvenlikle ilgili sorunlarda tam anlamıyla karşılanamamaktadır. Son olarak kentin güzel sanatlar ile ilgili bir eğitim kurumu eksikliği de mevcuttur.

9.1.2. Şebinkarahisar'ın Eğitim Kuruluşları ile İlgili Çözüm Önerileri

Eğitim potansiyeli oldukça yüksek olan ilçede bu potansiyelin dinamizmini arttırmak adına bilim ve teknoloji laboratuvarları kurulmalı ve bu yöne eğilimli öğrencilerin burs teşvikleriyle birlikte ilgili alanlara yönlendirilmeleri gerekmektedir.

Özellikle ilkokul ve ortaokullar da beslenmenin oldukça önemli olduğunu göz önüne alarak okullarda yemekhaneler kurulmalı ve beslenme programları çıkarılarak buna bağlı hizmet verilmelidir.

Okumanın bir kültür haline gelebilmesi adına yeterli ilgiyi karşılayabilecek ortama ve teknik donanıma sahip kütüphaneler kurulmalıdır.

Doğal yeteneklerin kazanımı açısından sadece okullarda müfredat gereği verilen kısıtlı güzel sanatlar eğitimi yanında bu ihtiyacı karşılayacak ölçüde ilçeye güzel sanatlar ile ilgili bir eğitim kurumu kazandırılmalıdır.

9.2. Şebinkarahisar'ın Sağlık Kuruluşları, Sorunları ve Çözüm Önerileri

Bu bölümde Şebinkarahisar'daki sağlık kuruluşları incelenerek ilgili sorunlar ve çözüm önerilerine yer verilmiştir.

9.2.1. Şebinkarahisar'ın Sağlık Kuruluşları ile İlgili Sorunlar

Şebinkarahisar'da bulunan sağlık kuruluşları şunlardır; Devlet Hastanesi, Aile Sağlığı Merkezi ve Sağlık evleridir. Bunlar aşağıda kısaca tanıtılmıştır:

-Şebinkarahisar Devlet Hastanesi:

İlk kurulumu 1948 yılında olmuş 2012 yılında yeni yapılan şimdiki hizmet binasına taşınmıştır. Devlet Hastanesi, Ana Bina olmak üzere 2 bloktan oluşmaktadır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2018).

Şebinkarahisar Devlet Hastanesinin, yatak kapasitesi 75, doktor sayısı 10, toplam personel sayısı 120, yıllık hasta sayısı 106.324'tür (T.C. Giresun Valiliği, 2018).

-Şebinkarahisar Aile Sağlığı Merkezi:

50 köye hizmet vermektedir. Sağlık merkezinde 7 doktor görev yapmaktadır. Bu merkezde;

-Laboratuvar Hizmetleri, Aile Planlaması Hizmetleri, Bebek – Çocuk İzlemleri, Bağışıklama Hizmetleri, Gebelik İzlemleri, Poliklinik Hizmetleri, Enjeksiyon – Pansuman hizmetleri verilmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2018).

-Şebinkarahisar Sağlık Evleri:

Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi hakkında Yönetmelik ve Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Yönerge 'de Sağlık Ocaklarına bağlı hizmetin gerektirdiği sayıda çok yönlü sağlık hizmeti veren sağlık evleri bulunacağı belirtilmektedir. Sağlık evleri sağlık ocağının bulunduğu yerleşim yeri dışındaki yerleşim yerlerinde (ocağa bağlı uygun köylerde) ulaşılabilirliği kolaylaştırmak için oluşturulan yapılanmalardır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2018). Şebinkarahisar'da 10 tane sağlık evi vardır. Bunlar;

Şebinkarahisar 125. Yıl Sağlık Evi, Şebinkarahisar Alişar Sağlık Evi, Şebinkarahisar Bayramköy Sağlık Evi, Şebinkarahisar Çakır Sağlık Evi, Şebinkarahisar Gürpınar Sağlık Evi, Şebinkarahisar Hasanşeyh Sağlık Evi, Şebinkarahisar Kınık Sağlık Evi, Şebinkarahisar Saraycık Sağlık Evi, Şebinkarahisar Taşçılı Sağlık Evi, Şebinkarahisar Tepeltepe Sağlık Evi (Halk Sağlığı Merkezi, 2018).

İlçede ki sorunlardan bahsedecek olursak şöyle bir genel değerlendirme yapabiliriz:

Ülkemizin en büyük sağlık sorunlarından biri olan sağlık merkezlerindeki uzman tıbbi personel sayısının azlığı Şebinkarahisar'da da kendini göstermektedir.

Eldeki mevcut imkânların iyi olması, fakat bu imkânların verimli bir şekilde kullanılamaması sağlık sorunlarının oluşmasındaki baş faktörlerden biridir.

İlçe halkı daha karmaşık cerrahi operasyonlar için il merkezine gitmek zorundadır. Fakat ulaşım Şebinkarahisar'ın en önemli sorunlarından biri olduğundan bölge insanları büyük sıkıntılarla karşı karşıya kalmaktadır.

Sağlık sektöründeki ara eleman ihtiyacına cevap vermek adına kurulmuş eğitim ve öğretim kurumlarının azlığı ve gerekli verimli geri dönüşümün gerçekleşmemesi Şebinkarahisar için önemli bir sorun oluşturmaktadır.

Giresun veya Şebinkarahisar'da sağlık eğitimi almış öğrencilerin gerekli taleplerinin karşılanmamasından dolayı başka illerde çalışma hayatına başlaması da bölgenin sağlık alanındaki kalkınması önünde ki engellerden biridir.

9.2.2. Şebinkarahisar'ın Sağlık Kuruluşları ile İlgili Çözüm Önerileri

Şebinkarahisar, Giresun'un iç kesiminin sağlık ihtiyacını karşılayabilecek potansiyelindedir. Bunun için sağlık eğitimi veren kurumların sayısı arttırılmalı, taslak projeler hayata geçirilmelidir.

İlçede sağlık eğitimi alan öğrencilere, devlet ve sivil toplum kuruluşları gerekli desteği vermeli ve ilgili kurumlarla iletişime geçip yurt ve sosyal ihtiyaçları için fon oluşturmalıdır.

Şebinkarahisar'da çalışan uzman doktor, hemşire ve diğer sağlık çalışanlarına sosyal güvence üst sınırdan sağlanıp, ilçe için önemli değere sahip uzman personel ihtiyacı karşılanmalıdır.

İlçe halkının Şebinkarahisar'daki sağlık kuruluşlarına hızlı ve konforlu ulaşımı sağlanmalıdır.

Dünya genelinde büyük sorun teşkil eden kanser, diyabet gibi hastalıklar için farkındalık oluşturacak projeler geliştirip, bu projeleri yerel medya aracılığıyla bölge halkına ulaştırılmalıdır.

İlçede sağlık eğitimi almış öğrencilerin, ilçedeki hastane ve sağlık ocaklarında çalıştırılarak sağlık alanındaki istihdamın artması sağlanmalıdır.

10. ŞEBİNKARAHİSAR'IN KÜLTÜREL YAPISI, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bu bölümde Şebinkarahisar'ın kültürel mirası olan gelenek ve görenekleri tanıtılarak bu geleneklerin kaybolmaması adına yapılabilecek çözüm önerilerine yer verilmiştir.

10.1.Şebinkarahisar'ın Kültür Öğeleri, Gelenekler, Görenekler, Yiyecekler, Giyecekler, Düğünler ve Eğlence Türleri

Bu başlık altında Şebinkarahisar'ın gelenek görenek ve adetleri tanıtılarak yöresel giyim, inanışlar hakkında bilgi verilmiştir.

10.1.1. Halk Oyunları ve Türküler

Şebinkarahisar bulunduğu konum ve köklü geçmişinden dolayı kendine has sanatsal ve folklor öğeleri barındırmaktadır.

Düğünleri her zaman çalgılı, pek az olarak da çalgısız geçer. Kız evinde başlıca tef, kemençe, ut (ayrıca gramofon gibi vasıtalar) , oğlan evinde ise davul zurna, kimi de zurna yerine klarnet yahut incesaz takımı, tulum (çoban gaydası), zilli tef, maşa (yine gramofon veya radyo) gibi musiki imkânları işletilir. Bu çalgılarla kadın ve erkekler kendi alemlerinde; Dik Ayak, Düz ayak, Fırlanma, Çiftetelli, Tamzara, Türkmen Kızı, Karadeniz, Temür Ağa, Hoşbilezik ve Bıçak Oyunu çeşitleri gibi mahalli ve milli oyunları toplu yahut yalnız olarak oynarlar. Oynayışlarında bir mekik intizamı yaşandığı (yeknesaklığı "tekdüzelik, monotonluk" rağmen) müşahade edilir. Oyuncu ve seyirciler her vesilede fazlasıyla hoşnut edegelmiş olan çeşitlerdir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018).

10.1.2. Düğün Adetleri (Kız İsteme, Nişan Töreni ve Nikâh)

Şebinkarahisar'da Türk gelenek yapısının etkilerini, düğün öncesi ve sonrası etkinliklerde rahatlıkla görmek mümkündür. Kentleşme öncesi Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde geleneksel düğün adetlerinin birbirine benzerlik gösterdiği bilinmektedir. Şebinkarahisar'da düğünlerin, geleneksel kültürde önemli bir yeri vardır.

Eski geleneklere göre, oğlan 18-20 yaşlarına geldiğinde ana-baba kız aramaya koyulurlar. Münasip bir kız bulunduğunda oğlan evinden üç kadından ibaret bir dünür heyeti kurulur ve kız evine gönderilir. Giden dünür heyeti belli etmeden kız evini ve

kızı inceden inceye gözden geçirirler. Görünüşte uygun bulunmuş olan kızların yaşını da öğrendikten sonra kalkarlar. Eski geleneklere göre kızlarda evlenme yaşı genellikle düşüktür. 15 ila 20 yaş arası evlenme yaşıdır (Özdemir ve Özhan, 1983, s.97).

Evlenme çağına gelen kız evleneceği kişi ile hür iradesi ile evlenebiliyor. Eskiden görücü usulü ile evliliklerin yapıldığı bilinen bir gerçektir. Evlenme niyetinde olan erkek tarafı kız tarafına başlık parası verir. Bu para kızın yetiştirilmesinde anne emeğinin karşılığı olan süt hakkı olarak algılanması adetindedir. Verilen para miktarı evlenen kişinin aile zenginliği ile orantılıdır. Gelinin eve getirdiklerine ise çeyiz adı verilirdi. Terk edilmiş bir gelen olsa da geçmişte çok az da olsa beşik kertmesi geleneği yapılmıştır. Evlenme aileler arasında yapılacak düğün töreni ile olur, yakın çevre ve akrabalar düğüne davet edilirdi. Mehir, güveyi tarafından gelin adayına belirli miktardaki paradır. İslam hukukuna göre nikâh akdinden önce veya nikâh akdi sırasında şahitler huzurunda güveyi tarafından gelin adayına verilmesi gereken paradır (Çalık, 2016, s.423-424)

Günümüzde yukarıda bahsedilen birçok düğün âdeti devam etmekle birlikte başlık parası kavramı uzun süreden beri uygulanmamaktadır.

10.1.3. Giyim ve Kuşam

Giresun ili Şebinkarahisar ilçesi köklü bir tarihe sahip olmanın yanı sıra gelenek görenek, kültürel değerler ve ürünlerin kullanım ve yaşatılmasını sürdürebilen nadir bölgelerimizdendir (Koç, Koca ve Durmaz, 2013, s.47).

Kat kat giyinme geleneği Türk giysilerinin zenginliğini ve çeşitlenmesini sağlayan en önemli özelliklerindedir. Önceleri ihtiyaç olarak gelişim gösteren katlı giyinme daha sonraki dönemlerde süsleme unsuru olarak kullanılmıştır (Koç ve Koca, 2012, s.141).

“Fingo” yörenin genç kız ve gelinlerini tasnif edecek şekilde kullanılan, kırmızı kadife ya da çuha kumaştan kol ve etek uçları oyularak biçimlendirilmiş ve üzeri renklendirilerek dikilen bir giysidir (Koç, Koca ve Durmaz, 2013, s.47).

Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi ve aksesuarları, genç kızlar için 9 parçadan, gelinler için 10 parçadan oluşmaktadır. Şebinkarahisar kadınları tarafından emek verilerek hazırlanan giysi ve aksesuarlar özel günlerde sırasına göre şu şekilde

giyilmektedir: köynek, şalvar, etek entari, fingo (cepken), kuşak, önlük, pullu yemeni, tepelik (gelinler takmaktadır), çorap, ayakkabı. Şebinkarahisar geleneksel kadın giysiler; başa takılan, üst-alt bedene giyilen, bele takılan ve ayağa giyilen giysi ve aksesuarlardan oluşmaktadır. Geleneksel kadın giysilerinden pullu yazma ve tepelik başa takılmakta; köynek şalvar, üç etek ve fingo bedene giyilmekte; kuşak ve peştamal bele takılmakta ve çorap ayağa giyilmektedir. Giysilerden köynek ve üç etek-entarinin kol özelliğinin aynı olduğu ve kollara katlanınca üçgen şeklini alan kare parçaların yerleştirildiği görülmektedir. Bu parçalar, kola rahat hareket sağlama özelliği kazandırmak için yerleştirilmektedir. Geleneksel giysilerden fignonun; aksesuarlardan pullu yemeni ve tepeliğin süslenmesi, karakteristik bir yapıya sahiptir ve emek verilerek özenle hazırlanmaktadır. Fingoda uygulanan bezemeler, kişilerin zevkine göre değişmektedir. Aksesuarlardan çorap ve ayakkabının günümüz koşullarında üretilen çorap ve ayakkabılarla yer değiştiği dikkat çekmektedir (Ceranoğlu, 2016, s.137-164).

10.1.4. Yiyecekler

Coğrafi konumu itibariyle Anadolu ve Karadeniz'i bağlayıp bir kültürün harmanı durumunda olan Şebinkarahisar, zengin bir yiyecek kültürüne sahiptir.

Şebinkarahisar'ın belli başlı mahalli yemekleri sırasıyla aşağıda belirtilmiştir.

Fırın Kuru: Şebinkarahisar ilçesinin mahalli ekmek çeşididir. Taş fırınlarda simit gibi yuvarlak şekilde pişirilen hamur, daha sonra yine aynı fırınlarda kurutulur. Kuruyan ekmek yenileceği zaman ısıtılarak yumuşatıldıktan sonra veya kuru haliyle yenilir.

Toyga Çorbası: yarma, kuru fasulye, nohut ile pişirilir. Daha sonra ayran (katık) katılır. Nane tereyağı içerisinde kavrulur, bu karışıma tuz, kırmızıbiber, salça ilave edilir. Buna halk dilinde sokarış denilir. Hazırlanan sokarış çorbaya ilave edilir.

Siron: Yufka ekmeği beş-altı kat katlandıktan sonra kesilir. Tepsilere dizilir, daha sonra sıcak sulu yağ gezdirilerek ıslatılır ve üzerine yoğurt ve eritilmiş tereyağı dökülerek yenilir.

Keşkek: Yarma, kuru fasulye, nohut, et karışımı ile pişirilir. Pişen yemeğin üzerine tereyağı dökülerek servis yapılır.

Gavut: Mısır unu ateşte iyice kavurulduktan sonra, erimiş tereyağı ve şerbet katılarak servise hazırlanır.

Mihla: Turşu, domates, ıspanak, pazı(pezük)'dan yapılır. Adı geçen malzemeler ceviz kütüğünde iyice dövüldükten sonra, yağ, kavurma ve soğanla karıştırılarak pişirilir.

Katmer: Hamur yufka şeklinde açılır, arasına yağ ve ceviz koyulur kapatıldıktan sonra sac, fırın veya tavada pişirilerek yenilir (Özdemir ve Özhan, 1983, s.135-136).

10.1.5. Dokuma ve El Sanatları

Şebinkarahisar' da dokumacılığın tarihi oldukça eskidir. Şebinkarahisar'da dokumacılığın yoğun olarak yapıldığı yer Tamzara'dır. Şebinkarahisar, İpekyolu üzerinde bulunduğu dokuma için gerekli malzemeleri kolaylıkla elde etmiştir. Yöre halkı dokuma da kullanılan malzemelerin birçoğunu kendisi de üretmektedir. Dokumacılık, Tamzarada gelişmiş ve bir dönem dokuma tezgâhlarıyla, boyahaneleriyle, (boya) sektörünün hammaddesi olan Şebinkarahisar ekonomisi için önemli bir gelir kaynağı olmuştur. Şebinkarahisar'da yerli koyun yününden kazmir olarak tabir olunan bir kumaş çeşidi daha imal edilmiştir. Ancak bu yöntemi geliştiren kişi dokumanın formülünü vermek için 5 yıllık imtiyaz talebinde bulunmuştur. Bahsedilen kumaş kazmir olarak bilinmekte olup kaşmir kumaşa benzediği için bu adı almıştır. İnce bir kumaş olup özellikle erkeklerin tercih ettiği bir dokuma-kumaş türüdür (Tosun, 2018: s.174).

Bölgede keten üretimi yapıldığı da bilinmektedir. Yüzyıllarca Karahisar-i Şarki'de kendiri dikimi yapıldığı ve bunun işlenerek keten haline getirildiği daha sonra bunun dokunarak keten bezi haline getirildiği bilinmektedir (Tosun, 2015).

Dokumaların malzemeleri bölgede beslenen hayvanların ya da yetişen bitkilere bağlı olarak değişir. Bu yöredeki dokuma mazman denilen dikey tezgâhta dokunduğu için bu ismi almıştır. Mazmanın malzemesi yöredeki keçi kılı, dokuma tekniği, çözümlü yüzü bez ayağıdır. Çözümlü dokunan yaygılarda tek renk ya da renkli çözümlüden şeritler görülürken mazmanın bunlardan farkı desenleme tekniğidir. Bölgede çözümlü yüzü ama desenli olanlara palaz denir. Desenler iki renkli desen atkılarında yapılır.

Atkılar iki el ile üçlü çözümlü gruplarının üstünden ve altından geçirilerek yapılır. Her atlamadan sonra alt ve üst atkı yer değiştirir. Desenli alanlarda ayrıca zemin atkısı yoktur. Bu desenleme tekniği daha çok Araplardaki çözümlü yüzölçümlü yaygıların desenlemesinde uygulanır. Bu bölgeye nasıl geldiği bölge halkı tarafından bilinmemektedir (Atlıhan ve Demir, 2016, s.17)

10.1.6. Atasözleri

Her toplumun kendi kadim tecrübelerinden süzüp bugününe ve geleceğine ulaştırmaya çalıştığı özlü sözler olan atasözleri Şebinkarahisar da sosyal hayatın ve kültürün vazgeçilmez parçasıdır.

İlçede sıklıkla kullanılan atasözlerinden bazıları aşağıda belirtilmiştir.

- Abdal alacayı isli karacayı sever.
- Ayak ıslanmadan balık tutulmaz.
- Babadan gören sofraya salar, anadan gören mindere serer.
- Bin ahmak olmayınca bir akıllı geçinemez.
- Dağ başına ev yapma yel alır, dere kenarına yer alma sel alır, ihtiyarlıkta genç karı alma el alır.
- Delikli boncuk yerde kalmaz.
- Densizin devesi cansız öter.
- Dost için ölmeli, düşman için dirilmelidir.
- Elden gelenden öğün olmaz, o da vaktinde bulunmaz.
- El eli yur (yıkamak), elde yüzü.
- El atına binen köy ortasında iner.
- Elmanın dibini göl, armudun dibini yol, dudun ki bel olmalıdır.
- Eski düşman dost olmaz, it derisi post olmaz.
- Huy canın altındadır, can çıkmadan huy çıkmaz.
- Misafire kalk git demezler, atının yemini keserler.
- Minnetsiz mindere serilmez.

-Öküz dengini bulmazsa eşini öldürür (Özdemir ve Özhan, 1983, s.115).

10.1.7. Bilmeceler

İlçe halkının sohbet meclislerinin vazgeçilmezi olan dikkati celbeden yeri geldiğinde gülünç dizeler olarak tebessüm ettiren söz oyunları olan bilmeceler ilçede günlük hayatta çok yaygındır.

-El öper göz seçer, dil biçer- (yazı).

-Kırık kaşık, yerine yapışık- (Kulak.)

-Mavi atlas, İğne batmaz, Makas kesmez, Terzi biçmez.-(Gök).

-Minare gibi kara, bin bir çiçek bir lale (Ay ve yıldızlar).

Halk arasında söylenen birçok beddualardan (Gargışlar) bazıları ise;

-Delikli tahtaya gelesin, gözlerin göğe dikile, hekim hâkim parası edesin, kara yeke gelesin, ocağına kül elene vs.

Halk arasında söylenen hayır duaları ise;

-Ekmekli olasın. Adın Anıla. Onurun Arta. Varlığa Ulaşasın. Yüzün Ağara. Yüzün akola vs. (Giresun Üniversitesi, 2018).

10.1.8. İnanışlar

Evlilikle ilgili İnanışlar;

Şebinkarahisar ve çevresinde gelinlerin beline kırmızı renkte kuşak bağlanır ve başlarına da yine aynı renkte duvak örtülür. Kırmızı kuşak, kızın iffetli olduğunu belirtir. Başa örtülen duvağın da onu kötülüklerden, kem nazarlardan koruduğuna inanılır. Geline, eve geldiği gece abdest aldırıp, bereket getireceğine inanarak abdest suyunu evin içine dökerler. (Saraycık Köyü)

Yeni evlenen çiftlerin ışıkları gece sabaha kadar yanmazsa al karısı basar. (Örentepe Köyü)

Akören köyünde yeni gelin olan bir kız düğünden sonra ilk üç gün süpürge tutarsa hayatı boyunca işinin hiç bitmeyeceğine inanılır.

Düğün evinde örgü örmenin gelin ve damada uğursuzluk getireceğine inanılır.

İki bayram arası nikâh kıymanın uğursuzluk getireceğine inanılır.

Gelini ve damadı çekemeyen kişilerin onları bağlayabileceği korkusuyla nikâh geceleyin ve gizli kıyılır (Yaycı Köyü Kozluca Mahallesi).

Nikâh kıyılırken bıçağın ağzı kapanırsa gelin ile damat bağlanır, yani karı koca olamazlar (Kadioğlu Mahallesi).

Nikâh kıyılırken evdeki bütün kilitler açık bırakılır (Duman Köyü)

Eve gelin geldiği yıl mahsul bol olursa gelinin ayağının uğurlu geldiğine inanılır (Yaycı köyü Kozluca mahallesi) (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018).

Ölümlle ilgili İnanışlar;

Bütün toplumlarda ölümlle ilgili değişik inanışlar vardır. Ölüm, tahmin edilemez ve ansızın geliveren bir olgu olduğundan inanışlar da sezgisel ve bilinçaltı etkisinde oluşmaktadır.

İlçe halkı hayvanların sezgisel davranışlarının gücüne inanır ve hayvanların davranışlarını toplumsal ve bireysel hayatlarında genelde ölüm gibi olumsuz metaforlarla eşleştirirler.

- Baykuşun ötmesi, köpek uluması ölüme yorumlanır. Hatta bazı kimselere '*ocağında baykuş ötsün*' diye yörede beddua edilir. Tekkaya köyünde ise baykuş (Köroğ kuşu) öttüğü zaman bazen iyiye bazen de kötüye (şer) yorumlanır.
- Karganın ötmesi uğursuz sayılır. Kimine göre ise misafir geleceğine işarettir.
- Horozun zamansız ötmesi ya da yatsıda ötmesi ölüme yorulur. Bu horozun kesilmesi gerektiğine inanılır.

Bilinçaltında kümelenen çeşitli olayların simgesel birtakım çağrışımlarla da desteklenerek gerek düşü gören gerekse yakınları için bir ölüm belirtisi olarak yorumlanması oldukça yaygındır. Halk, zaman zaman düşle gerçek arasına kesin bir çizgi çekememektedir. Halk arasında ölüme yorulan düşleri şöyle sıralayabiliriz:

- Rüyada camız görmek iyiye yorulmaz, yılan görmek ise düşmana yorulur.
- Rüyada ölen kişi, rüya görenden bir şey isterse ya da gel diye çağırırsa ölüme yorumlanır.

- Rüyada ölü görmek diriye, diri görmek ölüye işarettir (Bayar, 2005).

10.2. Şebinkarahisar'ın Kültürel Yapısı İle İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Kültür kavramının, oldukça geniş bir kapsamı vardır. Toplumun temelini oluşturmakla beraber son yüzyılda birçok soru ve sorunların da merkezindedir.

Şebinkarahisar, yüzyıllardır Türk kültürünün yoğun olarak yaşandığı bir bölgedir. Karadeniz ve Anadolu bölgeleri arasında bir nevi köprü mahiyetinde olmasından dolayı kültürel olarak çok çeşitli bir yapıya sahiptir. Fakat son yüzyılda kentleşme ve kapitalizm etkisindeki dünya da gelişen küreselleşme dalgaları sonucu kültür olgusu her yerde olduğu gibi Şebinkarahisar'da da etkisini göstermiştir. Batı medeniyeti eliyle topluma alıştırılan her olgunun mutlak doğru olduğu, geleneksel yaşamın çağ dışı ve etkisiz olduğu fikriyle beraber dönüşüm başlamıştır.

Kültürel etkileşimle beraber tek tipçi kıyafet anlayışının doğuşuyla birlikte, Şebinkarahisar'da kadınlar geleneksel kıyafetlerinden sadece biri olan fingu önce sandıklara daha sonra ise bir kültür ögesi olarak çeyizlere koymaya başlamışlardır.

Makineleşme ve seri üretimle beraber değişen giyim kültürünün sonucu olarak geleneksel dokuma ve el işçiliğinin merkezlerinden biri olarak görülen Tamzara'nın eskisi gibi rağbet görmemesi ve zamanla buradaki zanaatkarların başka işlere yönelmesiyle yüzyıllardır devam eden bu kültür ve zanaat kolu yok olmakla karşı karşıyadır.

Günümüz yeme-içme alışkanlıklarının vazgeçilmezi konumunda bulunan fast-food tüketiminin sonucu olarak dünyanın her yerinde, her kültürde ki insanın aynı şeyi yemektedir. Çok çeşitli bir mutfığa sahip olan Şebinkarahisar'da bu değişimden olumsuz bir şekilde etkilenmektedir.

Sayırsız kültür varlığı bulunan ilçede, kültürel varlıkların korunması gerektiği yeterince kanıksanmamış olacak ki kültür varlıkları hakkında bilinç ve ilgi eksikliklerinin mevcut olduğu düşünülmektedir.

Kültür politikalarının denetleyicisi konumundaki devlet ve devlet gözetiminde sivil toplum kuruluşları ile beraber bir irade ortaya konup bir yol haritası oluşturulmalıdır. Ulaşım sorununun tam anlamıyla çözülmesiyle beraber yerli ve yabancı

turistin Şebinkarahisar'a çekilmesi için medya gücü kullanılmalı ve kültür seferberliği oluşturulmalıdır.

Yerli ve yabancı modacıların, Tamzara' ya getirilip yöreye has motiflerin evrenselleştirilmesi, ülke içi ve dışında tanıtılması için organizasyonların yapılması ve bu organizasyonların medya kanalları vasıtasıyla halka duyurulması gerekmektedir.

Devlet ve ilgili yetkililer, bölge için ekonomi paketleri oluşturup kalkınmayı teşvik etmelidirler. Bunun sonucu olarak ilçede işsizlik sonucu oluşan göç durmuş olacak, eğitim ve üretim sorunları çözüme kavuşacaktır.

Şebinkarahisar'da bulunan halk eğitim merkezlerinde yörenin giyim, yiyecek ve geleneksel zanaatları ile ilgili içerik oluşturulup ilçe halkının geleneksel kültürüyle bağının kopmasına izin verilmemelidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: GENEL DEĞERLENDİRME

11. BULGULAR, ÖNERİLER VE GENEL SONUÇ

Bu bölümde, araştırma boyunca elde edilen bulgular ve bunlara karşın uygulanabilecek çözüm önerilerine yer verilmiştir. Buna ek olarak saptanan olgular özetlenerek genel sonuç başlığı altında değerlendirilmiştir.

11.1. Bulgular ve Öneriler

B1: İlçenin topoğrafik yapısı gereği eğimli olması, heyelan oluşumunu tetikleyen en önemli unsurdur. Yağış, kaya ve toprak yapısı, doğal afetler ve doğal yapıyı bozucu inşalar da heyelanı besleyen koşullardandır. Şebinkarahisar'da yoğun yağışlar ve sellerin heyelanı tetiklemesi, oluşan heyelanların ise sellerin tahrip gücünü arttırmamasından dolayı doğal afet yoğunluğu çok fazladır.

B2: Şebinkarahisar çevresindeki en önemli akarsu, Orta Karadeniz Bölümünün de önemli Akarsuyu olan Kelkit Çayı'dır. Bunun dışında Avutmuş Çayı kolları ile beraber bütün sahayı etkileyen bir akarsu durumundadır. Sahada çok sayıda göl bulunmakla beraber, bunlar küçük göller durumundadır. Yöredeki en önemli göl 31 km²'si ilçe sınırları içerisinde kalan Kılıçkaya Barajı ve Hidroelektrik Santrali'dir.

B3: Şebinkarahisar İlçe sınırları içerisindeki arazide en yaygın olan toprak türleri kahverengi topraklar, kahverengi orman toprakları, kireçsiz kahverengi orman toprakları ve yüksek dağ çayırı topraklarıdır. Bunlar dışında çıplak kayalık ve molozlar, dar alanlı olarak gri-kahverengi podzolik topraklar, alüvyal ve kolüvyal topraklar görülmektedir.

B4: Osmanlı döneminde Karahisar-ı Şarkı nüfusu 15. Yüzyıldan itibaren erişilen kaynaklardan elde edilen bulgular sonucunda 19. Yüzyıla kadar artış yaşamıştır. Özellikle geçen süreçte Müslim gayrimüslim nüfus dengesi 19. Yüzyıla birlikte yaklaşık %75 oranında Müslimlerden oluşmuştur. Bu dönemlerde zaman zaman yıllık ölüm oranları doğum oranlarından fazla olmasına rağmen Karahisar-ı Şarkı civar şehirlerden aldığı iç göçlerle nüfus hareketliği sağlamıştır. Bunun başlıca temeli arasında şehirde eğitim faaliyetlerinin fazla olması ile birlikte civar kazalardan gelen öğrencilerin etkili olduğu düşünülmektedir.

B5: Şebinkarahisar'sa okuryazarlık oranının oldukça yüksek olduğu görünmektedir +6 yaş gurubu istatistiklerine göre kentin %93,27'si okuryazardır. Okuma yazma bilmeyen sayısı %6,73'tür. +65 yaşın üzerinde okuma yazma bilmeyen sayısı 1031 olduğu düşünülürse genç kuşağın okuryazar oranı istatistiksel olarak daha yukarılarda olduğu varsayılabilir. Dikkat çeken bir diğer istatistik %48,10'luk kız okuryazar oranının %45,18 erkek okuryazar oranından fazla olmasıdır. Sonuç olarak Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde olduğu gibi kentin yüksek oranda okuryazarlık geleneği günümüzde de devam etmektedir.

B6: Geçmiş M.Ö. 65 yıllarına kadar dayanan Şebinkarahisar'da farklı din ve kültürlere ait birçok tarihi yapılar mevcuttur. Fatih Mahallesi Kilisesi, Tamzara Kilise ve Şapeli, Meryemana Manastırı, Asarcık Kilisesi ve Licese Kilisesi Hıristiyan alemleri için çok önemli, tarihi değeri sahip yapılardan birkaçıdır.

B7: Yaklaşık üç gün şehirde kalan Fatih Sultan Mehmed, bölgede bol miktarda bulunan şap madeninden dolayı Karahisar olarak bilinen şehrin ismine ilave olarak "Şebin" sözcüğünü ekleyerek şehrin adının Şebinkarahisar'a dönüşmesini sağlamıştır. Ancak daha sonra Karahisar-i Şarki denilmiştir.

B8: Şebinkarahisar'ın ekonomik kalkınmasının önündeki en büyük sorun şüphesiz ulaşım ve altyapıdır sorunudur. İlçeden şehir merkezine gidiş 116 km' de gerçekleşmektedir. Aylar boyu yolları karla kaplı olan Şebinkarahisar'ın ulaşım ve ekonomik faaliyetleri durma noktasına gelmektedir.

B9: Şebinkarahisar'da ekonomik yapının temelini tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. İlçe genelinde tarım alanı olarak 41185 hektarlık alan mevcutken, ancak bu alan içinde ekilen alan 21 bin hektarlık sahadır. Tarım alanlarının neredeyse yarısının nadasa bırakılması yaşanan göç neticesinde tarım alanlarının ekilmediğini göstermektedir.

B10: İlçe arazisi hayvancılık yapmaya elverişli olduğundan kentin doğal geçim kaynağı hayvancılık odaklıdır. Tarım daha çok hayvancılığa destek olarak yan üretim sınıfında gibi görülebilir. Özellikle Asarcık, Saydere, Yedigöz, Sarıçiçek, İndimerek, Çatak, Acıkiraz gibi yaylalar hayvancılık için oldukça önemlidir. Büyük baş yetiştiriciliğinin başını keçi, koyun, manda ve sığır gelmektedir. Bölge halkı özellikle

Kurban Bayramı öncesinde büyük baş hayvanları büyük kentlere pazarlayarak ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Ö1: Şebinkarahisar Kuzey Anadolu Fay hattı üzerinde yer aldığından tarihte birçok depremle karşı karşıya kalmıştır. Potansiyel deprem bölgesi olması sebebiyle kentleşme olgusunun günümüzde gelişimi de göz önüne alındığında, yapılaşma standartları deprem riskini benimseyerek üst seviyede tutulmalıdır.

Ö2: Karadeniz bölgesinin zenginliklerinden biri de akarsulardır. Şebinkarahisar sahip olduğu akarsu kolları ile birlikte neredeyse ilçenin tamamını etkilemektedir. Özellikle tarım potansiyeli yüksek olan ilçede sulama ihtiyacının karşılanması açısından gerekli projeler hayata geçirilmelidir.

Ö3: Toprak yapısı, kütle hareketlerine elverişli bir yapıya sahiptir. İlçe için önemli bir sorun olan kütle hareketleri özelinde hem yapılaşma bölgeleri hem de fiziki alınacak önlemlerle birlikte bölge halkı bilinçlendirilmelidir.

Ö4: İlçenin en önemli sorunlarının başında göç gelmektedir. Özellikle Osmanlı döneminde ilçe nüfus anlamında hareketlilik yaşamıştır. Ölüm oranları doğum oranlarından fazla olduğu dönemlerde dahi ilçe nüfusu azalmamıştır. Bunun en büyük sebebi eğitim amaçlı ilçenin aldığı içe göç ve Osmanlı Dönemi'nden kalma hareketli ticaret yapısının olmasıdır. Günümüzde göç sorununun çözümlenmesi açısından ilçede okuryazar oranı yüksek seviyelerde iken tekrardan ticari hareketlilik ve istihdamlarla ilgili çalışmalar yapılmalı ve ilçe arzulanan nüfus seviyesine ulaştırılmalıdır.

Ö5: İlçe tarihi boyunca eğitim konusunda üst seviyelerde yer almıştır. Günümüzde okuryazar oranındaki yüksek değerler eğitim potansiyelinin en büyük kanıtıdır. Eğitim alanındaki bu potansiyeli arttırmak adına mevcut olanakların yanında özellikle bilim alanında daha fazla atılımlar yapılmalıdır.

Ö6: Geçmiş M.Ö. 65 yılına kadar dayanan Şebinkarahisar birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve birçok tarihi eseri miras olarak günümüze kadar getirmiştir. Bu seviyede kültür varlıklarına sahip olan ilçede turizm potansiyeli bu denli yüksek iken ilgi oldukça azdır. Gerekli çalışmalar yapılarak bu potansiyel canlandırılmalı ve ilçeye turizm açısından hareketlilik kazandırılmalıdır.

Ö7: Osmanlı döneminde Fatih Sultan Mehmed ilçede yaklaşık üç gün kalmış ve “Karahisar” olarak bilinen şehre “Şebin” ismini vermiştir. Bunun altında yatan sebep şap madenin oldukça fazla olmasındandır. Maden yatakları açısından zengin olan ilçe bu potansiyelini günümüz şartlarında daha çok değerlendirmesi gerekirken Osmanlı döneminde bunun zenginliğini daha çok yaşamıştır. Sanayi bilim teknolojinin üst seviyelerde olan çağımızda geçmişe nazaran bu potansiyelin daha az ölçüde kullanılması düşündürücüdür. Bu nedenle bölgede madenle ilgili çalışmaların ekonomik kazanımlar açısından daha çok üzerinde durulmalıdır.

Ö8: Ulaşım sorunu ilçenin yıllar boyu kanayan yarası konumundadır. İlçenin ulaşım konusundaki sorunu, Ermeni isyanlarında bile isyancılar tarafından avantaj olarak kullanılmıştır. İlçenin kalkınma anlamında hep karşısına çıkan ulaşım ve altyapı sorunu Eğribel tünel projesi ile çözüme kavuşması beklenen bir durum olsa da üzerinde fazlasıyla durulması gereken bir husustur. Bu çözüm sadece tünel projesi ile sınırlandırılmamalı ve ilçede ulaşım ve altyapı ile ilgili çalışmalar yapılmaya devam etmelidir.

Ö9: İlçenin en büyük geçim kaynaklarından biri tarımdır. Büyük bir tarım alanına sahip olan ilçede tarım alanlarının neredeyse yarısı nadasa bırakılmıştır. Bunun temelini büyük ölçüde göç sorunu oluşturmaktadır. Tarımla ilgili gerekli teşviklerle birlikte hem ekonomik anlamda iyileştirme sağlanmalı hem de ilçenin nüfus sorunu çözüme kavuşturulmalıdır.

Ö10: Şebinkarahisar’da hayvancılık oldukça yaygındır. Fakat hayvancılık daha çok bölge halkı tarafından kişisel ihtiyaçları karşılamak için yapılmaktadır. İlçede sanayi gelişmediği için hayvancılık yerel olmaktan öteye gidememiştir. Sonuç olarak ilçede hayvancılık potansiyelini açığa çıkarmak için öncelikle modern tesisler kurulmalı ve bölge halkı teşvik edilerek hayvancılık bir sektör haline dönüştürülmelidir.

11.2. Genel Sonuç

Bu çalışmada tarihte Türkler için önemli merkezlerinden biri olan Şebinkarahisar'ın toplumsal yapısı incelenmiştir.

Dört kesimden oluşan bu tezde, ilk olarak denenceler belirlenip kavramlar oluşturulmuş daha sonra coğrafik ve demografik literatür araştırması yapılmıştır. Üçüncü kesimde, çevresel, ekonomik, kültür, eğitim ve sağlıktaki sorunlar ve çözüm önerilerinden bahsedilmiş ve ilçenin detaylı çözümlenmeleri yapılmıştır.

Şebinkarahisar tarihi M.Ö.'sine kadar dayanan köklü geçmişi ve Osmanlı Dönemi'nde ki güçlü ekonomik ve toplum yapısıyla tarih okumalarında bizlere önemli bulgular vermektedir. Osmanlı Döneminde ekonomik açıdan sancak durumuna getirilip yönetilen ilçe, Cumhuriyet Dönemi'nde ise bu topraklar için yeni olgular diyebileceğimiz sanayi ve kentleşmenin de etkisiyle ekonomik açıdan eski önemini yitirmiştir (Tosun, 2014).

Şebinkarahisar Giresun'a 118 km, Sivas'a 198 km, Erzincan'a 124 km mesafededir (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018). Bu veriye bakılarak Şebinkarahisar için Karadeniz ve Anadolu bölgeleri arasında bir köprü görevinde olduğunu söylemek mümkün olmaktadır. İki bölgenin kültürü bu ilçede harmanlanmıştır.

Şebinkarahisar'ın çok kültürlü yapısı beraberinde çok sayıda farklı din, dil ve kültürden insanın bu bölgede iç içe yaşamasına imkân vermiştir. Fakat Şebinkarahisar tarihi için kırılma noktalarından biri diyebileceğimiz 1. Dünya Savaşı öncesi ilçedeki yoğun Ermeni nüfus ile Türk nüfus arasındaki gerilim sonucunda Ermeni olayları meydana gelmiştir. Ermeni olayları ve 1. Dünya Savaşı'ndan önce 45.799 olan gayrimüslim nüfusu mübadeleden sonra 52 kişi olarak kayıt altına alınmıştır (Gül, 2015).

Eğitim ve sağlık bir sosyal devlet anlayışının en önemli kavramlarıdır. Kalkınma bu iki kavramla paralel olarak gelişmektedir. Bu çalışmada; Şebinkarahisar'da sağlık ve eğitim adına yetersiz imkânlardan söz edilmiştir, sağlık ve eğitim başlıkları altında, çevre iller için eğitim, sağlık ve iş gücünde bir cazibe merkezi olması çok da uzak bir ihtimal olmayan Şebinkarahisar'ın yetkili eğitim ve sağlık

kuruluşlarıyla koordine halinde çalışıp gerekli departmanlarda uzman personel, yapı ve malzeme yetersizliğinin giderilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Türkiye'deki birçok yerin aksine Şebinkarahisar'da nüfus ile ilgili temel sorun göç alma değil, yoğun bir dışa göçtür. Mübadeleyle beraber kapitalizm ve kentleşme sonrası eskisi gibi rağbet görmeyecek olan doğal maden ve zanaatkarlık sonucu ilçenin ekonomik gelişimi durma noktasına gelip dışa göç kaçınılmaz olmuştur.

'Şebinkarahisar'ın en büyük sorunu nedir?' diye sorulursa, bunun cevabı şüphesiz ki ulaşım ve altyapıdır. Bu çalışmada, tarım ve hayvancılıkta artı ürün, sanayi ürünleri, doğal madenler ve el sanatlarını dışa aktarmaktaki sorunlar detaylı olarak ele alınmış ve bölge halkının talepleri ve ulaşım sorunlarının çözümünün elzemliğinden bahsedilmiştir.

Kültürel erozyonun tüm dünyadaki etkisinin yansımaları Şebinkarahisar'da da rahatlıkla görülmektedir. Kültürel kimlik ve objelere sahip çıkmanın günümüz küreselleşen toplumda varoluşsal önemi bilinmektedir. Şebinkarahisar'ın geleneksel zanaat, motif, türkü ve deyişlerine yer verilen bu çalışmamızda bu değerlerin korunmasının önemi ve yapılması gereken adımlar sıralanmıştır.

Şebinkarahisar'da ekonomik ilişki ve üretimin ulaşım ve altyapıdan kaynaklı olarak neredeyse yok denebilecek kadar az olmasından dolayı istenen ekonomik ve toplumsal kalkınma gerçekleşmemiştir. Günümüz kavramları ve altyapı-üstyapı dengesi kurularak bölgede yapılan ve yapılması gereken dönüşümlere yer verilmektedir.

Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından sonra, 1923 yılında livaların il yapılmasına karar verilmiş, bu karar neticesinde o günlerde liva olan Şebinkarahisar da il yapılmıştır 10 yıl süre ile il durumunu muhafaza eden Şebinkarahisar 2197 Sayılı Kanun'la 1933 yılında ilçe statüsüne getirilmiştir (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018). Fakat bölge insanı Şebinkarahisar'ı tekrardan il olarak görmek istemektedir, bu konuda ki kararlılıklarını siyasi ve bürokratik yollar aracılığıyla da devam ettirmektedirler.

Şebinkarahisar'ın kurulduğu mekân zamanla kayaların parçalanmasıyla meydana gelmiş kum, çakıl ve kaya parçalarıyla kaplı, sağlam toprak çok derinde

olduğundan (Şebinkarahisar Belediyesi, 2018) deprem, erozyon ve heyelan gibi doğal afetlere çok sık maruz kalan bir bölge olmuştur. Bu çalışmada ekonomik kalkınmanın önündeki önemli engellerden biri olan doğal afetlerin yıkıcılığına azaltmak ve bölgenin yaşanabilir, konforlu alanlara dönüşmesi için alınacak önlemlere yer verilmiştir.

Çalışmamızda Şebinkarahisar'ın ekonomik, kültürel ve turistik önemine vurgu yapılmış, bölge halkının da katılımıyla yapılacak olan bürokratik ve sosyal projelerle ilçenin kalkınmasının önündeki ulaşım altyapı, göç ve yetersiz imkânlar gibi sorunların çözüme kavuşturulmasıyla bir yüzyıl önceki merkezi güç ve konuma gelme potansiyeline sahiptir.

KAYNAKÇA

- ACUN, Fatma (1994), "Ottoman Administration in the Sancak of Karahisar-ı Şarki (1485- 1569): An Analysis Based on Tahrir Defters", the University of Birmingham, Centre for Byzantine Ottoman and Modern Greek Studies, Birmingham.
- ALKAN, Zeynep (2010), 'Şebinkarahisar (Giresun) ve Çevresinin Erozyon Riskinin Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanılarak İncelenmesi', **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Jeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı.
- Anadolu Ajansı (2018), **Eğribel Tüneli**, <https://aa.com.tr/tr/turkiye/egribel-tunelinde-son-viraja-girildi/947050> (Erişim Tarihi: 08.03.2018)
- ARIBAŞ, Kenan, Mehmet DENİZ (2015), **Paul Krugman ve Yeni Ekonomik Coğrafya**, http://tucaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/280/2015/08/semp6_20.pdf (Erişim Tarihi: 11.07.2018)
- AYBAR, Mustafa (2014), 'Arazi Kullanımlarındaki Değişimin Sosyo-Ekonomik Koşullarla Değerlendirilmesi: Şebinkarahisar Örneği', **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ormanlık ve Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Gümüşhane.
- BAYAR, Mustafa (2005), 'Şebinkarahisar'ın Sosyo-Kültürel ve Dini Yapısı', **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı.
- BAYHAN, Ahmet Ali (2003), **Anadolu Kültür Mirasında Şebinkarahisar** Şebinkarahisar Belediyesi Yayınları, Doğan Ofset, İstanbul.
- BİNDAK, Recep, (2016). **İller Arası Göç Tahmini İçin Bir Çekim (Cazibe) Modeli Önerisi**. Social Sciences Research Journal, Volume 4, Issue 2, 111-120.
- CERANOĞLU, Mine, (2016), **Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysiler ve Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysi Kültürünü Yaşatan Folklor Elçisi Zeynep Demirbaş**, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15): 137-164.

CERYAN, Şener (1990), ‘Şebinkarahisar (Giresun) ve Çevresinin Kitle Hareketleri Açısından İncelenmesi’, **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Jeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı.

ÇALIK, Ünsal (2016), **Tarih içinde Şebinkarahisar**, Emin Yayınları, Bursa.

ÇALIK, Ünsal (2015), **Şebinkarahisar’ın Doğal Durumu** http://www.yenisebinkarahisar.net/koseyazilari/sebinkarahisar%C2%92in_dogal_durumu-210.html (Erişim Tarihi: 10.03.2018).

DANIK, Ertuğrul (2004), **Şebinkarahisar Kalesi**, *Sanat Tarihi Dergisi*, Sayı: XIII/2 Ekim

DEMİR, Beyza, Şerife, ATLIHAN (2016), **Giresun – Şebinkarahisar’da Geleneksel Bir Dokuma Türü: Mazman**, *Akdeniz Sanat Dergisi*, Cilt:9, s:17

DEMİRKIRAN, Zülfü (1994), ‘Mining Geology And Mineralization of İner Yaylası (Şebinkarahisar-Giresun) Pb-Zn- Mine’, **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Devlet Planlama Teşkilatı, (2004), **İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması** **Araştırması**, <http://bolgesel.kalkinma.gov.tr/wpcontent/uploads/2018/03/%C4%B0lcelerin-Sosyo-Ekonomik-Gelismislik-SiralamasiArastirmasi2004-1.pdf> (Erişim Tarihi: 13.07.2018)

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ), **Giresun Şebinkarahisar Dönençay Barajı**, <http://www.dsi.gov.tr/haberler/2017/04/12/giresun-%C5%9Febinkarahisar-d%C3%B6nen%C3%A7ay-baraj%C4%B1-nda-sona-do%C4%9Fru> (Erişim Tarihi:10.03.2018)

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ), **Kılıçkaya Barajı**, <http://www2.dsi.gov.tr/baraj/detay.cfm?BarajID=136> (Erişim Tarihi:10.03.2018).

DİNLER, Zeynel (2005), **Bölgesel İktisat**, Ekin Yayınları, Bursa.

- DİNLER, Zeynel (2008), **Bölgesel İktisat**, Ekin Yayınları, Bursa.
- GAZİGİRAY, Alper (1982), **Osmanlılardan Günümüze Kadar Vesikalarla Ermeni Terörünün Kaynakları**, Gözen Kitabevi, İstanbul.
- Giresun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (2018), **Arama Kurtarma Malzemeleri Sergisi ve Tanıtımı** <https://giresun.afad.gov.tr/tr/25843/Alucra-Camoluk-ve-Sebinkarahisar-ilcelerimizde-Arama-Kurtarma-Malzemeleri-Sergisi-ve-Tanitimi-gercekseltirildi> (Erişim Tarihi: 08.03.2018)
- Giresun Üniversitesi Şebinkarahisar Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, (2018), **Şebinkarahisar'ın Tarihi** <http://sebinsbmyo.giresun.edu.tr/index.php?id=413>, (Erişim Tarihi:12.04.2018).
- Giresun Üniversitesi Şebinkarahisar Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, (2018), **Coğrafi Özellikler**, <http://sebinsbmyo.giresun.edu.tr/index.php?id=416> (Erişim Tarihi: 12.04.2018)
- Giresun Üniversitesi Şebinkarahisar Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu. (2018), **Kültür** <http://sebinmyo.giresun.edu.tr/index.php?id=415&L=1%20%5C> (Erişim Tarihi: 18.04.2018)
- Giresun Üniversitesi Şebinkarahisar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, (2018), **Tarihçe**, <http://sebinubyo.giresun.edu.tr/index.php?id=260> (Erişim Tarihi: 12.04.2018)
- GÖKER, Mehmet (2017), 'Türkiye'de İç Göçün Belirleyicileri; Bandırma İlçesi İle İlgili Bir Uygulama', Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı.
- GÜL, Osman Kubilay (2015), **Yeniden Vilayet Olma Yolunda 81 Yıl**, Yaz Yayınları, İstanbul.
- GÜNEY, Salih (1998), **Davranış Bilimleri ve Yönetim Psikolojisi**, Ocak Yayınları, Ankara.

- Halk Sağlığı Merkezi, Sağlık Evleri- Giresun, (2018), <https://halksagligimerkezi.com/kuruluslar/saglik-evi/giresun/> (Erişim Tarihi: 12.04.2018).
- İLTAR, Gazanfer, Mehmet, FATSA (2017), **şebinkarahisar'da Metruk Bir Mabet: Taş Mescit**, http://www.turkishstudies.net/Makaleler/728109162_6%C4%B0ltarGazanfer- vd-trh-103-126.pdf (Erişim Tarihi: 17.06.2018)
- KALMIş, Gökhan (2017), **Eski Çağda Alucra**, *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sonbahar 2017*, Sayı:20, 609-618
- KARAKAYALI, Hüseyin, İlkay, DİLBER, (2013), **Ekonomik Büyüme ve Kalkınma Teorileri**, Emek Matbaacılık, Manisa.
- KARAKAYA, Necati (1998), 'şebinkarahisar (Giresun) Yöresi Magmatik Kayaçların, Mineralleşmelerin Mineralojik-Petrografik ve Jeokimyasal Özelliklerinin İncelenmesi', **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Konya: Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Jeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı.
- Karayolları Genel Müdürlüğü (2018), **İller ve İlçeler Arası Mesafe Sorgulama** <https://www.turkiye.gov.tr/karayollari-ilceler-arasi-mesafe-sorgulama?submit> (Erişim Tarihi: 08.03.2018)
- KARPUZ, Haşim (1989), **şebinkarahisar**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- KAşLI, Selcan Alperay (2007), 'şebinkarahisar-Giresun ve Çevresindeki Ermeni Olayları', **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı.
- KESKİN, İnan (2006), 'şebinkarahisar (Giresun) Yöresindeki Kaya şevlerinin Duraylılığının Kinematik Analizi ve Yapısal Yaklaşımı', **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Jeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı.
- KIVRIM, İsmail (2015), **Nüfus Defterlerine göre 19. Yüzyılın Ortalarında şebinkarahisar'ın (Karahisar-ı şarkî) Nüfus yapısı**, *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/kid/article/view/5000152776> (Erişim Tarihi: 13.04.2018)

- KIVRIM, İsmail (2015), **Şebinkarahisar Kazası Nüfus Defteri**, Giresun İl Özel İdaresi, Giresun.
- KOÇ, Fatma, Emine, KOCA (2012), **The Clothing Culture of the Turks, and the Entari (Part 2: The Entari)**, *Folk Life: Journal Of Ethnological Studies*, Vol. 50 No. 2, 2012, 141-6850/2, s:141-168
- KOÇ, Fatma, Emine, KOCA, , Leyla, KAYA DURMAZ (2013), **Giresun-Şebinkarahisar'ın Benzersiz Bir Halk Giysisi " Fingo "**, *II. Yöresel Ürünler Sempozyumu ve Uluslararası Kültür/Sanat Etkinlikleri*, Akdeniz Üniversitesi- Antalya
- KONGAR, Emre (2002), **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği**, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, **İl Maden Potansiyelleri**, http://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden_potansiyel_2010/Giresun_Madenler.pdf (Erişim Tarihi: 15.06.2018)
- Madensektör, **Nesko Maden**, <https://www.madensektor.com/item/nesko-maden-ve-ticaret-a-s-giresun-sebinkarahisar-maden-isletmesi/> (Erişim Tarihi: 10.04.2018)
- OKUYAR, Hikmet (1998), **Şebinkarahisar Sevdası**. Bursin Ofset Yayınevi, İstanbul.
- ÖZDEMİR, Ali, Hasan, ÖZHAN (1983), **İlçe Oluşunun 50. Yılında Şebinkarahisar**, Tekişik Matbaası, Ankara.
- ÖZDEMİR, Bahadır (2015), 'Binaların Deprem Risklerinin Birinci Kademe Değerlendirme Yöntemiyle Belirlenmesi Üzerine Bir Saha Çalışması: Giresun İli Şebinkarahisar İlçesi Örneği', **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı.
- SAKARYA, Adem (2013), **Değişen Ekonomi, Değişen Teori**, *4. Kentsel Bölgesel Araştırmalar Ağı Sempozyumu: Neo-liberalizm Sonrası Mekânsal Müdahale Biçimleri ve Yansımaları*, 28-30.

- SARISAMAN, Sadık (1997), **Mustafa Kemal Paşa'nın Şebinkarahisar'ı Ziyareti**, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 5(19).
- SEZER, İbrahim (2017), **Kültür Turizmi Olanaklarının Değerlendirilmesi: Şebinkarahisar İlçesi Örneği**, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* Sayı:59 s:45-52, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/485541> (Erişim Tarihi: 12.05.2018)
- STILWELL, Frank J.B. (1980), **Macillan İktisat Serisi - Bölgesel İktisat Politikası**, (Çev. Sevgi GÜRAN), Batur Matbaası Akbank Kültür Yayınları, İstanbul.
- ŞAŞMAZ, Ahmet (1993), 'Tutak Dağı (Şebinkarahisar) Güney Batısındaki Pb-Zn Yatakları', **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Elazığ: Fırat Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü Jeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı.
- Şebinkarahisar Belediyesi (2018), **Ekonomi**, <http://www.sebinkarahisar.bel.tr/default.aspx?pid=23354> (Erişim Tarihi:10.03.2018)
- Şebinkarahisar Belediyesi (2018), **Ülkemiz Ceviz Yetiştiriciliğinde Şebin Ceviz Çeşidinin Yeri Ve Önemi**, <http://www.sebinkarahisar.bel.tr/default.aspx?pid=31479&nid=17698> (Erişim Tarihi: 11.04.2018)
- Şebinkarahisar Belediyesi (2018), **1915 Şebinkarahisar Ermeni İsyanı** "http://www.sebinkarahisar.bel.tr/default.aspx?pid=31479&nid=17710"nid=17710 (Erişim Tarihi: 14.02.2018)
- Şebinkarahisar Belediyesi (2018), **Kültür**, <http://www.sebinkarahisar.bel.tr/default.aspx?pid=23352> (Erişim Tarihi:15.04.2018)
- Şebinkarahisar Belediyesi (2018), **Şebinkarahisar İlçesi'nin Nüfus Yapısı** <http://www.sebinkarahisar.bel.tr/default.aspx?pid=31479&nid=17692> (Erişim Tarihi: 06.03.2018)
- Şebinkarahisar Belediyesi (2018), **Şebinkarahisar'daki Halk İnanmaları**, <http://www.sebinkarahisar.bel.tr/default.aspx?pid=31479&nid=17688> (Erişim Tarihi:17.04.2018)

- Şebinkarahisar Belediyesi (2018), **Şebinkarahisar'ın Tarihi**
<http://www.sebinkarahisar.bel.tr/default.aspx?pid=23350> , (Erişim Tarihi:16.04.2018)
- Şebinkarahisar Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu (2018), **Şebinkarahisar Coğrafi Özellikler Akarsuları,**
<http://sebinsbmyo.giresun.edu.tr/index.php?id=416> (Erişim Tarihi: 28.06.2018)
- Şebinkarahisar Vakfı (2018), **Şebinkarahisar Meryem Ana Manastırı**
<http://sebinkarahisar.org.tr/sebinkarahisar-meryem-ana-manastiri/kulturumuz/3>, (Erişim Tarihi: 10.04.2018).
- TAŞ, Seyhan, Mehmet Akif, KARA, Sena TÜRKMEN, Enver GÜNAY (2014), **Bölgesel Ekonomik Politikalarda Devletin Değişen Rolü**, *International Conference On Eurasian Economies* 2014,
https://www.researchgate.net/profile/M_Kara3/publication/323043442_Bolgesel_Ekonomik_Politikalarda_devletin_Degisen_Rolu/links/5a7d9e80aca272341aef6323/Boelgesel-Ekonomik-Politikalarda-devletin-Degisen-Rolue.pdf
(Erişim Tarihi: 12.07.2018)
- T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (2018), **Çatak Projesi**
https://www.tarim.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Tarla-Ve-Bahce-Bitkileri/CATAK_(Erişim Tarihi: 08.03.2018)
- T.C. Giresun Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (2014), **Giresun İli 2013 Yılı Çevre Durum Raporu,**
<http://webdosya.csb.gov.tr/db/giresun/editordosya/Giresun%20%C3%83%E2%80%A1evre%20Durum%20Raporu%202013.pdf> (Erişim Tarihi 10.07.2018)
- T.C. Giresun Valiliği (2018), **Sağlık** <http://www.giresun.gov.tr/saglik1> (Erişim Tarihi: 12.04.2018).
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2018), **Şebinkarahisar Kalesi**

<http://www.giresunkulturturizm.gov.tr/TR,58109/sebinkarahisar-kalesi.html>
(Erişim Tarihi: 15.02.2018)

T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı Giresun İl Kùltür ve Turizm Mùdùrlùđù (2018),
şebinkarahisar İlçesindeki Tescilli Yapılar
<http://www.giresunkulturturizm.gov.tr/TR,161676/sebinkarahisar-ilcesindeki-tescilli-yapilar.html> (Erişim Tarihi: 15.02.2018)

T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı Giresun İl Kùltür ve Turizm Mùdùrlùđù (2018),
Kentin Yetiştirdiği şahsiyetler,
<http://www.giresunkulturturizm.gov.tr/TR,161229/kentin-yetistirdigi-sahsiyetler.html> (Erişim Tarihi: 21.02.2018)

T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı (2018), **şebinkarahisar ve Yöresinde Oyun** (e-kitap), <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,79694/sebinkarahisar-ve-yoresinde-oyun.html> (Erişim Tarihi:15.04.2018)

T.C. Orman Su İşleri Bakanlığı Orman Genel Mùdùrlùđù (2018), **şebinkarahisar'da Erozyon Kontrol Çalışması,**
<https://www.ogm.gov.tr/SitePages/OGM/OGMHaberler.aspx?List=d48f9a06-6f97-48b9-9ba4-7b9dfae5e8dd&ID=14737&ContentTypeId=0x0100CFAF319E0599D4429B8A75204DA9B654> (Erişim Tarihi: 08.03.2018)

T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı (2018), **150 Yıl Sonra Yeniden Tespit Edildi,**
http://giresun.ormansu.gov.tr/Giresun/AnaSayfa/resimliHaber/17-08-05/%E2%80%9C150_YIL_ARADAN_SONRA_YEN%C4%B0DEN_TESP%C4%B0T_ED%C4%B0LD%C4%B0_%E2%80%9D.aspx?sflang=tr
(Erişim Tarihi: 11.05.2018).

T.C. Sağlık Bakanlığı şebinkarahisar Aile Sağlığı Merkezi (2018), **Doktorlarımız,**
<http://www.sebinkarahisarasm.com/?pnum=26&pt=Doktorlar%C4%B1m%C4%B1z> (Erişim Tarihi: 12.04.2018).

T.C. Sağlık Bakanlığı şebinkarahisar Devlet Hastanesi (2018), **Genel Tanıtım,**
<http://sebinkarahisardh.saglik.gov.tr/TR,23343/genel-tanitim.html> (Erişim Tarihi: 12.04.2018).

- T.C. Sağlık Bakanlığı (2018), **Sağlık Evleri Hakkında Genelge**, <http://saglik.gov.tr/TR,11123/saglik-evleri-hakkinda-genelge.html> (Erişim Tarihi: 12.04.2018).
- TOSUN, Murat Dursun (2012), **Selçuklular'ın Köğonya (Şebinkarahisar) ve Çevresinin Türkleşmesine Olan Katkısı**, <https://muratdursuntosun.wordpress.com/2012/02/27/selcuklularin-kogonya-sebinkarahisar-ve-cevresinin-turklesmesine-olan-katkisi-2/> (Erişim Tarihi: 07.05.2018)
- TOSUN, Murat Dursun (2013), **Şebinkarahisar'ı Yıkan Depremler**, <https://muratdursuntosun.wordpress.com/2013/06/12/sebinkarahisari-yikan-depremler/> (Erişim Tarihi: 17.04.2018)
- TOSUN, Murat Dursun (2014), **Çeçenzade Hacı Hasan Paşa** <https://muratdursuntosun.files.wordpress.com/2014/11/c3a7ec3a7enzade-haci-hasan-pac59fanin-hayati.pdf> (Erişim Tarihi: 17.04.2018)
- TOSUN, Murat Dursun (2014), **Karahisar-i Şarki'nin Osmanlı Döneminde Bağlı Olduğu İdare Merkezleri**, <https://muratdursuntosun.wordpress.com/2014/02/23/karahisar-i-sarkinin-osmanli-doneminde-bagli-oldugu-idare-merkezleri/> (Erişim Tarihi: 09.05.2018)
- TOSUN, Murat Dursun (2015) **Karahisar-i Tamzara'da Üretilen Keten Bezi**, <https://muratdursuntosun.wordpress.com/2015/05/01/karahisar-i-tamzarada-uretilen-keten-bezi/> (Erişim Tarihi: 15.04.2018)
- TOSUN, Murat Dursun (2015), **Şebinkarahisar (Karahisar-i Şarki) Tarihi**, <https://muratdursuntosun.files.wordpress.com/2015/09/karahisar-kitap.pdf> (Erişim Tarihi: 15.06.2018)
- TOSUN, Murat Dursun (2018), **Arşivden Günümüze Yansıyanlar 3.** <https://alucradantarihebakis.files.wordpress.com/2018/04/pdf-arc59fiv-3-blok1.pdf> Erişim Tarihi: 16.06.2018)
- TOSUN, Murat Dursun (2018), **Osmanlı Döneminde Şebinkarahisar ve Alucra'nın Bağlı Olduğu İdare Merkezleri**,

<https://muratdursuntosun.wordpress.com/2014/11/01/osmanli-doneminde-sebinkarahisar-ve-alucranin-bagli-oldugu-idare-merkezleri/> (Erişim Tarihi: 14.02.2018)

TUNÇER, Alper (2008), 'Giresun Şebinkarahisar Yöresi Doğal Titrek Kavak (Populus Tremula L.) Meşcerelerinden Örneklenen Populasyonlarda Morfogenetik Araştırmalar', **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı.

Türkiye Kültür Portalı (2018), **Şebinkarahisar Fatih Camii – Giresun**, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/giresun/gezilecekyer/sebinkarahisar-fatih-camii>, (Erişim Tarihi:17.04.2018)

USLU, Selman (1968), **Türkiye'de Erozyon Problemleri**, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Sayı:1, s. 174-181

UYSAL, Halil (1996), **İnsan ve Toplum Bilimleri Sözlüğü**, Uysal Kitabevi, Konya.

ÜNSAL, Erdal (2009), **Makro İktisat**, İmaj Yayıncılık, Ankara.

VATANSEVER DEVİREN, Nursen ve Onur, YILDIZ (2014), **Bölgesel Kalkınma Teorileri ve Yeni Bölgeselcilik Yaklaşımının Türkiye'deki Bölgesel Kalkınma Politikalarına Etkileri**. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, 44(2014): 1-35.

YAZICI, Hakkı, İbrahim, GÜNER (2000), **Şebinkarahisar İlçesinin Nüfus Coğrafyası**, *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu* (30 Haziran - 1 Temmuz 2000), İstanbul.

YENER ERCAN, Nihal, (2000), **İçsel Büyüme Teorisi: Genel Bir Bakış**, *Planlama Dergisi Özel Sayı: DPT'nin Kuruluşunun 42. Yılı*, <http://www.kalkinma.gov.tr/Documents/ercanny.pdf> (Erişim Tarihi: 12.07.2018)

YILMAZ, Gülhan. (2006), 'Şehir Coğrafyası açısından Şebinkarahisar', **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul: Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı.

YILMAZ, Sabah, (1995), 'Dereli-Şebinkarahisar (Giresun Güneyi) Arası Granitoid Plütonlarının Karşılaştırılmalı İncelenmesi', **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü Jeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı.

YİĞİT, Sema, (2014), **Kümelenme Teorisi: Kavramsal Bir Çerçeve**, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, http://iibfdergi.ogu.edu.tr/makaleler/12394527_93_ARALIK%202014_Makale_0.pdf (Erişim Tarihi: 10.07.2018)

YÜRÜDÜR, Eren, (1998), 'Şebinkarahisar ve Çevresinin Coğrafi Etüdü', **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı.

ÖZGEÇMİŞ

Bilgin TEKER BEKÇİ, 17.10.1988 yılında Giresun ili Şebinkarahisar ilçesinde doğdu. İlköğrenimini Şebinkarahisar İstiklal İlköğretim Okulu'nda tamamladı. 2006 yılında Şebinkarahisar Lisesi'nden mezun oldu ve aynı yıl Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü'nü kazandı. 2011 yılında lisans eğitimini tamamladı. 2012 yılında Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimine başladı. 2014 yılında Giresun Üniversitesi Alucra Turan Bulutçu Meslek Yüksekokulu Maliye Programı'nda Öğretim Görevlisi olarak çalışmaya başladı.

